

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2016

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Aneta Szczepaniak-Głębocka

Andrzej Dudziak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 325 egz.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

2016:

Rok Jubileuszu 1050. Rocznicy Chrztu Polski ogłoszony przez Sejm RP

Rok Feliksa Nowowiejskiego ogłoszony przez Sejm RP

Rok Klemensa Janickiego ogłoszony przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Rok Solidarności Polski i Węgier ogłoszony przez parlamenty obu krajów

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na III kwartał 2016 roku. Szerszy zestaw dat na III kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

L i p i e c

	1	VII	–	Światowy Dzień Architektury
	1	VII	–	Dzień Spółdzielczości uchwalony przez Sejm RP w 1995 roku
(370)	1	VII	1646	– Ur. Gottfried Wilhelm Leibniz, filozof i matematyk niemiecki (zm. 14 XI 1716)
(185)	1	VII	1831	– Ur. Wojciech Gerson, malarz (zm. 25 II 1901)
(60)	1	VII	1956	– Powołanie Wydawnictwa Poznańskiego
(65)	2	VII	1951	– Pierwszy Kongres Nauki Polskiej (29 VI – 2 VII).
Utworzenie Polskiej Akademii Nauk
(55)	2	VII	1961	– Zm. Ernest Hemingway, pisarz amerykański, laureat Nagrody Nobla w 1954 roku (ur. 21 VII 1899)
(50)	2	VII	1966	– Zm. Jan Brzechwa, poeta, satyryk, autor wierszy dla dzieci (ur. 15 VIII 1900)
(75)	3	VII	1941	– Zm. Tadeusz Boy-Żeleński (właśc. Tadeusz Kamil Marcjan Żeleński), pisarz, poeta-satyryk, eseista, tłumacz, krytyk literacki i teatralny (ur. 21 XII 1874)

- (65) 3 VII 1951 – Zm. Tadeusz Borowski, poeta, prozaik i publicysta (ur. 12 XI 1922)
- (240) 4 VII 1776 – Dzień Niepodległości, święto narodowe USA obchodzone w dniu zatwierdzenia Deklaracji Niepodległości
- (40) 4 VII 1976 – Zm. Antoni Słonimski, poeta, satyryk i felietonista (ur. 15 XI 1895)
- 5 VII – Dzień Słowiańskich Apostołów, Cyryla i Metodego
- (135) 5 VII 1881 – Ur. August Hlond, prymas Polski, kardynał, arcybiskup gnieźnieński i poznański (zm. 22 X 1948)
- (85) 5 VII 1931 – Ur. Janusz Domagalik, polski prozaik, dziennikarz, autor słuchowisk radiowych i widowisk telewizyjnych (zm. 27 XII 2007)
- 6 VII – Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości obchodzony od 1922 r. z inicjatywy Międzynarodowego Związku Spółdzielczego
- 6 VII – Dzień Radcy Prawnego ustanowiony przez Krajową Radę Radców Prawnych w październiku 2010 roku
- (45) 6 VII 1971 – Zm. Louis Armstrong, amerykański muzyk, wokalista, kompozytor, trębacz jazzowy (ur. 4 VIII 1901)
- (395) 8 VII 1621 – Ur. Jean La Fontaine, bajkopisarz francuski (zm. 13 IV 1695)
- (220) 8 VII 1796 – Zm. Adam Naruszewicz, poeta, historyk, tłumacz, biskup smoleński (ur. 20 X 1733)
- (70) 8 VII 1946 – Zm. Józef Mehoffer, malarz (ur. 19 III 1869)
- (165) 10 VII 1851 – Zm. Louis Jacques M. N. P. Daguerre, francuski malarz, dekorator, chemik-wynalazca, twórca techniki fotografii zwanej dagerotypią (ur. 18 XI 1787)
- (145) 10 VII 1871 – Ur. Marcel Proust, pisarz francuski (zm. 18 XI 1922)

- 11 VII – Światowy Dzień Ludności ogłoszony w 1987 r. przez ONZ jako dzień narodzin pięciomiliardowego mieszkańca Ziemi
- (480) 12 VII 1536 – Zm. Erazm z Rotterdamu (właśc. Gerhard Gherhards), humanista i filozof holenderski (ur. 27 X 1469)
- (30) 12 VII 1986 – Zm. Waław Kisielowski, pianista, współtwórca z Markiem Tomaszewskim duetu fortepianowego Marek i Wacek (ur. 12 II 1943)
- 15 VII – Światowy Dzień bez Telefonu Komórkowego
- (410) 15 VII 1606 – Ur. Harmenszoon van Rijn Rembrandt, malarz holenderski (zm. 4 X 1669)
- (155) 15 VII 1861 – Zm. Adam Jerzy Czartoryski, pisarz, mecenas sztuki i kultury, mąż stanu (ur. 14 I 1770)
- (140) 15 VII 1876 – Zm. Aleksander Fredro, komediopisarz (ur. 20 VI 1793)
- (120) 16 VII 1896 – Zm. Edmond de Goncourt, pisarz francuski (ur. 26 V 1822)
- (115) 17 VII 1901 – Ur. Bruno Jasieński (właśc. Wiktor Zysman), poeta, prozaik, dramaturg (zm. 17 IX 1938)
- (205) 18 VII 1811 – Ur. William Makepeace Thackeray, pisarz angielski, realista i satyryk (zm. 23 XII 1863)
- (80) 18 VII 1936 – Wybuch wojny domowej w Hiszpanii
- (120) 19 VII 1896 – Ur. Archibald Joseph Cronin, szkocki pisarz i lekarz (zm. 6 I 1981)
- (220) 21 VII 1796 – Zm. Robert Burns, poeta szkocki (ur. 25 I 1759)
- (135) 22 VII 1881 – Ur. Bolesław Wieniawa-Długoszowski, generał, lekarz, poeta i tłumacz, adiutant Józefa Piłsudskiego, zm. śmiercią samobójczą w Nowym Jorku (zm. 1 VII 1942)
- 24 VII – Święto Policji

- (190) 25 VII 1826 – Zm. Konrad Rylejew, poeta rosyjski, jeden z organizatorów i przywódców powstania dekabrystów (ur. 29 IX 1795)
- (160) 26 VII 1856 – Ur. George Bernard Shaw, dramaturg i prozaik irlandzki, laureat Nagrody Nobla w 1925 roku (zm. 2 XI 1950)
- (75) 26 VII 1941 – Zm. Kazimierz Bartel, polityk, matematyk, rektor Politechniki Lwowskiej, pięciokrotny premier polskiego rządu (ur. 3 III 1882)
- (175) 27 VII 1841 – Zm. Michaił Lermontow, poeta, prozaik i dramaturg rosyjski (ur. 15 X 1814)
- (110) 27 VII 1906 – Ur. Jerzy Giedroyc, polski publicysta i działacz emigracyjny (zm. 14 IX 2000)
- (275) 28 VII 1741 – Zm. Antonio Vivaldi, kompozytor włoski (ur. 4 III 1678)
- (210) 28 VII 1806 – Ur. Jakub Krotowski-Krauthofer, prawnik, działacz polityczny, założyciel Rzeczypospolitej Mosińskiej w maju 1848 roku (zm. 2 VIII 1852)
- (160) 29 VII 1856 – Zm. Robert Schumann, kompozytor niemiecki (ur. 8 VI 1810)
- (130) 31 VII 1886 – Ur. Roman Pollak, historyk literatury polskiej, profesor UP i UAM (zm. 23 II 1972)
- (130) 31 VII 1886 – Zm. Franciszek Liszt, węgierski kompozytor i pianista (ur. 22 X 1811)

S i e r p i e ń

- (90) 1 VIII 1926 – Zm. Jan Kasprówicz, poeta, dramaturg, tłumacz (ur. 12 XII 1860)
- 2 VIII – Dzień Pamięci o Zagładzie Romów w rocznicę likwidacji przez Niemców tzw. obozu rodzinnego dla Cyganów w Birkenau (w nocy z 2/3 sierpnia 1944 roku wymordowano prawie 3 tys. osób – dzieci, kobiet i mężczyzn)

- (20) 2 VIII 1996 – Zm. Wojciech Natanson, pisarz, krytyk literacki i teatralny, eseista, tłumacz (ur. 7 VII 1904)
- (115) 3 VIII 1901 – Ur. Stefan Wyszyński, kardynał, prymas Polski w latach 1952-1981 (zm. 28 V 1981)
- (115) 4 VIII 1901 – Ur. Louis Armstrong, amerykański muzyk, wokalista, kompozytor, trębacz jazzowy (zm. 6 VII 1971)
- (135) 6 VIII 1881 – Ur. Aleksander Fleming, lekarz angielski, wynalazca penicyliny (zm. 11 III 1955)
- (95) 7 VIII 1921 – Zm. Aleksander Błok, poeta rosyjski, przedstawiciel symbolizmu (ur. 28 XI 1880)
- (75) 7 VIII 1941 – Zm. Rabindranath Tagore, poeta, prozaik i filozof indyjski tworzący w języku bengalskim (ur. 7 V 1861)
- (25) 7 VIII 1991 – Zm. Kalina Jędrusik, aktorka teatralna i filmowa (ur. 5 II 1931)
- (20) 8 VIII 1996 – Zm. Julian Strykowski, pisarz polski pochodzenia żydowskiego, tłumacz (ur. 27 IV 1905)
- (165) 9 VIII 1851 – Zm. Julia Woykowska, poetka, publicystka, emancypantka wielkopolska (ur. 12 III 1816)
- (100) 9 VIII 1916 – Ur. Eugeniusz Paukšta, powieściopisarz poznański (zm. 20 V 1979)
- (120) 10 VIII 1896 – Ur. Stefan Wiechecki „Wiech”, prozaik, satyryk, publicysta i dziennikarz (zm. 26 VII 1979)
- (20) 10 VIII 1996 – Zm. Czesław Centkiewicz (ur. 18 X 1904)
- (70) 13 VIII 1946 – Zm. Herbert George Wells, pisarz angielski (ur. 21 IX 1866)
- (75) 14 VIII 1941 – Zm. Rajmund Maria Kolbe, znany jako o. Maksymilian, św. franciszkanin w obozie koncentracyjnym Auschwitz ofiarował się na śmierć za współwięźnia, kanonizowany 10 października 1982 r. (ur. 8 I 1894)

- (60) 14 VIII 1956 – Zm. Bertolt Brecht (właśc. Eugen Berthold Friedrich Brecht), dramaturg niemiecki (ur. 10 II 1898)
- 15 VIII – Święto Wojska Polskiego w rocznicę zwycięstwa nad Rosją Sowiecką w 1920 roku
- (245) 15 VIII 1771 – Ur. Walter Scott, pisarz angielski pochodzenia szkockiego (zm. 21 IX 1832)
- (50) 15 VIII 1966 – Zm. Jan Kiepura, śpiewak operowy, aktor (ur. 16 V 1902)
- (115) 18 VIII 1901 – Ur. Stanisław Mikołajczyk, polityk, premier rządu RP na uchodźstwie od listopada 1944 roku (zm. 13 XII 1966)
- (80) 19 VIII 1936 – Zm. Federico Garcia Lorca, poeta i dramaturg hiszpański (ur. 5 VI 1898)
- (115) 20 VIII 1901 – Ur. Salvatore Quasimodo, poeta włoski, laureat Nagrody Nobla w 1959 roku (zm. 14 VI 1968)
- (60) 20 VIII 1956 – Ur. Waldemar Milewicz, dziennikarz, reporter, korespondent wojenny (zm. 7 V 2004)
- (10) 20 VIII 2006 – Zm. Aleksander Wojciechowski, krytyk i historyk sztuki, w latach 1979-1998 prezes Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA, później jej honorowy prezes (ur. 13.03.1922)
- 23 VIII – Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu ogłoszony przez Parlament Europejski w 2008 roku, znany też jako Międzynarodowy Dzień Czarnej Wstążki
- (125) 25 VIII 1891 – Ur. Gustaw Morcinek, pisarz śląski (zm. 20 XII 1963)
- (60) 26 VIII 1956 – Jasnogórskie Śluby Narodu
- (440) 27 VIII 1576 – Zm. Tycjan (właśc. VecellioTiziano), malarz włoski, przedstawiciel renesansu (ur. między 1477 a 1489)
- (215) 27 VIII 1801 – Ur. Klaudyna Potocka, działaczka społeczna związana z Wielkopolską (zm. 8 VI 1836)

- (160) 27 VIII 1856 – Ur. Iwan Franko, ukraiński pisarz, uczonec i działacz społeczny (zm. 28 V 1916)
- (145) 27 VIII 1871 – Ur. Theodore Dreiser, powieściopisarz amerykański (zm. 27 XII 1945)
- 28 VIII – Święto Lotnictwa Polskiego obchodzone w rocznicę zwycięstwa Franciszka Żwirko i Stanisława Wigury w międzynarodowych zawodach Challenge 1932 w Berlinie
- (260) 29 VIII 1756 – Ur. Jan Śniadecki, matematyk, astronom i filozof (zm. 21 XI 1830)
- (205) 30 VIII 1811 – Ur. Théophile Gautier, poeta i pisarz francuski (zm. 22 X 1872)
- (10) 30 VIII 2006 – Zm. Nadżib Mahfuz, pisarz egipski, pierwszy arabski laureat Nagrody Nobla w 1988 roku (ur. 11 XII 1911)
- 31 VIII – Święto Wolności i Solidarności ustanowione przez Sejm RP
- (95) 31 VIII 1921 – Ur. Danuta Mostwin, żołnierz AK, powieściopisarka, nowelistka, członek Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie, profesor psychologii (zm. 11 I 2010)
- (75) 31 VIII 1941 – Zm. Marina Cwietajewa, poetka rosyjska (ur. 26 IX 1892)

W r z e s i e ń

- 1 IX – Międzynarodowy Dzień Pokoju w rocznicę wybuchu II wojny światowej
- (105) 2 IX 1911 – Ur. Czesław Janczarski, poeta, prozaik, autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 19 V 1971)
- (40) 2 IX 1976 – Zm. Stanisław Grochowiak, poeta, dramaturg i prozaik (ur. 24 I 1934)

- (15) 2 IX 2001 – Zm. Christiaan Barnard, południowoafrykański (RPA) kardiochirurg, dokonał pierwszego przeszczepu serca u człowieka (ur. 8 XI 1922)
- 6 IX – Święto Kawalerii Polskiej
- (120) 7 IX 1896 – Zm. Zygmunt Kaczkowski, pisarz (ur. 2 V 1825)
- (60) 7 IX 1956 – Ur. Ryszard Henryk Riedel, wokalista zespołu bluesowego „Dżem”, autor tekstów piosenek (zm. 30 VII 1994)
- 8 IX – Międzynarodowy Dzień Piśmiennictwa uchwalony przez UNESCO w 1965 roku
- 8 IX – Międzynarodowy Dzień Walki z Analfabetyzmem
- (175) 8 IX 1841 – Ur. Antoni Dworzak, kompozytor czeski (zm. 1 V 1904)
- (115) 9 IX 1901 – Zm. Henri de Toulouse-Lautrec, malarz i grafik francuski (ur. 24 XI 1864)
- (195) 10 IX 1821 – Zm. Franciszek Zabłocki, komediopisarz i poeta (ur. 2 I 1752)
- (15) 11 IX 2001 – Ataki terrorystyczne na budynki rządowe i finansowe w USA (Pentagon w Waszyngtonie i World Trade Center w Nowym Jorku)
- 12 IX – Światowy Dzień Zdrowia Jamy Ustnej ustanowiony przez Światową Organizację Dentystyczną (FDI) w dniu urodzin jej założyciela dra Charlesa Godona
- (95) 12 IX 1921 – Ur. Stanisław Lem, pisarz, filozof, futurolog, eseista i satyryk, autor utworów science fiction (zm. 27 III 2006)
- (45) 12 IX 1970 – Zm. Jan Sztudynger, poeta, satyryk, związany z Wielkopolską (ur. 28 IV 1904)
- (35) 12 IX 1981 – Zm. Eugenio Montale, poeta, prozaik, wydawca i tłumacz włoski, laureat Nagrody Nobla w 1975 roku (ur. 12 X 1896)

- (695) 13 IX 1321 – Zm. Dante Alighieri, poeta włoski (ur. w maju lub czerwcu 1265)
- (120) 13 IX 1896 – Ur. Tadeusz Szeligowski, polski kompozytor i pedagog, autor oper, baletów, utworów kameralnych i pieśni, związany z Wielkopolską (zm. 10 I 1963)
- (20) 13 IX 1996 – Zm. Wiktor Woroszyński, poeta, prozaik, publicysta i tłumacz (ur. 8 VI 1927)
- 14 IX – Dzień Solidarności z Osobami Chorymi na Schizofrenię
- (165) 14 IX 1851 – Zm. James Fenimore Cooper, powieściopisarz amerykański (ur. 15 IX 1789)
- 17 IX – Dzień Sybiraka obchodzony w dniu agresji Związku Radzieckiego na Polskę w 1939 r.
- 18 IX – Dzień Środków Społecznego Przekazu obchodzony przez Kościół katolicki w Polsce w trzecią niedzielę września
- (105) 19 IX 1911 – Ur. William Golding, prozaik, eseista angielski, laureat Nagrody Nobla w 1983 roku (zm. 19 VI 1993)
- 20 IX – Międzynarodowy Dzień Pokoju ustanowiony podczas XXVI sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ w 1981 roku (obchodzony w trzeci wtorek września – dzień rozpoczęcia dorocznej sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ)
- (55) 20 IX 1961 – Zm. Andrzej Munk, reżyser filmowy, przedstawiciel polskiej szkoły filmowej, wykładowca (ur. 16 X 1921)
- 21 IX – Światowy Dzień Choroby Alzheimera obchodzony od 1994 roku
- (150) 21 IX 1866 – Ur. Herbert George Wells, pisarz angielski (zm. 13 VIII 1946)
- 22 IX – Europejski Dzień bez Samochodu
- (225) 22 IX 1791 – Ur. Michael Faraday, fizyk i chemik angielski, odkrywca (zm. 25 VIII 1867)

- (95) 22 IX 1921 – Zm. Iwan Wazow, poeta bułgarski (ur. 9 VII 1850)
- (115) 23 IX 1901 – Ur. Jaroslav Seifert, poeta czeski, laureat Nagrody Nobla w 1984 r. (zm. 10 I 1986)
- (195) 24 IX 1821 – Ur. Cyprian Kamil Norwid, poeta, dramaturg, malarz i grafik (zm. 23 V 1883)
- (120) 24 IX 1896 – Ur. Francis Scott Fitzgerald, pisarz amerykański (zm. 21 XII 1940)
- (80) 24 IX 1936 – Ur. Jim Henson (właśc. James Maury Henson), filmowiec i producent telewizyjny, brytyjski plastyk i lalkarz, twórca Muppetów (zm. 16 V 1990)
- 25 IX – Światowy Dzień Serca obchodzony w Polsce w ostatnią niedzielę września pod hasłem „Miej serce dla serca”
- (110) 25 IX 1906 – Ur. Dymitr Szostakowicz, kompozytor radziecki (zm. 9 VIII 1975)
- 27 IX – Międzynarodowy Dzień Turystyki obchodzony od 1980 roku na wniosek Światowej Organizacji Turystyki
- 27 IX – Dzień Polskiego Państwa Podziemnego
- (125) 27 IX 1891 – Zm. Iwan Gonczarow, powieściopisarz rosyjski (ur. 18 VI 1812)
- (5) 27 IX 2011 – Zm. Ida Fink, polskojęzyczna pisarka izraelska, dziennikarka radiowa, bibliotekarka, tłumaczka (ur. 1 XI 1921)
- (30) 28 IX 1986 – Zm. Ewa Szelburg-Zarembina, powieściopisarka, poetka, dramaturg, eseistka (ur. 10 IV 1899)
- 29 IX – Światowy Dzień Morza obchodzony z inicjatywy Międzynarodowej Organizacji Morskiej w ostatni czwartek września
- (115) 29 IX 1901 – Ur. Enrico Fermi, fizyk włoski, laureat Nagrody Nobla w 1938 roku (zm. 28 XI 1954)

- (100) 29 IX 1916 – Ur. Jerzy Pietrkiewicz (ps. Peterkiewicz), polski poeta, pisarz, tłumacz i literaturoznawca, prof. Uniwersytetu Londyńskiego (zm. 26 X 2007)
- (20) 29 IX 1996 – Zm. Shusaku Endo, japoński pisarz katolicki, prozaik, dramaturg i eseista (ur. 27 III 1923)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Cezary Rosiński

WSPÓŁCZESNA POWIEŚĆ KRYMINALNA

Jeszcze w wydaniu *Słownika literatury popularnej* pod redakcją Tadeusza Żabskiego z 2006 roku, autorka hasła *Powieść kryminalna*, Anna Martuszewska, pisała, że na polskiej scenie gatunku „od czasu do czasu pojawiają się jakieś nowe nazwiska, ale ich utwory nie zdołały się przebić przez morze tłumaczeń i w pełni zaistnieć w świadomości odbiorców”¹. Dzisiaj podobna uwaga jest już nie do pomyślenia. Artykuł opublikowany w „New York Times” (NYT), zatytułowany *Move Over Scandinavian Noir, Here Comes the Polish Gumshoe* (*Skandynawski kryminalne, ustąp miejsca, bo nadchodzi polski tajniak*), jasno wskazuje, że nadszedł czas na polskich tropicieli zbrodni.

Skąd ta nagła popularność zbrodni wśród polskich autorów i czytelników? Czynnikiem jest kilka. Pierwszy, wydawniczy, to z pewnością ogólnoświatowa popularność gatunku z wielkim sukcesem skandynawskich autorów na czele. Publikowanie autorów współczesnych okazało się niezwykle opłacalne, czego dowodem są serie kryminalne dużej części polskich wydawnictw (np. *Mroczna seria*, *Seria ze Strachem* czy *Czarna seria*). Drugim, genologicznym, są przesunięcia w rejonie samego gatunku. Skandynawowie spopularyzowali formułę, którą Robert Ostaszewski nazywa „kryminałem +”², a więc rozbudowaniem tła społeczno-politycznego, co skutkowało przedstawieniem rozmaitych wniosków o zasięgu ogólnospołecznym. Trzeci wreszcie to czynnik zbiorowy i recepcyjny. Kryminał przestał funkcjonować jako gorszy gatunek prozy rozrywkowej, dzięki czemu zainteresował sobą szersze grono czytelników, także tych profesjonalnych. W perspektywie polskiej osłabł też wpływ dziedzictwa powieści milicyjnej, na temat której pokpiwał Stanisław Barańczak w tomie *Książki najgorsze*.

Czego czytelnicy szukają w literaturze kryminalnej i co mogą tam odnaleźć? Niezmiennym elementem pozostaje ciekawa intryga i wartka akcja, a także postać głównego bohatera, nietuzinkowego stróża prawa, który z pewnością ukarze winnych. Dorzucić można jeszcze nieskrępowaną możliwość

¹ A. Martuszewska, *Powieść kryminalna* (hasło), w: *Słownik literatury popularnej*, red. T. Żabski, Wrocław 2006, s. 324.

² Zob. R. Ostaszewski Robert, *Od zera do bohatera, czyli o modzie na kryminały po polsku*, „Nowa Dekada Krakowska” 2013, nr 6.

obcowania ze złem (które nie zagraża) i możliwość zaspokojenia ludzkiej dociekliwości. Wydaje się zatem, że powieść kryminalna nie powinna być w zasadzie żadną zagadką. Jako gatunek bardzo skonwencjonalizowany, jej poetyka i zabiegi formalne są przecież znane czytelnikom od dawna. Podstawową dominantą jest fabuła powiązana ze zbrodnią, jej dokonaniem oraz wyjaśnieniem przyczyn i ujawnieniem osoby sprawcy. Głównymi bohaterami muszą być wobec tego wspomniani już detektyw, przestępca oraz osoby podejrzane, w określony sposób także powiązane ze zbrodnią. Świat powinien być hermetyczny: zagadka rozwiązana, morderca zdemaskowany, a zło ukarane, wykluczona jest interwencja mocy pozaziemskich, a morderstwo traktowane jest jako zaburzenie porządku, więc stan początkowy musi zostać przywrócony.

Kryminał jako gatunek jest jednym z archetypicznych wzorców fabularnych, być może najpierwotniejszym. Jego źródła badacze doszukują się w przedstawionej przez Ajschylosa i Sofoklesa historii króla Edypa, który usiłuje wyjaśnić zagadkę morderstwa króla Lajosa, a nawet w biblijnym wątku Kaina i Abela. Ewa Kraskowska tłumaczy, że narracje mityczne są przecież opowieściami o zabójcach, ich czynach i motywach³. Oznacza to, że nie ma znaczenia czy zbrodnie popełniają bogowie i herosi, czy zwykli śmiertelnicy, bo pobudki są te same: żądza władzy, chęć zysku, zazdrość. Bezsprzecznym skutkiem obcowania z takimi wydarzeniami jest nauka skomplikowanych relacji kulturowo-psychologicznych.

W tym ujęciu utwór kryminalny staje się pretekstem do poruszania ważkich społecznie problemów. Coraz częściej najistotniejszą kwestią okazuje się właśnie to, dlaczego ta konkretna zbrodnia dokonała się w wybranym środowisku lub społeczeństwie. Polski kryminał śmiało zabiera głos w dyskusji o definicję naszych czasów, rozmawia o obyczajach, ogląda i wyjaśnia otaczający świat. W jednym z wywiadów Irek Grin wymienia, że książki ostatnich lat poruszały takie tematy jak tragedia smoleńska, pedofilia, handel żywym towarem⁴. Powieściowy świat przedstawiony wchodzi w bardzo ciekawy romans z rzeczywistością pozatekstową, a na terenie pisarstwa gatunkowego zaczyna realizować się społeczna misja pisarza. Uczynienie z kryminału wykładni problematyki społecznej wynika z ogólniejszych przemian kultury współczesnej, w której obieg popularny zaczyna asymilować problematykę zarezerwowaną dotychczas dla sztuki wysokiej. Oznacza to, że współczesna powieść kryminalna wyraźnie ewoluuje ku powieści społeczno-obyczajowej. Kierunek jest oczywisty: od czystej gry intelektualnej do literatury zakorzenionej w rzeczy-

³ E. Kraskowska, *Damy i zbrodniarze*, „Czas Kultury” 2008, nr 3.

⁴ I. Grin, *Cała Polska do kryminału* (rozmowa z R. Pawłowskim), „Gazeta Wyborcza”, http://wyborcza.pl/piatekextra/1,134666,15082795,Cala_Polska_do_kryminału.html (dostęp: 31.03.2016).

wistości i zaangażowanej w jej problemy, gdzie istotną rolę zaczyna odgrywać nie tyle zagadka, ile opis jej tła⁵. Literatura przekracza własne ograniczenia, zaczyna stawiać diagnozę współczesności, wykraczając poza skonwencjonalizowane pytania, typu: „kto i jak zabił?”. Dużo ciekawsze dla twórców kryminałów okazują się inne pytania, takie jak: dlaczego zabił, jak doszło do zbrodni, czy wręcz epistemologiczne lub metaliterackie: jak zbrodnię opisać?

Obecna popularność powieści kryminalnej nie może więc dziwić. Zaskakuje natomiast niewielka tradycja gatunku w polskim piśmiennictwie. Co prawda polska powieść i nowela kryminalna rodzą się z początkiem XX w., kiedy to na terenie wszystkich zaborów zaczynają się ukazywać tłumaczenia serii poświęconych historiom detektywów, ale dopiero międzywojnie pozwala zaistnieć oryginalnej polskiej twórczości, gdzie dochodzą do głosu kanoniczne reguły gatunku: intelektualna łamigłówka, kontrakt fair play autora i czytelnika, zobowiązujący pierwszego do dostarczenia w trakcie lektury wszystkich danych umożliwiających odkrycie sprawcy na równi ze śledczym. Osobnym, choć bardzo interesującym wątkiem pozostaje „dreszczyk kryminalny” w polskiej prozie takich autorów jak Zofia Nałkowska (*Romans Teresy Hennert*) czy Witolda Gombrowicza (*Kosmos, Opętani*). W polskiej historii literatury kryminalnej warto odnotować jeszcze dwie odmiany: pseudozachodnioeuropejską i milicyjną. Pierwszą cechuje gra między detektywem i przestępcą oraz niebanalna zagadka kryminalna, bogata w historie pełne krwawych zemst, porwań i kradzieży. Z perspektywy ustroju widziano je jako typowe dla krajów kapitalistycznych, funkcjonujących na zasadzie społecznego wyzysku, to znaczy ukazujące negatywne elementy systemu kapitalistycznego. Druga miała wyrabiać przychylnie nastawienie społeczeństwa do milicji obywatelskiej, prezentować jej pozytywne oblicze i świadczyć o skuteczności w walce z przestępczością. Głównym śledczym był zawsze milicjant, człowiek prawy, nakłaniający świadka do zeznań za pomocą słowa, a nie pałki, życzliwy wobec pokrzywdzonych, sprawiedliwy dla przestępców i oczywiście prezentujący wysoki poziom kultury.

Ginanne Brownell, autorka wspomnianego artykułu dla „NYT” wskazuje, że obecne zainteresowanie gatunkiem w Polsce ma związek z czymś zupełnie nowym. Z pewnością próżno tutaj szukać miejsc wspólnych z wcześniejszym kształtem gatunku. Współczesna polska proza kryminalna dojrzewa w warunkach stabilności i unormowania życia politycznego, w perspektywie kontynentalnej zaś Polska widziana jest jako tajemniczy członek wspólnoty narodów europejskich,

⁵ Zob. R. Caillois, *Powieść kryminalna*, w: tegoż, *Siła powieści*, przeł. i postł. T. Swoboda, Gdańsk 2008, s. 65: „powieść kryminalna przestaje być umysłową zabawą, niezależną od wszelkich konkretnych przesłanek. Na powrót staje się powieścią, to znaczy zwierciadłem reakcji człowieka w łonie zbiorowości, w której przyszło mu żyć. Nie mamy już do czynienia z nieczułym, idealnym mózgiem, lecz z bohaterem, do którego mamy czuć sympatię oraz dzielić jego cierpienia i nadzieje. A historia jest wciąż kryminalna tylko dlatego, że na świecie są kryminaliści”.

której historia i kultura odróżnia ją od innych krajów. Warto zatem założyć, że chodzi o coś więcej niż osadzoną w konkretnie narrację, która jest pozbawiona elementu ponadnaturalnego, a sama książka, żywiąc się bieżącymi odniesieniami, dobrze odtwarza rzeczywistość.

Fenomen skandynawski, który bazował na przedstawianiu tego, co kryje się za fasadą wysoko rozwiniętych, opiekuńczych systemów społecznych, w przypadku literatury polskiej przybiera kształt zrozumienia, a bardzo często nawet rozliczenia się z wciąż obecnymi narodowymi traumami przeszłości. Za wyjątkowość polskiego kryminału odpowiada zatem najbardziej interesujące tło, duża część historii osadzona jest na tle bogatej i burzliwej historii Polski w XX wieku. Oryginalność rodzimych kryminałów bazuje na opisie, specyfice i obcości skomplikowanych polskich okoliczności, zarówno współczesnej, jak i historycznej natury. Autorzy najnowszych polskich mrocznych opowieści są głęboko zaangażowani w historię, rzutującą na współczesne problemy kraju, które dzięki temu mogą być odczytywane i rozważane gdziekolwiek, także poza granicami⁶.

Marcin Wroński, autor kryminałów osadzonych w międzywojennym Lublinie, których głównym bohaterem jest komisarz Zyga Maciejewski, w posłowniu do pierwszej części przygód stróża prawa, zatytułowanej *Morderstwo pod cenzurą*, zanotował takie oto zdanie: „Kaźde porządne miasto oprócz rynku, katedry i lochów bezwzględnie powinno mieć swój kryminał, który zamienia powszednią i banalną przemoc w zagadkę i tajemnicę”. Ta krótka uwaga, nie dość, że reprezentatywna dla polskiego kryminału, tworzącego dzisiaj specyficzną, bo opartą na zbrodni, mapę Polski, uderza w bardzo szczególną nutę rodzimej twórczości. Polski kryminał związany jest z lokalnością, jego cechą wyróżniającą jest silny związek z konkretnym miejscem, jego opisem i historią. Oznacza to, że współczesny kryminał to podległa wymogom prozy gatunkowej rewizja znanej z lat 90. literatury „małych ojczyzn”. Autorzy kryminałów osadzonych w przeszłości, jak Marek Krajewski w cyklu o Breslau i Lwowie czy właśnie Marcin Wroński, jako miejsce akcji zwykle wybierają te naznaczone rozpadem, spustoszone przez historię. Nie jest więc przypadkiem, że na czas akcji wybierany jest okres międzywojenny, pokazujący zupełnie inną, często różnorodną twarz miejsc uznawanych dzisiaj za oderwane od przeszłości. Być może autorzy kryminałów retro wypełniają w ten sposób puste miejsce po powieści historycznej,

⁶ Odosobnione wydaje się w tym ujęciu zdanie Piotra Goćka: „Po dołożeniu do tego raczkującego nurtu konspiracyjnych thrillers oraz książek, których akcja lokowana jest na Hawajach albo w Nowym Jorku, okaże się, że nasz kryminał znacznie częściej ucieka od polskiej rzeczywistości, zamiast się z nią mierzyć. Co ciekawe – dzieje się tak w kraju, w którym jednocześnie rekordy popularności bije skandynawska literatura kryminalna, ceniona za... realizm, krytykę społeczną, obserwacje obyczajowe, wymiar polityczny i twarde trzymanie się ziemi” („Uważam Rze”, <http://www.uwazamrze.pl/arttykul/814170/od-czego-ucieka-polski-kryminał>, dostęp: 31.03.2016).

nieobecnej przecież w najnowszej twórczości. Perspektywa nostalgii i tęsknoty za utraconym rajem zostaje jednak zastąpiona obrazowaniem przez pryzmat demystyfikacji mitów przeszłości. Pisarze oczekiwany efekt uzyskują za pomocą kreacji przestrzeni zgodnie ze stereotypami na jej temat, a następnie umieszczają w niej zdarzenia, które stoją w opozycji do schematycznego ujęcia. Istotnym elementem wspomnianego nurtu w literaturze często stają się miasta – Wrocław, Szczecin, Zamość czy Gdańsk, podobnie dzieje się też w kryminale. Miasto staje się jednym z bohaterów opowieści.

I choć nie trzeba sięgać do pozatekstowej rzeczywistości, by zrozumieć fabułę, to staranność, z jaką autorzy wprowadzają pierwiastek miejski, skłania do poszukiwań. Dla uważnych czytelników nie będzie niespodzianką to, że początek współczesnego polskiego kryminału należy wiązać z książkami Marka Krajewskiego. One właśnie realizują najpopularniejszy dzisiaj nurt – kryminał retro, oferujący powrót do tradycji, od której odcięty nas przemiany historyczne, do pięknego języka, detalu, odmiennej obyczajowości. Przepis pozornie jest oczywisty: czas to przeszłość mniej lub bardziej odległa, najczęściej międzywojnie, miejsce – wielokulturowe miasto, którego przedwojenny kształt zdmuchnęły wojenne zawirowania, kryminalna zagadka – albo podważająca mit o spokojnej przeszłości, albo też budząca tęsknotę za dawnymi czasami.

W cyklu powieści o radcy kryminalnym Eberhardzie Mocku Wrocław odtworzony jest przez pisarza z faktograficzną dokładnością i wiąże się z próbą zrozumienia wielowiekowej historii miasta. Pisanie o dawnym Breslau jest sposobem na osvajanie miasta. W udzielonym Jackowi Szczerbie wywiadzie, Krajewski podkreśla, że jednym z jego celów było odzyskanie niemieckiej przeszłości miasta, która została przytłumiona przez PRL. Ciągłe podkreślana polskość miasta nie znajdowała potwierdzenia w zwykłej codzienności, która przynosiła ślady niemieckiej przeszłości. Dlatego mamy do czynienia z dwoma odsłonami miasta. Kształt przedwojennego Breslau poparty jest żmudnymi badaniami, dzięki którym czytelnik może znaleźć autentyczne ulice i budynki. Autor, uobecniając dawną rzeczywistość, traktuje ją jako jednostkową, dziś nieistniejącą, choć ujawniającą się we współczesnej tkance miasta przestrzeń – stąd ciągłe odwoływanie się do historii, wyjątkowa topografia miasta, na którą składają się ślady i szlaki, ale także jako sieć relacji, a to oznacza, że przedwojenny Wrocław musi być spójny z gatunkowym stereotypem. Breslau to zatem miejsce mroczne, zaludnione zwyrodnialcami, morfinistami i kobietami lekkich obyczajów, jest przesiąknięte złem, brudne i mroczne. To literacka wizja miasta, Breslau fabularyzowane.

Przykładem wyzwolenia się z fascynacji latami 20. i 30. ubiegłego wieku jest twórczość Ryszarda Ćwirleja, który przeniósł akcję swoich powieści w czasy mniej odległe. Akcja zostaje osadzona w realiach peerelowskich, a śledztwa

prowadzą poznańscy milicjanci. Autor gra nostalgią za nieodległą przeszłością i komizmem, zarówno wobec warunków życia w socjalistycznym państwie, jak i tradycji powieści milicyjnych. U Ćwirleja milicjanci są prześmiewczym negatywem detektywa. To życiowi bankruci i frustraci, ciągle pijący wódkę, których rozmowy są tandetne i monotonne, ale zawsze wulgarne. Podobnie jak bohaterowie, nudne jest także miasto. Poznań, choć szary i beznadziejny, również ufundowany jest na micie. Jest nim oczywiście występpek, Ćwirlej prezentuje bowiem miejsca wykluczone – burdele i meliny.

Miasto staje się centralnym tematem kryminałów osadzonych w teraźniejszości. Poszukiwanie atrakcyjnej czytelniczo formy skrzyżowane zostaje z refleksją nad społecznymi uwarunkowaniami „postpamięci”, zakorzenionej we wcześniejszych tekstach kultury, ale przede wszystkim w opowieściach. Warto w tym miejscu odnotować powieść autorstwa Zygmunta Miłoszewskiego. W *Ziarnie prawdy*, dzięki umiejętnej grze narodowymi kompleksami i grzechami, wytworzony zostaje nastrój społecznej paranoi. To już nie sentymentalny dialog z przeszłością, bazujący na głęboko zakorzenionym micie idyllicznego dwudziestolecia, w którym przedstawiciele wszystkich narodowości żyli zgodnie. Druga odsłona losów prokuratora Teodora Szackiego, choć współczesna, zbudowana jest z przeszłych faktów ważnych dla przestrzeni, słowem – z historii antysemityzmu mieszkańców Sandomierza. Brutalnie poderżnięte gardło i nóż do rytualnego uboju zwierząt odnaleziony przy ofierze, a także pozbawienie ciał ofiar krwi budzą w lokalnej społeczności nastroje antyżydowskie. Miłoszewski, umiejętnie kompletując znaczenia lokalnej przestrzeni, udowadnia, że bez Sandomierza i jego przeszłości, opowieść byłaby niemożliwa.

W przestrzeni kreowanej przez klasyczny kryminał wszystko jest tekstem. Opis dotyczy tych elementów, które są istotne z perspektywy rozwikłania zagadki, są więc znakami pewnych zjawisk, odsyłają do czegoś poza sobą. Najnowszy miejski kryminał jest inny. Justyna Tuszyńska, autorka tekstu *Mordercze miasta (?) Nowy polski kryminał – zwrot przestrzenny czy gra miejsca?*⁷ sugeruje, że opisy miast zaczęły odsyłać do przestrzeni rzeczywiście, miasto przestało być tekstem, jak miało to miejsce w klasycznym kryminale, a stało się miastem właśnie. Zostało uobecnione. Literaturę, która traktuje miasto nie tylko jako ważny element kompozycji, ale również jako element relacji z czytelnikiem można zatem nazwać grą miejską. Jej reguły są jasne. Przedstawianie przez autorów w kryminałach miejskich lokalizacji staje się praktyką nawigowania czytelnikami. Nowy kryminał mnoży więc przyjemności, można – w tradycyjny sposób – współdzielić z detektywem pasję rozwiązywania

⁷ J. Tuszyńska, *Mordercze miasta (?) Nowy polski kryminał – zwrot przestrzenny czy gra miejsca?*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Poetica” 2014, nr 2.

zagadek, ale pojawia się także satysfakcja z odnajdywania rzeczywistości w literaturze oraz literatury w rzeczywistości.

Współczesny polski kryminał nie jest jednak zdominowany przez mężczyzn. Warty odnotowania jest nawet nie tyle kryminał kobiecy, ile kryminał spod znaku kobiecości. Ta pojemna formuła Ewy Kraskowskiej, zdolna jest pomieścić zarówno rozwiązania techniczno-literackie, takie jak kobiece autorstwo, kobieca bohaterka lub narratorka czy kobieca fabuła, słowem: wszystko to, gdzie zbrodnia rodzi się i dokonuje na tle różnicy płci. Najbardziej widocznym tego przykładem jest tandem pisarsko-detektywistyczny Gai Grzegorzewskiej i jej bohaterki – Julii Dobrowolskiej. Autorka serii o prywatnej detektywce stworzyła pierwszą feministkę w polskim kryminale – niezależną kobietę, która sama na siebie zarabia, jest świadoma swojej seksualności i nie przejmuje się opiniami zdominowanego przez mężczyzn środowiska. Pisarka proponuje czytelnikom kryminał obyczajowy. Podstawą relacji w jej powieściach jest erotyczno-zawodowy trójkąt, do którego, obok Dobrowolskiej, należy Wiktor, gospodarz programu przedstawiającego zagadki kryminalne oraz Dawid, policjant, przyjmujący później imię Aaron. Historia bohaterki *Żniwiarza* to zapis odnajdywania się młodej obrończyni sprawiedliwości w męskim świecie. Niezależność, zdolność zadawania nieoczekiwanych pytań, wnikliwa obserwacja i bezczelność zmieszana z inteligencją są tymi cechami, które mają zagwarantować mocny charakter postaci.

Zdaje się jednak, że podobny opis może charakteryzować większość charyzmatycznych stróżów prawa. Zdaniem Violetty Wróblewskiej⁸ *novum* polskiej prozy kryminalnej polega właśnie na literackiej kreacji śledczego. Protagonisci nie próbują już wyjaśniać za wszelką cenę każdego elementu układanki. Zagadka zmienia się w tajemnicę. Podobnie dzieje się z postacią głównego bohatera. Akcent, przeniesiony z pytania „kto zabił” na kwestię „dlaczego to uczynił?” powoduje, że wątki związane z psychologią zbrodni zaczynają przeważać nad samym śledztwem i w oczywisty sposób wynikają ze zmiany profilu zawodowego protagonistów, coraz częściej odchodzącego od archetypicznego wzoru detektywa-dżentelmena. Przyjrzyjmy się, jak realizuje się ten wzorzec w powieściach Krajewskiego i Miłoszewskiego.

Autor *Śmierci w Breslau* stworzył bohatera mającego różne ludzkie słabości, wśród których najłatwiej wymienić chyba grę w brydża i skłonność do kobiet lekkich obyczajów. Eberhard Mock nie jest jednak postacią li tylko naznaczoną negatywnymi cechami. Obok nadużywania alkoholu i wrodzonego cynizmu, jest on także wrażliwym miłośnikiem starożytnej poezji i literatury,

⁸ V. Wróblewska, *Tendencje rozwojowe polskiej literatury kryminalnej po 1989 roku*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Literatura i Kultura Popularna” 2011, nr 17.

a przede wszystkim fanatycznym zwolennikiem sprawiedliwości, dążącym do ukarania winnych za wszelką cenę. Wskazane słabości nie kompromitują jednak bohatera w oczach czytelników, ale czynią go bardziej wiarygodnym. Nie bez znaczenia jest tutaj atmosfera tajemniczości Wrocławia lat 20. i 30. XX wieku, wprowadzająca czytelnika w rzeczywistość Mocka. Miasto jest takie jak bohater, ale i radca kryminalny jest niczym Breslau – brutalny i bezwzględny, ale nie pozbawiony uroku. Na tym tle prokurator Szacki, bohater cyklu Miłoszewskiego, wydaje się postacią byle jaką. Jako człowiek zniechęcony, niewierzący, ani w Boga, ani w przeznaczenie, nawet w istnienie rzeczy dobrych i tanich, zdegradowany ze stołecznej prokuratury – gdzie jeszcze niedawno był gwiazdą – do Sandomierza, przeżywa rozpad swojej rodziny. Jak na bohatera kryminałów jest nad wyraz ludzki – nie ma ekstrawaganckich nawyków, natrętnych powiedzonek, nie posiada też nietypowych zainteresowań, jest za to tęskniącym za córką rozwodnikiem z pasją do idealnie skrojonych garniturów. Najnowsza literatura kryminalna nie traktuje już postaci stróżów prawa zgodnie z regułami kalokagatii. Nie są oni już piękni i dobrzy, moralnie jednoznaczni i każdym czynem udowadniający wyższość dobra nad złem. To postaci wewnętrznie skomplikowane, często upadłe, ale w wielu przypadkach także wycofane, poza służbą targane szeregiem emocji związanych z zupełnie innymi żywymi aktywnościami.

Zarówno przejście przez literaturę gatunkową funkcji komentatora rzeczywistości, jak i zmiany zachodzące w postaci głównego bohatera, który niejednokrotnie dzieli problemy czytelników, doprowadziły kryminał do wieloznacznych relacji z tzw. literaturą wysoką. Warto zaobserwować szereg procesów występujących z drugiej strony. Być może to rosnąca popularność powieści kryminalnych spowodowała, że po ten typ twórczości zaczęli sięgać pisarze do tej pory nie kojarzeni z tą formą ekspresji. Kryminał zaczął spełniać rolę kostiumu. Zaoferował uporządkowanie struktury i narrację, związek przyczynowo-skutkowy, wreszcie grę w normalną opowieść, a więc powrót powieści realistycznej.

Do doskonałym przykładem tych procesów jest *Drwal* Michała Witkowskiego. Intryga i śledztwo mają tutaj zaledwie charakter znaków lub wskaźników konwencji, a nie istotnych elementów fabuły, brak tu przecież ofiary morderstwa oraz ukarania sprawcy zbrodni. Fundamentem powieści zostaje narrator, będący jednocześnie bohaterem i alter ego samego Witkowskiego. Połączenie kilku funkcji służy w dużej mierze kreacji marketingowej, która pozornie angażując w perypetie śledztwa, tak naprawdę unieważnia kryminalną intrygę i traktuje ją jako pretekstową. Chodzi więc o upublicznienie prywatnej śmierci jako zbrodni i wpisanie jej w uniwersum rozrywkowe. Dlatego właśnie *quasi-kryminał* Witkowskiego można określić mianem pitavala, reportażu kryminalnego,

zawierającego publicystycznie opracowany zbiór sprawozdań z głośnych rozpraw sądowych, a czasem także opisy samych przestępstw. I choć dwuznaczna figura podmiotu sylleptycznego, a więc jednocześnie tekstowego i pozatekstowego nagina w przypadku *Drwała* granice publicystyki w kierunku fikcji, to nie jest najbardziej odważną propozycją odczytania powieści Witkowskiego. Magdalena Roszczynialska proponuje, by *quasi*-kryminał oglądać jako *reality show*, czyli symulowanie przedstawienia „na żywo”, skupiające się na kulisach lub aktywnościach specjalnie przeniesionych na scenę⁹. Otrzymujemy wszak historię Michaśki, który przyjeżdża zimą pod Międzyzdroje z zamiarem napisania powieści kryminalnej, ale takowej nie udaje się mu stworzyć. Pełna niespodziewanych zwrotów fabuła zostaje zaledwie wzbogacona kryminalnymi tropami, które równie często są wychwytywane, co porzucane przez pisarza wcielającego się w rolę detektywa-amatora. Kryminał stanowi więc pretekst do pisania, a siła powieści kryje się nie w przynależności gatunkowej, ale w grze z konwencją, a więc częściowym jej uleganiu. Chyba jeszcze wyraźniej widać to w *Zbrodniarzu i dziewczynie*, kolejnej powieści Witkowskiego. Tutaj Michaśka jest zaledwie detektywem numer dwa, rolę pierwszorzędną odgrywa Studencik, postać nieodgadniona, z jednej strony pijąca wódkę prosto z butelki w miejscu publicznym i jadająca w McDonalddie, z drugiej – wnikliwy czytelnik Kantora i Jelinek, po Wrocławiu jeżdżący na rowerze. Relacje między poszukującymi sprawiedliwości zostają nałożone na tandem popełniający zbrodnie. Bo oto Michaśka, wcielający się w psychopatkę i zbieraczkę fotografii zaginionych chłopców, staje się wabikiem mającym przyciągnąć Przedwojennego Mordercę – psychofana Witkowskiego. Najważniejszą rolę spełnia więc sam pisarz, to on, tworząc zbrodnię – zabija, a więc bierze odpowiedzialność za wszystkie morderstwa.

Konwencja kryminalna została potraktowana nonszalancko przez Marcina Świetlickiego w powieści *Dwanaście*. Forma kryminału nie tyle stanowi tutaj jedynie punkt odniesienia dla fabuły, ile jest rodzajem zabawy z tekstem. Pisarz gra z konwencją: trup pojawia się późno, ale jest nieprawdziwy, podobnie jak podejrzany Karol Kot, sławny krakowski morderca, tyle że już nieżyjący. *Dwanaście* jest kryminałem leniwym i pozbawionym nastroju, brak w nim żelaznej konsekwencji, nie pomaga nawet sylwetka głównego bohatera. Mistrz, który widzi przemoc jako nieuniknioną siłę, wycofuje się i zajmując pozycję w okopach, nie walczy, a zatem ani nie przegrywa, ani nie wygrywa. Nie ma w nim nic ciekawego, chodzi nieogolony, nie ma pracy, jego jedynym zajęciem

⁹ M. Roszczynialska, *Wzorzec pitawalu w kryminale współczesnym. Na przykładzie powieści „Drwał” oraz „Zbrodniarz i dziewczyna” Michała Witkowskiego*, w: *Literatura kryminalna. Na tropie źródeł*, red. A. Gemra, Kraków 2015.

jest codzienne alkoholizowanie się. Błąka się po mieście, a to z kolei jest skrajnie prywatne, złożone jedynie z ulubionych miejsc i co rusz demitologizowane.

Powieścią prawie kryminalną nazwać można *Prowadź swój pług przez kości umarłych*. Olga Tokarczuk, opowiadając historię Janiny Duszejko, miłośniczki zwierząt, zafascynowanej astrologią i wróżbiarstwem, wprowadziła swoich czytelników w nie lada zaskoczenie. Oto otrzymujemy opowieść o tajemniczych zabójstwach kłusowników i myśliwych dokonywanych ponoć przez same zwierzęta w akcie zemsty. Informuje o nich główna bohaterka, która podejmuje współpracę z policją i partycypuje w badaniu ofiar. Dopiero finał przynosi nieoczekiwane rozwiązanie. W jednej osobie pomieścić musi się narratorka, detektyw i sprawczyni zbrodni. Pisarka, choć realizując wzorzec „wyspy” i umieszczając akcję w odosobnionej Kotlinie Kłodzkiej, to decyduje się na szereg odstępstw: okoliczności zbrodni ujawnione zostają przez morderczynię, która nie zostaje ukarana, gdyż ratuje się ucieczką, prawdziwej zbrodni nie równoważy więc kara, a sprawczyni budzi czytelniczną sympatię.

Kryminały bądź *quasi*-kryminały, budowane na rozpoznawalnych schematach i wzorcach, chętnie zostają przez pisarzy przekraczane. Należy więc wspomnieć o wersji powieści kryminalnej, którą Marcin Wroński określił mianem „krymi-zgrywy”, czyli kryminału na wesoło. To odmiana, bawiąca się odwołaniami do klasycznych reguł gatunku oraz wzbogacająca fabułę o humor i intertekstualną zabawę. Za doskonały przykład może posłużyć książka *Orchidea* autorstwa Grzegorzewskiej, Świetlickiego i Grina, która pożyczka postaci znane z cykli kryminalnych poszczególnych autorów, a więc Mistrza, Dobrowolską i Dyducha.

Siłą gatunkowej literatury kryminalnej jest mechanizm utożsamienia, który zostaje wytworzony wraz z czytelniczną aktywnością. Wykorzystując tę identyfikację, kryminał pozwala się nam śledzić z wypiekami na twarzy, przeżywać fikcyjne przeciwieństwa sytuacji, tak, jakby były rzeczywiste, ale jednocześnie wykracza dalej, nawet poza marzenia o poukładanym i przewidywalnym świecie, w którym zło musi zostać ukarane. Polski najnowszy kryminał zanurzony zostaje zarówno w rodzimej rzeczywistości, ze szczególną rolą konkretnych miejsc, jak i w tkance literackiej. Mock ciągle cytuje po łacinie fragmenty z literatury starożytnej, Maciejewski czyta *Proces* Franza Kafki w oryginale. Kryminał staje się nie tylko intertekstualny, ale i intelektualny. Nie zamyka się w świecie pojedynczej zbrodni i oferuje czytelnikowi coś więcej niż wzmogoną uważność. Pozwalając się łatwo połączyć z innymi gatunkami i odmianami prozy, próbuje udzielać lub sugerować odpowiedzi na nurtujące ciągle pytania, takie jak: kim jesteśmy? w co wierzymy? o czym marzymy?

BIBLIOGRAFIA

Literatura podmiotu:

1. ÓWIRLEJ Ryszard, *Upiory spaceruj nad Wartą*, Zakrzewo 2007.
2. GRZEGORZEWSKA Gaja, *Żniwiarz*, Kraków 2006.
3. KRAJEWSKI Marek, *Śmierć w Breslau*, Wrocław 1999.
4. MIŁOSZEWSKI Zygmunt, *Ziarno prawdy*, Warszawa 2011.
5. ŚWIETLICKI Marcin, *Dwanaście*, Kraków 2006.
6. ŚWIETLICKI Marcin, Grzegorzewska Gaja, Grin Irek, *Orchidea*, Kraków 2009.
7. TOKARCZUK Olga, *Prowadź swój pług przez kości umarłych*, Kraków 2009.
8. WITKOWSKI Michał, *Drwał*, Warszawa 2011.
9. WITKOWSKI Michał, *Zbrodniarz i dziewczyna*, Warszawa 2014.
10. WROŃSKI Marcin, *Morderstwo pod cenzur*, Warszawa 2010.

Literatura przedmiotu:

a. Pozycje zwarte

1. BURKOT Stanisław, *Literatura polska 1939-2009*, Warszawa 2010.
2. CAILLOIS Roger, *Powieść kryminalna czyli jak intelekt opuszcza świat, aby oddać się li tylko grze, i jak społeczeństwo wprowadza z powrotem swe problemy w igraszki umysłu*, w: *Odpowiedzialność i styl. Eseje*, wyb. M. Żurowski, przeł. J. Błoński, Warszawa 1967.
3. CAILLOIS Roger, *Powieść kryminalna*, w: tegoż, *Siła powieści*, przeł. i postł. T. Swoboda, Gdańsk 2008
4. DARSKA Bernadetta, *Kobieta z bliźn, czyli erotyczno-detektywistyczne perypetie Julii Dobrowolskiej*, w: *Śledztwo i płeć. O bohaterkach powieści kryminalnych*, Gdańsk 2013.
5. GEMRA Anna, *Eberhard Mock na tropie: Breslau/Wrocław w powieściach Marka Krajewskiego*, w: *Śląskie pogranicza kultur*, t. 2, red. M. Ursel, O. Taranek-Wolańska, Wrocław 2013.
6. *LITERATURA kryminalna. Na tropie źródeł*, red. A. Gemra, Kraków 2015.
7. *LITERATURA kryminalna. Śledztwo w sprawie gatunków*, red. A. Gemra, Kraków 2014.
8. MARTUSZEWSKA Anna, *Powieść kryminalna (hasło)*, w: *Słownik literatury popularnej*, red. T. Żabski, Wrocław 2006.
9. SIEWIERSKI Jerzy, *Powieść kryminalna*, Warszawa 1979.

10. SŁOWNIK *gatunków literackich*, red. M. Biernacki, M. Pawlus, Bielsko-Biała 1999

b. Artykuły

1. ADAMCZYK Adam, *Kryminalne zagadki Poznania*, „Czas Kultury” 2010, nr 1, s. 31-39
2. ANTOSIK-PIELA Maria, *Sentymenty i stereotypy. Świat żydowski w kryminałach retro*, „Cwiszn” 2011, nr 4.
3. AUGUSTYN Kamila, *Wrocław – tło czy bohater cyklu Marka Krajewskiego*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Prace Literackie” 2012, nr 52, s. 149-166
4. BIEDROWSKA Adriana, *Pod płaszczykiem kryminału*, „Fa-Art.” 2014, nr 1/2, s. 106-109
5. CZAPLIŃSKI Przemysław, *Po co pop*, „Książki” 2014, nr 2, s. 42-45
6. KRAJEWSKI Marek, *Chcę wejść w stare fotografie* (rozmowa z J. Szczerbą), „Gazeta Wyborcza”, 2006, nr 195, s. 10
7. KRASKOWSKA Ewa, *Damy i zbrodniarze*, „Czas Kultury” 2008, nr 3, s. 45-50
8. KRUPA Bartłomiej, *Poetyka powieści Marka Krajewskiego*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka” 2008, t. 14/15, s. 143-163
9. MIZURO Marta, *Porąbany kryminał*, „Odra” 2012, nr 2, s. 111-112
10. MUS Malwina, *Kryminał pastewny*, „Pogranicza” 2012, nr 1, s. 80-82
11. ORSKA Joanna, *Kryminalny*, „Dekada Literacka” 2006, nr 3, s. 84-87
12. OSTASZEWSKI Robert, *Miasto mój bohater (i nie tylko)*, „Dekada Literacka” 2008, nr 1, s. 18-23
13. OSTASZEWSKI Robert, *Od zera do bohatera, czyli o modzie na kryminały po polsku*, „Nowa Dekada Krakowska” 2013, nr 6, s. 34-38
14. PABISEK Maciej, *Kryminał w erze Detektywów*, „Fa-Art.” 2007, nr 3, s. 78-80
15. SZLACHETKA Małgorzata, *Kryminał bez właściwości*, „Akcent” 2012, nr 1, s. 135-139
16. TUSZYŃSKA Justyna, *Mordercze miasta (?) Nowy polski kryminał – zwrot przestrzenny czy gra miejska?*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Poetica” 2014, nr 2, s. 101-109
17. URBANIAK Paweł, *Kryminał socjologizujący*, „Nowe Książki” 2012, nr 1, s. 40-41
18. WEŻGOWIEC Barbara, *O mieście, którego nie ma*, czyli *Wrocław w kryminalnych powieściach Marka Krajewskiego*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ” 2010, nr 1, s. 124-139

19. WRÓBLEWSKA Violetta, *Tendencje rozwojowe polskiej literatury kryminalnej po 1989 roku*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Literatura i Kultura Popularna” 2011, nr 17, s. 127-145
20. WZOREK Anna, *Olgi Tokarczuk gra z regułami powieści kryminalnej*, „Respectus Philologicus” 2013, nr 24, s. 98-107
21. ŻBIKOWSKA Marta, *Zbrodnia czai się w mieście*, „Kultura Miasta” 2009, nr 1, s. 14-22

c. Netografia

1. BROMWELL Ginanne, *Move Over Scandinavian Noir, Here Comes the Polish Gumshoe*, „The New York Times”, <http://www.nytimes.com/2014/03/20/arts/international/move-over-scandinavian-noir-here-comes-the-polish-gumshoe.html> (dostęp: 31.03.2016).
2. GOCIEK Piotr, *Od czego ucieka polski kryminał*, „Uważam Rze” <http://www.uwazamrze.pl/artukul/814170/od-czego-ucieka-polski-kryminał> (dostęp 31.03.2016).
3. GRIN Irek, *Cała Polska do kryminału* (rozmowa z R. Pawłowskim), „Gazeta Wyborcza”, http://wyborcza.pl/piatekextra/1,134666,15082795,Cala_Polska_do_kryminału.html (dostęp: 31.03.2016).
4. OSTASZEWSKI Robert, *Zapał do kryminału*, „Polityka” <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/1514076,2,polska-powiesc-kryminalna-od-kuchni.read> (dostęp: 31.03.2016).
5. PABISEK Maciej, *Prokurator bez płaszcza*, „Polityka”, <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/ksiazki/226871,1,.read> (dostęp: 31.03.2016).
6. WAJDA Katarzyna, *Śladem retrozbrodni*, „Dwutygodnik”, <http://www.dwutygodnik.com/artukul/3820-sladem-retrozbrodni.html> (dostęp: 31.03.2016).

Cezary Rosiński – doktorant na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Do jego zainteresowań badawczych należy najnowsza proza polska, zagadnienie starości i przestrzeni w literaturze. Jako krytyk literacki współpracuje z „Nowymi Książkami” i „Odrą”. Niedawno opublikował książkę „Ocalić starość. Literackie obrazy starości w polskiej literaturze najnowszej”.

Małgorzata Derwich
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

HENRYK SIENKIEWICZ NASZ WSPÓŁCZESNY

Sienkiewiczowski Rok 2016 łączy w sobie nie tylko 170. rocznicę urodzin i stulecie śmierci Henryka Sienkiewicza, ale także „okrągłe” rocznice wydań książkowych jego najwybitniejszych dzieł: 130. „Potopu” i 120-lecie „Quo vadis”. Przy okazji tych jubileuszy wiele napisano o Sienkiewiczu i pewnie jeszcze dużo publikacji pojawi się do końca tego roku. Dlatego nasze zestawienie zawiera wybór bibliografii. Nie chcemy udowodniać, że (trawestując Gombrowicza) „Sienkiewicz wielkim pisarzem był”, ale pokazać jak noblista i jego dzieła funkcjonują w naszej rzeczywistości, a w szczególności – jak są postrzegani przez współczesną młodzież.

Henryk Sienkiewicz urodził się 5 maja 1846 w Woli Okrzejskiej na Podlasiu, a zmarł 15 listopada 1916 roku w Vevey w Szwajcarii. Powieściopisarz, nowelista, dziennikarz, publicysta, pierwszy polski laureat literackiej Nagrody Nobla oraz od lat najpopularniejszy twórca literatury polskiej, zarówno dawniej jak i dzisiaj wywołuje skrajne emocje i oceny.

Spór trwa

Zwolennicy uważają Sienkiewicza za wybitnego pisarza: historycznego, postromantycznego, arcy polskiego. Nominująca do Nagrody Nobla Szwedzka Akademia nazwała go geniuszem, *potrzebnym narodowi polskiemu, bo broni pamięci historycznej, podtrzymuje ducha i zagrzewa do walki (wbrew powielanemu jeszcze dziś błędnemu przekonaniu, że Sienkiewicz dostał Nobla za „Quo vadis”, naprawdę Nagrodę otrzymał za „wybitne osiągnięcia w dziedzinie eposu”;* według – współczesnego Sienkiewiczowi – sprawozdawcy z czasopisma „Wędrowiec”, noblowscy sędziowie najdłużej zatrzymali się nad „Potopem” i „Krzyżakami”). Pokolenia rodaków, bez względu na pochodzenie społeczne, wielbiły go za twórczość „ku pokrzepieniu serc”.

Przeciwnicy, począwszy od Bolesława Prusa przez Olgerda Górkę po współczesnych, zarzucają mu przeinaczanie faktów historycznych. Prus pisał: *autor z historią nie robi ceremonii i co chwila na skrzydłach fantazji odrywa się od faktycznego gruntu.* Jeszcze bardziej dosadny był Stanisław Brzozowski, który stwierdził, że *Sienkiewicz jest klasykiem polskiej ciemnoty, szlacheckiego nieuctwa i pocieszycielem burżuazji.* Natomiast Witold Gombrowicz w swoich

Dziennikach nazwał noblistę „pierwszorzędnym pisarzem drugorzędnym”, „Homerem drugiej kategorii” czy „Dumasem Ojcem pierwszej klasy”. Ale jednocześnie zastanawiał się nad jego fenomenem: *Czytam Sienkiewicza. Dręcząca lektura. Mówimy: to dosyć kiepskie, i czytamy dalej. Powiadamy: ależ to taniocha – i nie możemy się oderwać. Wykrzykujemy: nieznośna opera! i czytamy w dalszym ciągu, urzeczeni.* Ale konkluzja (choć ironiczna, jak na autora „Ferdynurka” przystało) ta sama: *Potężny geniusz!*

Kult Sienkiewicza

W latach 60. XX wieku Paweł Hertz zauważył, iż *czytamy Sienkiewicza nie dlatego, że obraz historyczny w jego dziełach jest prawdziwy czy nieprawdziwy, ale dlatego, że zbiorowość czytelnicza upatrywała zawsze ową siłę jednoczącą jego twórczości.* Pierwszy dostrzegł tę moc Stefan Żeromski pisząc, że dzieło Sienkiewicza dociera do każdego – od arystokracji, przez mieszczaństwo (w tym narodowości żydowskiej), po *śląskich górników i chłopów – i wszędzie, gdziekolwiek skupiła się gromadka mówiących po polsku.* Po Żeromskim pozytywnie odczytywali Sienkiewicza Kasprowicz, Reymont, a później także Jarosław Iwaszkiewicz w „arcydziełku” „Czytanie Sienkiewicza” czy historyk Janusz Tazbir, który esej „Czytając Sienkiewicza...” podsumowuje cytatem: *Nic nie pomoże: na przeszłość Polski patrzymy poprzez Sienkiewicza i Matejkę.*

W czasach siermiężnego PRL-u pamięć o Sienkiewiczu kulturowano i dzieła jego chętnie wydawano. Teksty interpretowano w szkołach, na podstawie książek kręcono wysokobudżetowe filmy, a Trylogia była jedną z podstawowych lektur. Kmicic, Zagłoba czy Wołodyjowski rozpalali wyobraźnię, a sceny i zwroty z książek weszły do popularnego obiegu. Większość książek i nowel, ale także i „Listy z podróży do Ameryki”, stały się tekstami czytаныmi i komentowanymi przez rzesze.

Paradoks idola

A dzisiaj jak jest odbierany Sienkiewicz? Z dorocznego raportu Biblioteki Narodowej wynika, że jest nadal najpopularniejszym pisarzem z klasyków. Wynik ten potwierdziła także akcja Wybory Literackie; pod koniec października 2015 portal ogłosił, że prawie 40 tysięcy czytelników ponownie wybrało Henryka Sienkiewicza na literackiego idola. Jednakże wśród najmłodszej populacji czytelników rysuje się pewien paradoks. Z jednej strony młodzież narzeka, że powieści Sienkiewicza są nudne (*bo zbyt obszerne, a mowa bohaterów – stylizowana na staropolską – niezrozumiała*), a z drugiej strony deklaruje, że czyta właśnie jego!

Najwcześniej, bo w szkole podstawowej, młodzi czytelnicy spotykają się z „W pustyni i w puszczy”. Portal „Czytanie” zachwala: *Walory artystyczne i huma-*

nistyczny wydzźwięk powieści Henryka Sienkiewicza sprawiły, że stała się ona jedną z jego najbardziej poczytnych książek dla młodzieży. Tezę tę mogą potwierdzić młodzi uczestnicy konkursu, zorganizowanego w 2016 roku przez Barbarę Wachowicz, niestrudzoną propagatorkę osoby i dzieła noblisty, wraz z Muzeum Niepodległości w Warszawie. Z wypowiedzi laureatów tego konkursu wynika, że znajdują w twórczości Sienkiewicza autorytety i wzorce do naśladowania, cenią bohaterów, w tym Stasia Tarkowskiego, za odwagę, wierność i honor, a samego autora – za patriotyzm i „odpowiedzialność za Polskę i naród”. Jednak powszechniejsza jest opinia młodych, że opowieść o Stasiu i Nel jest „niedzisiejsza”.

Portal „Czytam wszędzie” również ogłosił, że *najchętniej czytany autorem, podobnie w poprzednich latach, jest Henryk Sienkiewicz*. A „Krzyżaków” tak zarekomendował: *...wspaniałe oddane realia czasów średniowiecznych, świat rycerstwa polskiego i opisy bitew. Bohaterowie to rycerze dla których ważne są honor i waleczność. Mamy tu przygodę i wątki miłosne – czyli wszystko to, czego pragnie współczesny czytelnik*. Jednak blogerka Isabelczyta ma inne zdanie: *Na liście ulubionych książek nie znajdziecie „Krzyżaków”. To najnudniejsza szkolna lektura. Nie interesują mnie rycerze*.

Rekord wszech czasów w utrzymywaniu się w kanonie lektur szkolnych pobił „Potop” – gościł tam ponad pół wieku, aż do 1997 roku, mimo zmian natury ideologicznej czy społecznej. Według autorki analizy w monografii „Henryk Sienkiewicz w szkole...”, ta część Trylogii została stworzona modelowo jako książka dla polskiej młodzieży z *uwagi na interesującą fabułę (wątki sensacyjne, romansowe, baśniowe), wyraziste typy bohaterów, rodzaj szczególnie plastycznego obrazowania i ewokowania emocji, wreszcie zwycięstwa dobra nad złem*; ubolewa jednak, że w ostatnich latach wyrugowano Sienkiewicza z kanonu i konstatuje, że *u podstaw tej decyzji legło dostosowanie lektury do zainteresowań i możliwości koncentracji młodocianego, zorientowanego na obrazkowość, czytelnika, który nie jest w stanie przebrnąć przez trzy tomy dzieła*.

Sienkiewicz w obrazkach

Spostrzeżenie o „obrazkowości” odbioru jest jednym z charakterystycznych nurtów we współczesnej recepcji Sienkiewicza. Wykorzystują ją nawet edukatorzy. Przykładem – plansze dydaktyczne „Sienkiewicz współcześnie”, na których widnieją uwspółcześnione portrety Sienkiewicza, uzupełnione ciekawostkami z życia oraz cytatami z jego dzieł (*np. Mieszkanie bez książki ciemniejsze niż bez lampy*). Ponadto – właśnie autor „Quo vadis” stał się patronem ustanowionej w 2014 nagrody za „najlepszą polską popową powieść roku”. Laureatem Nagrody im. Henryka Sienkiewicza w 2015 roku został Jacek

Świdziński. Jego komiks „Zdarzenie 1908” kapituła uznała za najciekawszą opowieść *epicką godną Sienkiewicza*. Można to spuentować dwojako: po pierwsze, że potrzeba dobrej opowieści pozostaje ciągle taka sama, bez względu na formę, a umiejętność snucia wciągającej historii wciąż jest wielką sztuką; albo parafrazując literackiego noblistę stwierdzić: Jakie społeczeństwo, taka literatura (Henryk Sienkiewicz w utworze „Na jasnym brzegu” z 1897 roku napisał: *Jaka literatura, takie społeczeństwo*).

Jak można zauważyć, cytaty z Sienkiewicza zasilają od kilku pokoleń język potoczny. Teraz krążą również w Internecie, nie tylko w „czystej” postaci, ale jako memy czy filmiki na You Tubie. Furorę zrobił cytat z „Potopu” – *Zdrajco! Zdrajco! Po trzykroć zdrajco!* Henryk Sienkiewicz te słowa włożył w usta imć pana Zagłoby, który tak skwitował toast wygłoszony przez Janusza Radziwiłła na cześć nowego władcy Polski – Króla Szwecji.

Inna sprawa – na ile świadomie „pokolenie kultury obrazkowej” wykorzystuje te cytaty? Czy zna ich źródło, czy jest nim książka czy raczej ekranizacja? Czy wie, że – dajmy na to – cytat: *Boże, Ty to widzisz i nie grzmisz?* jest z „Ogniem i mieczem”? Albo czy kojarzy, że słowami: *trudno powiedzieć, co gorsze; to taki wybór jak między tyfusem plamistym i cholera* Sienkiewicz wypowiadał się o Prusach i Rosji?

Sienkiewicz – nowe odczytania

Literacki spór o Sienkiewicza trwa. Historyk literatury, Ryszard Koziołek zauważa, że autor Trylogii, *wybitny stylistą, wymyślił Polaków historycznych* „ku pokrzepieniu serc”, jako przeciwwagę dla traumatycznej przeszłości przegranych powstań XIX wieku; wreszcie namawia: „Używajmy Sienkiewicza” i dziś, by przeciwstawić jego twórczość *przeszłości martyrologicznej traumy*. Inny filolog, Przemysław Czapliński nazywa nagrodzone literacką Nike „Księgi Jakubowe” Olgi Tokarczuk „rewersem Trylogii” czy nawet „anty-Sienkiewiczem”. Sama Tokarczuk przyznaje, że Sienkiewicz budował kiedyś i jej wizje świata i historii. Dziś przytomnie stwierdza, że ona jako pisarka w XXI wieku dysponuje znacznie szerszymi narzędziami poznawczymi niż twórca *Trylogii*. I dodaje, że *powieść historyczna zawsze mówi coś o czasie, w którym powstaje. Czas, o którym opowiada, jest tylko pretekstem*.

Podczas gdy naukowcy badają „Obecność Sienkiewicza w kulturze polskiej XX wieku”, teoretycy i praktycy literatury spierają się o „nowe odczytania” jego twórczości, przeciętny Polak... nie czyta prawie wcale. Druzgocący raport Biblioteki Narodowej o stanie czytelnictwa w 2015 roku w Polsce podaje, że 63% Polaków nic nie przeczytało, a mniejszość (37%) przynajmniej jedną książkę rocznie. Trwa dyskusja, jak pozyskać – zwłaszcza młodego – czytelnika? Za pośrednictwem nowych technologii oraz portali społecznościowych, takich jak Facebook –

postulują jedni; ale apelują, by dyskusji o Sienkiewiczu nie sprowadzać do „poziomu nocnika” czy „Pudelka” (portal plotkarski). Drudzy – wręcz przeciwnie – sugerują, by z lekturą do młodzieży docierać za pośrednictwem jej autorytetów, czyli... blogerek modowych czy celebrytów. Bowiem dziennikarka „Wyborczej” zauważa, że światowi celebryci zaczęli „snobować się” na czytanie, bo oznaczają słowo „book (książka)” hasztagami (czyli kratką # porządkującą ważne słowa na Twitterze) i podsumowuje: *Nieważne, czy [celebryci] czytają [rekomendowane książki]. Ważne, że wiedzą, że z książką im do twarzy.*

QUO VADIS, Sienkiewiczu?

Inny redaktor „Gazety Wyborczej” dwa lata temu pisał przed Narodowym Czytaniem (Trylogii): *Propagowanie czytelnictwa w kraju, w którym dwie trzecie obywateli w ubiegłym roku nie miało w ręku ani jednej książki, jest z pewnością słuszne, ale dlaczego musi być to od razu Sienkiewicz?* I proponuje, by przeczytać raczej „Grę o tron” George’a R.R. Martina, uzasadniając: *Krwi i przygód tyle samo, za to nie ma ani śladu narodowej megalomanii.*

Aż chciałoby się zakrzyknąć sienkiewiczowskim: *Kończ waść... wstydu (sobie) oszczędź!*, by stwierdzić, że „Krzyżacy” z Trylogią są o niebo lepsze niż „Gra o tron”, bo... nasze, polskie. A podczas Narodowego Czytania AD 2016 znów będziemy czytać Sienkiewicza. W 120-lecie premiery książkowej będzie to „Quo Vadis”, najbardziej znane dzieło, najlepiej znanego za granicą pisarza polskiego, powieść o początkach chrześcijaństwa przetłumaczona na ponad 50 języków świata (której słynna ekranizacja z Peterem Ustinovem z 1952 roku „*leci w pętli*” na dużych ekranach w rzymskim Coloseum). Za puentę mogą też posłużyć słowa pani kustosz Muzeum Henryka Sienkiewicza w Poznaniu, Anny Surzyńskiej-Błaszak: *Po co dorabiać Sienkiewiczowi jakieś dodatkowe ideologie? Doceńmy, że pięknie pisał. Traktujmy jego dzieła po prostu jako dobre książki do czytania.*

Bibliografia

a. Pozycje zwarte

1. DOM Sienkiewicza / Barbara Wachowicz. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza RYTM, 2000. – 213 s.
2. EUROSARMATA : o postawach i wyborach Henryka Sienkiewicza / Ewa Kosowska. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2013. – 245 s.
3. ŁAD i nieład / Paweł Hertz. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1964. – S. 88-92: Spór o Sienkiewicza

4. HENRYK Sienkiewicz : kalendarz życia i twórczości / Julian Krzyżanowski. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1956. – 355 s.
5. HENRYK Sienkiewicz : twórczość i recepcja światowa / pod. Red. Anieli Piorunowej i Kazimierza Wyki. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1968. – 552 s.
6. HENRYK Sienkiewicz na fotografii : ze zbiorów Muzeum Literackiego Henryka Sienkiewicza w Poznaniu / Jerzy Kandziora. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1984. – 40 s.
7. HENRYK Sienkiewicz w kulturze polskiej / red. Tadeusz Bujnicki, Krzysztof Stępnik. – Lublin, 2007. – 491 s.
8. HENRYK Sienkiewicz w muzyce / Leon Tadeusz Błaszczuk ; Fundacja Sienkiewiczowska. – Warszawa : „Typografia”, 2000. – 68 s.
9. HENRYK Sienkiewicz w szkole, bibliotece i muzeum / pod red. Tadeusza Bujnickiego i Joanny Majchrzyk. – Warszawa : Wydawnictwo DiG, 2015. – 396 s.
10. HENRYKA Sienkiewicza wizja wspaniałej Polski / Marceli Kosman. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, 1999. – 244 s.
11. H. SIENKIEWICZ jako humorysta / Stefan Papée. – Poznań : Księgarnia Fr. Gutowskiego, 1921. – 159 s.
12. MARIE jego życia / Barbara Wachowicz. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza „Rytm”, 1996. – 558 s.
13. MIĘDZY wizją literacką i prawdą dziejową : nad Trylogią Henryka Sienkiewicza : studia i szkice / Marceli Kosman. – Poznań : Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 2015. – 331 s.
Bibliogr. s. 330-331.
Publikacja zawiera rozdz. pt. Dzieło Ignacego Mosia ; Aneks: Z Henrykiem Sienkiewiczem u pana Ignacego.
14. OD SASA do lasa / Janusz Tazbir. – Warszawa : Iskry, 2011. – S. 444-457: Czytając Sienkiewicza
15. PO CO Sienkiewicz? : Sienkiewicz a tożsamość narodowa: z kim i przeciw komu? : Warszawa-Kiejdany-Łuck-Zbaraż-Beresteczko / koncepcja i red. nauk. Tadeusz Bujnicki i Jerzy Axer. – Warszawa : Ośrodek Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce i w Europie Środkowowschodniej : Wydawnictwo DiG, 2007. – 430 s., [23] s. tabl.
16. PORTRET Henryka Sienkiewicza w medalierstwie, rzeźbie, numizmatyce i filatelistyce / Marian Kowalski. – Międzyrzec Podlaski : Wydaw. Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 1989. – 79 s.

17. SIENKIEWICZ dzisiaj : (materiały pokonferencyjne) / [red. i oprac. Doro-
ta Bojarczuk-Dziurda] ; Biblioteka Pedagogiczna w Białej Podlaskiej. –
Biała Podlaska : Biblioteka Pedagogiczna, 2007. – 54 s.
18. SIENKIEWICZ i piękna Wielkopolanka / wstęp, wybór i oprac. Krystyna
Kolińska-Sochaczewska. – Warszawa : Ludowa Spółdzielnia Wydawni-
cza, 1973. – 193 s.
19. SIENKIEWICZ na ekranie : dokumentacja recepcji filmowej / Halina Ko-
sętka. – Kraków : Wydawnictwo Instytutu Teologicznego Księży Misjona-
rzy, 2012. – 238 s.
20. SIENKIEWICZ wobec Europy / pod red. Lecha Ludorowskiego. – Lublin :
Towarzystwo im. Henryka Sienkiewicza. Zarząd Główny, 2004. – 378 s.
21. SIENKIEWICZ z innej strony / pod red. Jerzego Axera i Tadeusza Buj-
nickiego ; Wydział „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego. –
Warszawa : Wydawnictwo DiG, 2015. – 339 s.
22. SYN Polski / Barbara Wachowicz. – Poznań : Miejska Biblioteka Pu-
bliczna im. Edwarda Raczyńskiego : Wielkopolskie Towarzystwo Przyja-
ciół Książki, 1978. – 14 s.
Wydano z okazji otwarcia Muzeum Literackiego Henryka Sienkie-
wicza w Poznaniu.
23. TRYLOGIA Henryka Sienkiewicza : studia, szkice, polemiki / wyboru do-
konał i oprac. Tomasz Jodełka. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawni-
czy, 1962. – 587 s. : mapy
Bibliogr.
24. W STULECIE Nagrody Nobla dla Henryka Sienkiewicza / Lidia Putow-
ska. – Kielce : Starostwo powiatowe, 2005. – 46 s.

b. Artykuły

1. #KSIĄŻKA z gwiazdami / Milena Rachid Chehab. W : G a z . W y b o r c z a . – 2016, nr 9, s. 14
2. BRAKUJĄCE światy / Olga Tokarczuk ; rozm. przepr. Darek Foks. W :
T y g . P o w s z e c h n y . – 2015, nr 44, s. 90-91
3. CZAS mierzony szwajcarskim zegarem / Łukasz Wojtczak. W : S p o t k a n i a z Z a b y t k a m i . – 2016, nr 5/6, s. 15-17
4. DLACZEGO czytamy coraz mniej / Milena Rachid Chehab. W : G a z .
W y b o r c z a . – 2016, nr 62, s. 13
5. DLACZEGO King pisze Sienkiewiczem / Wojciech Orliński. W : G a z .
W y b o r c z a . – 2016, nr146, s. 18
6. I SMUTEK tego wszystkiego / Stanisław Brzozowski. W : G ł o s . – 1903,
nr 14-18.

7. KOGO będzie obchodził Sienkiewicz? / Tadeusz Sobolewski. W : G a z . W y b o r c z a . – 2016, nr 126, s. 19
8. MASZYNA do czytania / Wojciech Kuczok. W : G a z . W y b o r c z a . – 2016, nr 68, s. 10
9. NAJLEPSZY uczeń Sienkiewicza. W : G a z . P o l s k a . – 2016, nr 23, s. 41-43
10. NIE przeszkadzaj, bo #terazczytam / Natalia Szostak, Justyna Suchec-ka. W : G a z . W y b o r c z a . – 2016, nr 104, s. 13
11. OD REDAKCJI / Wojciech Przybyszewski. W : S p o t k a n i a z Z a b y t k a m i . – 2016, nr 5/6, s. 3
12. POLACY przestają czytać książki / Magdalena Nałęcz. W G ł o s W i e l k o p o l s k i . – 2016, nr 63, s. 13
13. PORTRET Henryka Sienkiewicza / Adam Tyszkiewicz. W : S p o t k a n i a z Z a b y t k a m i . – 2016, nr 5/6, s. 4-6
14. POWIEŚĆ z dawnych lat Henryka Sienkiewicza / Bolesław Prus. W : K r a j . – 1884, nr 28-30.
15. PRUS o Sienkiewicu / Puszka [Mieczysław Grydzewski]. W : W i a d o m o ś c i . – 1967, nr 1092.
16. PRZEŚMIEWCA i kpiarz / Anna Surzyńska-Błaszak ; rozm. przepr. Jan Gładysiak. W : I K S . – 2016, nr 5, s. 35
17. STAN czytelnictwa w Polsce – 2015 r. Raport Biblioteki Narodowej. W : P o r a d n i k B i b l i o t e k a r z a . – 2016, nr 5, s. 18-20
18. UŻYWAJMY Sienkiewicza! / Ryszard Koziołek ; rozm. przepr. Jakub Nowacki. W : T y g . P o w s z e c h n y . – 2016, nr 13, s. 72-75

Netografia

- http://www.bryk.pl/wypracowania/j%C4%99zyk_polski/lektury/6955-recenzja_najpopularniejszej_powie%C5%9Bci_henryka_sienkiewicza_pt_quo_vadis.html
- <http://culture.pl/pl/artykul/bar-wziety-cytaty-z-sienkiewicza>
- <http://culture.pl/pl/tworca/henryk-sienkiewicz>
- http://www.czytamwszedzie.pl/?utm_source=adwords&utm_medium=cpc&utm_campaign=Valkea
- <http://www.czytamwszedzie.pl/inspirujemy/5-lektur-szkolnych-ktore-przeczytasz-z-przyjemnoscia/>
- <http://www.czytamwszedzie.pl/inspirujemy/czytelnictwo-w-polsce-w-2015-roku/>
- <http://www.czytanie.pl/index.php?strona=017/ksiazka>
- <http://demotywatory.pl/4233793/Henryk-Sienkiewicz>
- <https://histmag.org/sienkiewicz-od-razu-wielkim-pisarzem-byl-o-początkach-kariery-pisarskiej-polskiego-noblisty-12773>

https://www.google.pl/search?q=najbardziej+poczytna+ksi%C4%85%C5%B4Cka+Sienkiewicza&ie=utf-8&oe=utf-8&client=firefox-b&gfe_rd=cr&ei=TpJNV7n0NPSv8weasYWYBg#q=henryk+sienkiewicz+ksi%C4%85%C5%B4Cki

<http://www.institutksiazki.pl/wydarzenia,aktualnosci,34599,sienkiewicz---spolecznik.html>

<http://ksiazki.onet.pl/obrona-sienkiewicza/mvsysb>

<http://lubimyczytac.pl/cytaty/2062/autor/henryk-sienkiewicz>

<http://lubimyczytac.pl/ksiazka/52135/sienkiewicz-zywot-pisarza>

<http://lubimyczytac.pl/ksiazka/30748/w-pustyni-i-w-puszczy>

<http://lubimyczytac.pl/ksiazka/50157/z-pamietnika-poznanskiego-nauczyciela>

<http://martinwoolf.blogspot.com/2016/01/rok-sienkiewicza.html>

<http://metrowarszawa.gazeta.pl/metrowarszawa/1,141635,20192883,rowery-w-warszawie.html#Prze>

<http://muzeum-niepodleglosci.pl/strefa-mlodziezy/konkurs-spotkanie-z-henrykiem-sienkiewiczem/>

<http://nowahistoria.interia.pl/drogi-do-wolnosci/news-sad-nad-sienkiewiczem,nld,1104705>

<http://qv.ostatnidzwonek.pl/a-513.html>

<http://planszedydaktyczne.pl/pl/p/Henryk-Sienkiewicz-wspolczesnie/550>

<http://retrospekcejewolanda.blox.pl/2015/12/ZDRAJCO-ZDRAJCO-PO-TRZYKROC-ZDRAJCO.html>

<http://salonliteracki.pl/new/literatura/477-henryk-sienkiewicz-wielkim-pisarzem-byl>

<http://sienkiewicz.al.uw.edu.pl/>

http://www.sp1.zgora.pl/howinki_z_jedynki_maj_2013.pdf

<http://www.teologiapolityczna.pl/pawl-hertz-spor-o-sienkiewicza/>

https://twitter.com/kowalski_mj/status/687902583910985728

http://www.tokfm.pl/blogi/liberte/2016/06/marcin_celinski_prezes_i_rebelia/1#Czolka3lmg

http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/1,34889,16601000,_Sienkiewicz_to_klasyk_polskiej_ciemnoty_i_nieuctwa_.html

<http://www.wsp.krakow.pl/konspekt/14/bujnicki.html>

<http://wyborcza.pl/1,75410,18965980,nagroda-nike-2015-dla-olgi-tokarczuk-ksiegi-jakubowe-ksiazka.html#ixzz4AWPEB3eJ>

<http://wyboryliterackie.pl/2015/10/sienkiewicz-i-sapkowski-wygrywaja-final-wyborow-literackich/#more-2141>

<https://www.youtube.com/watch?v=UV3F3CrC7p0>

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

POLICJA POLSKA – HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Formacje policyjne na ziemiach polskich istniały już w czasie zaborów. Natomiast system ochrony bezpieczeństwa obywateli, na bazie którego powstała policja II Rzeczypospolitej, ukształtował się w latach 1918-1923. Policja Państwowa została utworzona w Polsce na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1919 roku. Dokonano wówczas unifikacji wcześniej istniejących formacji policyjnych: Milicji Ludowej (powołanej dekretem Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z dnia 5 grudnia 1918 roku) i Policji Komunalnej (powołanej dekretem Naczelnika Państwa z dnia 9 stycznia 1919 roku). Początkowo nowe prawo o policji obowiązywało na terenach dawnego Królestwa Polskiego; stopniowo zaczęło obejmować inne obszary administrowane przez państwo polskie. Ostateczny kształt Policji Państwowej, bo taką nazwę nosiła w II Rzeczypospolitej, nadało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 marca 1928 roku. W chwili wybuchu II wojny światowej Policja Państwowa liczyła około 33. tysięcy funkcjonariuszy.

Na terenach wcielonych przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) nie istniały formacje policyjne państwa polskiego, a dawni funkcjonariusze byli poddawani represjom. W Generalnym Gubernatorstwie utworzono (październik 1939 roku) pomocniczą formację policyjną niemieckich władz okupacyjnych, Policję Polską w Generalnym Gubernatorstwie (tzw. policja granatowa), w której pod groźbą surowych kar, zatrudniono dawnych policjantów nieistniejącej już Policji Państwowej. Ta struktura była tolerowana i w dużym stopniu kontrolowana przez Polskie Państwo Podziemne.

Wraz z wkroczeniem na tereny polskie armii radzieckiej nastąpiła zmiana ustroju państwa oraz celów i sposobów działania organów bezpieczeństwa. Na mocy Dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z 7 października 1944 roku utworzono Milicję Obywatelską (MO). Formacja ta gromadziła ludzi o „odpowiednim” obliczu klasowym i ideowym, często byłych partyzantów Armii Ludowej. Początkowo zatrudniono około tysiąca osób z przedwojennej policji, dla przeszkolenia milicjantów, a później ich zwalniano, często represjonowano. Stopniowo milicję podporządkowano partii komunistycznej, oczyszczono „z elementów niepewnych” (przedwojenni policjanci, żołnierze AK, członkowie niektórych organizacji, ludzi niepodatnych na ideologię komunistyczną). Wykorzystywano ją do zwalczania podziemia niepodległościowego i opozycji politycznej.

Relacje społeczeństwa z MO nie układały się dobrze, a sytuacja pogorszyła się jeszcze w latach osiemdziesiątych XX wieku, kiedy milicja wspierała Służbę Bezpieczeństwa.

Transformacja ustrojowa w 1989 roku spowodowała konieczność zmian w poszczególnych organach państwa polskiego. Sejm RP w dniu 6 kwietnia ogłosił ustawę o Policji. Powołana tą ustawą formacja nawiązuje do przedwojennych korzeni. Po latach przerwy ponownie została członkiem Interpolu (27 września 1990 roku), i wstąpiła do International Police Association (23 grudnia 1991 roku).

Dzisiejsza polska Policja działa w określonych ramach prawnych uwzględniających prawa człowieka i obywatela, służy społeczeństwu, a nie partii politycznej czy aktualnej władzy. Stopniowo unowocześniana nawiązuje do współczesnych standardów światowych.

Z okazji Dnia Policji (24 lipca) przypominamy historię i dzień dzisiejszy policji w Polsce. Prezentowane zestawienie bibliograficzne zawiera wybór pozycji zwartych (od 1985 roku). Całość materiału podzielono na pięć części. Pierwsza z nich gromadzi opracowania ogólne. W kolejnych działach znajdziemy publikacje o historii polskiej policji, szkołach policyjnych i szkoleniach, materiały o współczesnej polskiej policji oraz wspomnienia, pamiętniki czy publicystykę.

I. Opracowania ogólne

1. ENCYKLOPEDIA policji : część biograficzna. T. 1-2 / Zbigniew A. Judycycki – Kielce : Redakcja Informatorów Biograficznych, [2011-2014]. – 2 t. (387; 247 s.) : il.
2. LEKSYKON policyjny / pod red. Wiesława Pływaczewskiego i Grażyny Kędzierskiej ; [aut. Krzysztof Augustyniak i in.]. – Szczytно : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2001. – 444 s. : il., mapa
Bibliogr.
3. POLICJA : kompetencyjne ramy działania / Cezary Guźniczak ; Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum. – Szczecin : Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, 2015. – 258 s. : il.
Bibliogr. s. 206-207, wykaz aktów prawnych s. 208-222.
4. POLICJA na świecie / Brunon Hołyst. – Wyd. 2. zm. i rozsz. – Warszawa : LexisNexis Polska, 2013. – 1320 s.
Zawiera również teksty aktów prawnych.
Bibliogr. przy częściach.
5. POLICJA : organizacja i funkcjonowanie / Stanisław Pieprzny. – 3. wyd., stan prawny na 1 sierpnia 2011 r. – Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2011. – 165 s. – (Seria Akademicka)
Bibliogr. s. 157-165.

6. POLICJA w Polsce : stan obecny i perspektywy : praca zbiorowa. T. 1-2 / pod red. Adama Szymaniaka i Wiesława Ciepeli. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2007. – 2 t. (421; 352 s.) ; il.
7. POLICJA w Polsce : wybrane zagadnienia / [Jacek Dworzecki]. – Kraków : European Association for Security : Oficyna drukarska Z. Spyra, 2011. – 365 s. : il.
Bibliogr. s. 312-334.
8. POLICJA w społeczeństwie obywatelskim / Janina Czapska, Józef Wójcikiewicz. – Kraków : „Zakamycze”, 1999. – 390 s.
Bibliogr. s. 346-370, wykaz źródeł prawa s. 339-345.
9. POLICJA w systemie bezpieczeństwa państwa / Stanisław Zbigniew Bukowski ; Akademia Pomorska w Słupsku. – Słupsk : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej, 2013. – 196 s.
Bibliogr. s. 157-167.
10. POLICJA : zagadnienia wybrane / Elżbieta Żywucka-Kozłowska. – Szczecin : Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, 2014. – 298 s. wiele liczb. : il.
Bibliogr. s. 53-55, wykaz aktów prawnych s. 56-57, netogr. s. 57.
11. POLSKA policja / Arkadiusz Letkiewicz, Piotr Majer]. – Wyd. 3. popr. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2012. – 288 s. : il. Bibliogr. przy rozdz.
12. POLSKA policja / [aut. zdjęć Andrzej Baranowski i in.]. – Warszawa : Komenda Główna Policji ; Szczytno : Wyższa Szkoła Policji. Wydział Wydawnictw i Poligrafii, 2006. – 47 s. : il.
Album.
13. PROMUJ swoją klasę : publikacja okolicznościowa w 90. rocznicę powstania polskiej Policji / [red. Irena Kotwicka ; Szkolny Klub Humanistów]. – [Zambrów : Zespół Szkół Agropresiębiorczości im. Szkół Podchorążych Rezerwy, 2009]. – 87 s. : il.
Materiały z III Szkolnej Sesji Humanistów, 7.10.2009, Zambrów.

II. Historia polskiej policji

A. Opracowania ogólne

1. [DWIEŚCIE TRZYNAŚTY] 213 policyjny pułk piechoty wojny 1920 r. / Marek Gajewski ; Ośrodek Badań Historii Wojskowej. Muzeum Wojska w Białymstoku. – Białystok : Muzeum Wojska : we współpr. z Komendą Wojewódzką Policji, 2003. – 62 s. : fot., mapy, portr. ; 21 cm.

2. [DZIEWIĘĆDZIESIĄT PIĘĆ] 95 lat służb policyjnych w Polsce / red. nauk. Elżbieta Ura, Stanisław Pieprzny. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2015. – 517 s. : il.
3. HISTORIA i rola społeczna formacji policyjnych w jubileuszu 85-lecia : materiały z sympozjum naukowego zorganizowanego przez Komendę Główną Policji i Uniwersytet Warszawski – 23 lipca 2004 r. / [red. wyd. Grzegorz Jach] ; Komenda Główna Policji. – Warszawa : Komenda Główna Policji ; Legionowo : Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, 2005. – 132 s. : il.
4. HISTORIA policji w Polsce od X wieku do współczesności / Andrzej Misiuk. – Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne. Grupa Kapitałowa WSiP, 2008. – 228 s. : il. – (Prawo i Administracja, Bezpieczeństwo Wewnętrzne : podręcznik akademicki)
Bibliogr. s. 216-220.
5. HISTORIA służb policyjnych na ziemiach polskich / Bernard Kayzer, Piotr Majer, Zbigniew Siemak. – Szczycno : Bernard Kayzer, 1995. – 137 s.
Bibliogr. s. 137-[138].
6. INSTYTUCJE policyjne w Polsce : zarys dziejów od X wieku do współczesności / Andrzej Misiuk. – Szczycno : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2006. – 171 s. : il.
Bibliogr. s. 167-171.
7. KOBIECA Policja Państwowa II RP w walce z międzynarodowym handlem ludźmi / Aleksander Głogowski. – Kraków ; Warszawa : Sowa, 2014. – 79 s. : il.
Bibliogr. s. 76-78.
8. KORPUS policji w II Rzeczypospolitej : służba i życie prywatne / Robert Litwiński. – Wyd. 2. popr., uzup. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. – 583 s. : il.
Bibliogr. s. 511-528.
9. MUZEALNICTWO, archiwistyka, kolekcjonerstwo i wystawiennictwo policyjne : historia i współczesność : materiały międzynarodowego sympozjum, Muzeum Niepodległości w Warszawie – 12 września 2013 r., Muzeum Narodowe w Kielcach – 20 września 2013 r., Szkoła Policji w Katowicach – 25 października 2013 r. / red. Zbigniew Judycki ; Stowarzyszenie Muzeum Policji w Kielcach, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. – Kielce : Redakcja Informatorów Biograficznych – Józef Siwek, 2013. – 263 s. : il.
Numer specjalny czasopisma: Policjanci : policyjny magazyn historyczny.

10. NA STRAŻY ładu i bezpieczeństwa : formacje milicyjno-policyjne ziem polskich od czasów najdawniejszych do współczesności : studia / pod red. Adama Duszyka i Krzysztofa Latawca ; Radomskie Towarzystwo Naukowe. – Radom : Radomskie Towarzystwo Naukowe, 2009. – 250 s.
11. OD STRAŻY obywatelskich do policji : służby porządkowe na ziemiach polskich w XX wieku / pod red. Ryszarda Łaszewskiego, Bolesława Sprengla ; Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku. – Włocławek : Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, 2007. – 210 s. : il.
12. [OSIEMDZIESIĄT] 80 lat w służbie państwa i narodu : materiały pokonferencyjne / pod red. Tadeusza Frączka. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2001. – 120 s.
13. [OSIEMDZIESIĄT PIĘĆ] 85 lat polskiej policji / pod red. Grażyny Kędzierskiej. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2004. – 320 s. : il.
Wybrane źródła s. 309-318.
14. [PIĘTNAŚCIE] 15 lat polskiej Policji (1990-2005) / pod red. Piotra Majera, Andrzeja Misiuka. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2005. – 156 s. : il. (gł. kolor.) ; 31 cm.
15. POGROBOWCY kłęski : rzecz o policji „granatowej” w Generalnym Gubernatorstwie 1939-1945 / Adam Hempel. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1990. – 435 s. : il.
Bibliogr. s. 413-422.
16. POLICJA granatowa w okupacyjnym systemie administracyjnym Generalnego Gubernatorstwa : 1939-1945 / Adam Hempel ; Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. Zarząd Główny. – Warszawa : Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, 1987. – 83 s. – (Poprawka z Historii : opinie, komentarze, wypisy z historii najnowszej ; 33)
17. POLICJA Państwowa a organy władzy publicznej w polityce ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce w latach 1918-1939 / Bolesław Sprengel. – Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011. – 472 s. – (Rozprawa Habilitacyjna / Uniwersytet Mikołaja Kopernika)
Bibliogr. s. 443-469.
18. POLICJA Państwowa 1919-1939 : powstanie, organizacja, kierunki działania / Andrzej Misiuk. – Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1996. – 370 s., [1] k. mapa złoż. : il.
Bibliogr. s. 341-354.
19. POLICJA Państwowa w II Rzeczypospolitej : organizacyjno-prawne podstawy funkcjonowania / Marek Mączyński. – Kraków : Wyższa Szkoła Biznesu : „Księgarnia Akademicka”, 1997. – 274 s. : mapy

Bibliogr. s. 260-266.

20. POLICJA Państwowa w drugiej Rzeczypospolitej : wybrane aspekty organizacji i funkcjonowania / pod red. Adriana Tyszkiewicza. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2015. –199 s. : il.
Rozdziały lub artykuły tej książki skatalogowano pod własnymi tytułami. Dostępne pod tytułem pracy zbiorowej.
Bibliogr. przy pracach.
21. POLICJA Państwowa w fotografii 1919-1939 / [red. Kornela Oblińska, Jarosław Barski, Lesław Sztangret] ; Gabinet Komendanta Głównego Policji. Wydział Historii Policji i Edukacji Społecznej. – Warszawa : Komenda Główna Policji, 2015. – 112 s. : il.
22. POLICJA Państwowa w systemie organów bezpieczeństwa Drugiej Rzeczypospolitej / Andrzej Peplowski. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 1991. – 192 s., [1] k. mapa
Bibliogr. s. 190-192.
23. POLICJANCI II RP – wierni do końca : księga pamiątkowa w dwudziestą rocznicę powstania Grobu Policjanta Polskiego w Katowicach 1993-2013 / [pod red. Marcina Kani ; aut. Andrzej Drogoń, Grzegorz Grześkowiak, Marcin Kania, Janusz Mikitin, Maria Nowak]. – Katowice : Wydawnictwo Pergamena [i in.], 2013. – 260 s. : il.
Bibliogr. s. 257-260.
24. POLICJANT konspiratorem : szesnaście lat na muszce Gestapo i bezpieki / Tadeusz Stefan Krasnodębski. – Międzyzdroje ; Kraków : Wydawnictwo Arkadiusz Wingert : Wydawnictwo „Przedsięwzięcie Galicja” – Michał Zych, 2008. – 423 s. : il.
25. POLICYJNE oddziały i pododdziały zwarte w Polsce : historia i teraźniejszość / Robert Socha, Arkadiusz Letkiewicz, Przemysław Guła. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2010. – 160 s. : il.
Bibliogr. s. 154-160.
26. POWSTANIE Policji Państwowej w odrodzonej Rzeczypospolitej (1915-1922) / pod red. Andrzeja Misiuka. – Szczytno : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2009. – 144 s. : il.
27. UDZIAŁ policji w wojnie polsko-radzieckiej 1919-1920 : materiały pokonferencyjne / [pod red. Andrzeja Misiuka]. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 1999. – 112 s.
Materiały z konferencji w Warszawie, 9 listopada 1998 r.
28. WSPÓŁDZIAŁANIE wojskowych służb informacyjnych z Policją Państwową w II Rzeczypospolitej / Henryk Skrzeczowski. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2003. – 260 s.
Bibliogr. s. 254-260.

29. Z DZIEJÓW policji polskiej w latach 1919-1945 / pod red. Edyty Majcher-Ociesy. – Kielce : Kieleckie Towarzystwo Naukowe, 2010. – 214 s. : il. Materiały z conf., 19 czerwca 2009 r., Kielce.
30. ZARYS dziejów polskiej policji / Arkadiusz Letkiewicz, Piotr Majer. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2010. – 238 s. : il. Bibliogr. przy rozdz.

B. Regiony, rejony, miejscowości

1. DZIEJE policji w Gniewie i regionie w latach 1920-2013 / Krzysztof Hallicki. – Bydgoszcz : Wydawnictwo Tekst, 2014. – 354 s. : il. Bibliogr. s. 322-344.
2. GOLENIOWSKA Policja / Elżbieta Żywucka-Kozłowska. – Goleniów ; Szczecin : Print Group, 2008. – 70 s. : il. Bibliogr. s. 69-70.
3. GRANATOWA armia / Tomasz Strogulski. – Opole : Opolskie Zakłady Graficzne, 2000. – 223 s. : il., mapy. Bibliogr. Na podst.: Policja państwowa na Kresach wschodnich i południowo-wschodnich II Rzeczypospolitej.
4. HISTORIA gdyńskiej policji / Marcin Bonalski [i in.]. – [Gdynia : Komenda Miejska Policji, 2009]. – 144 s. : il. Bibliogr. s. 143-144.
5. HISTORIA służb porządku publicznego na Ziemi Kępińskiej w latach 1919-2009 / Mateusz Lewek. – Kępno : Komenda Powiatowa Policji, 2009. – 170 s. : il.
6. KATOWICKA policja na przełomie dziejów / Janusz Mikitin, Adam Mot. – Katowice : [b.w.], 2009. – 29 s. : il. Bibliogr. s. 68-69.
7. POLICJA autonomicznego województwa śląskiego / Janusz Mikitin, Grzegorz Grześkowiak. – Katowice : Wydawnictwo Prasa i Książka Grzegorz Grzegorek, 2014. – 110 s. : il. Bibliogr. s. [112].
8. POLICJA miejska w Sanoku w okresie autonomii 1867-1918 / Stanisław Dobrowolski. – Sanok : Muzeum Historyczne, 2008. – 126 s. : il. Bibliogr. s. 115-116.
9. POLICJA państwowa a przestępczość w powiecie wrocławskim w latach 1919-1939 / Bolesław Sprengel ; Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Wrocławku. – Wrocław : Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, 2006. – 315 s. : il. Bibliogr. s. 307-313.

10. POLICJA Państwowa a przestępczość w Toruniu w latach 1920-1939 / Bolesław Sprengel. – Toruń : Wydawnictwo Mado, 2008. – 510 s.
Bibliogr. s. 498-510.
11. POLICJA Państwowa i inne instytucje bezpieczeństwa na Wileńszczyźnie w latach 1918-1939 / Aleksander Głogowski. – Kraków : Księgarnia Akademicka, 2015. – 115 s. : il. – (Societas ; 81)
Bibliogr., netogr. s. 89-97.
12. POLICJA Państwowa w Bydgoszczy i jej obraz medialny 1920-1939 / Marek K. Jeleniewski. – Myłof ; Bydgoszcz : Bydgoski Dom Wydawniczy Margrafesen, 2012. – 157 s. : il.
Bibliogr. s. 151-156.
13. POLICJA Państwowa w Toruniu 1920-1939 / Bolesław Sprengel. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 1999. – 205 s. : il.
Bibliogr.
14. POLICJA Państwowa w województwie lubelskim w latach 1919-1939 / Robert Litwiński. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001. – 336 s.
Bibliogr.
15. POLICJA województwa śląskiego 1922-1939 / Janusz Mikitin, Grzegorz Grześkowiak. – Piekary Śląskie ; Warszawa : ZP Wydawnictwo, 2008. – 81 s. : il.
Bibliogr. s. 76-81.
16. SŁOWNIK historyczny policji państwowej województwa kieleckiego z lat 1919-1939 / Dariusz Buras, Wojciech Saletra. – Kielce : Uniwersytet Jana Kochanowskiego, 2014. – 141 s. : il.
Bibliogr. przy hasłach.
17. W SŁUŻBIE wolnej Polski : organizacja i działalność policji państwowej w województwie kieleckim w latach 1919-1939 / Dariusz Buras. – Toruń : Wydawnictwo Naukowe Grado, 2014. – 259 s. : il.
Bibliogr. s. 250-259.
18. WIELKOPOLSKA Policja : 95 lat / red. nauk. Rafał Batkowski. – Poznań : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlu i Usług, 2014. – 301 s. : il.
19. Z DZIEJÓW Policji Państwowej na ziemi grodziskiej 1918-2012 / Dariusz Matuszewski, Kamil Sikorski. – Grodzisk Wielkopolski : Zakład Poligraficzny Iwona Wałkiewicz, 2012. – 144 s. : il. – (Grodziska Biblioteczka Regionalisty ; nr 5)
20. Z DZIEJÓW Policji Państwowej w Tarnobrzegu w 95-tą rocznicę powstania (1919-2014) / Tadeusz Zych. – Tarnobrzeg : Neiko Print & Publishing, 2014. – 128 s. : il.

21. Z DZIEJÓW Policji Województwa Śląskiego w latach 1922-1939 : monografia Komisarjatu Policji Województwa Śląskiego w Hajdukach Wielkich / Zygmunt Grabiński. – Chorzów : Stowarzyszenie Miłośników Chorzowa im. Juliusza Ligonja, 2002. – 130 s. : il., mapy

Bibliogr.

C. *Martyrologia policjantów*

1. HISTORIA jednej tragedii : Bolesław Gruszecki 1912-1940 w mojej pamięci / Tadeusz Gruszecki ; pod red. Krzysztofa Tkaczyka. – Tarnów ; Sędziszów : Krzysztof Tkaczyk, 2012. – 66 s. : il.
2. MARTYROLOGIA policjantów województwa poznańskiego II RP / pod red. Zenona Smolarka i Andrzeja Borowskiego ; [teksty napisali Andrzej Matejuk i in.]. – Szczytno : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2010. – 302 s. : il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM).

Bibliogr. s. 301-302.

3. NASI ojcowie : ofiary zbrodni katyńskiej, których rodziny zamieszkują Podbeskidzie / [zespół red. Marzenna Burczak, Anna Farny, Zofia Lamers, Jerzy Pisowicz]. – Bielsko-Biała : Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego, 2015. – 96 s. : il.
4. OSTASZKÓW – zbrodnia na polskich policjantach / [Sławomir Grabowski, Piotr Majer]. – Szczytno : Komenda Główna Policji : Wyższa Szkoła Policji. Wydaw., 2000. – 70 s.
5. LISTA Ostaszkowska : spis polskich policjantów i funkcjonariuszy służb granicznych zamordowanych i zaginionych po 1 września 1939 roku / pod red. Andrzeja Misiuka ; zespół red. Anna Afanasjew [i in. ; współaut. Tadeusz Frączek i in.]. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 1993. – 255 s., [1] k. złoż. luź. mapa. – (Studia i Materiały / Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie)

Materiały na konferencję popularnonaukową, poświęconą losom polskich policjantów po 1 września 1939 r.

6. OSTASZKÓW, Twer, Miednoje : zbrodnia przypominana : praca zbiorowa / pod red. Piotra Majera i Andrzeja Misiuka. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2000. – 133 s. : il.
7. LOSY policjantów polskich po 1 września 1939 / pod red. Piotra Majera i Andrzeja Misiuka. – [Wyd. 2 popr.]. – Szczytno : Wydaw. WSP, 1996. – 202 s. : il., mapy. – (Studia i Materiały / [Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie])

Materiały z konferencji, Szczytno 9-11 września 1994 r.

8. WRZESIEŃ 39 w pamięci ofiar NKWD / [oprac. Iwona Sułkowska] ; Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Rodzina Policyjna 1939 r.” w Katowiu

cach. – Katowice : Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Rodzina Policyjna 1939 r.” : Drukarnia Archidiecezjalna, 2010. – 79 s. : il.

III. Szkoły policyjne i szkolenia

1. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Szkoły Policji w Pile : 1954-2004 / Marian Piotr Krysiak. – Piła : [Szkoła Policji], 2004. – 187 s. : il.
Bibliogr. s. 144.
2. [PIĘĆDZIESIĘCIOLECIE] 50-lecie oficerskiego szkolnictwa policyjnego w Szczytnie (1954-2004) / [red. nauk. Mieczysław Goettel, Andrzej Miśsiuk ; zespół red. Aleksander Babiński (przewodn.) i in.]. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2004. – 208 s. : il.
Bibliogr. s. 191-208.
3. POLICYJNE szkolnictwo oficerskie w latach 1919-2000 : zarys problematyki / pod red. Piotra Majera i Zbigniewa Siemaka. – Szczytno : Wyższa Szkoła Policji. Wydaw., 2000. – 76 s. : il.
4. PROJEKT KIK 04 : na granicy terroryzmu : szkolenia z zakresu reagowania kryzysowego / [oprac. Sylwester Smoleński] ; Komenda Główna Policji. – Warszawa ; [Legionowo] : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Centrum Szkolenia Policji, 2016. – 94 s. : il.
Bibliogr. s. 88-94.
5. [SIEDZIEDZIESIĄT] 70 lat Szkoły Policji w Słupsku 1945-2015 / [zdj. Piotr Kozłowski, Sebastian Czarniak, Robert Stefański, Krzysztof Panek, Marcin Jedynak, Andrzej Block, Mariusz Targosz, Marcin Kamiński]. – Słupsk : Komendant Szkoły Policji, [2015]. – 203 s. : il.
Bibliogr. s. 15.
6. SYSTEM szkolenia w Policji i Straży Granicznej : funkcja założona i rzeczywistość / Piotr Gawroński, Dominik Hryszkiewicz, Jarosław Radosław Truchan. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2015. – 187 s. : il.
Bibliogr. s. 171-176.
7. [SZEŚĆDZIESIĄT PIĘĆ] 65 lat Szkoły Policji w Słupsku / [tekst Jarosław Tuliszka ; koncepcja całości, projekt graf., wybór i ed. zdj. Waldemar Baranowski]. – Słupsk : Szkoła Policji, 2010. – 141 s. : il.
8. SZKOŁA nad Stupią / [tekst Zdzisław Machura ; wybór zdjęć Franciszek Musztafa]. – Słupsk : SPMO, [1985]. – 94 s. : il.
9. SZKOŁA Policji w Pile / [aut. tekstów Anna Fons, Waldemar Hałuja]. – Piła : Szkoła Policji, 2015. – 228 s. : il.
10. SZKOŁY policji w Polsce / Komenda Główna Policji. – Warszawa : Komenda Główna Policji, 2005. – 101 s. : il.
11. WSPOMNIENIA rektora Akademii Spraw Wewnętrznych : aneks / Marian Lipka. – Warszawa : [Lipka Marian], 2002. – 51 s. : il.

12. WYSZKOLENIE policyjne w II Rzeczypospolitej / Stanisław Kozdrowski. – Kraków : European Association for Security, 2006. – 782, [1] s. : il. Bibliogr. s. 717-758.
13. WYŻSZA Szkoła Policji 1990-1995 : księga jubileuszowa z okazji 5 rocznicy powołania / pod red. Mieczysława Goettela. – Szczytno : Wydaw. WSP, 1995. – 233 s. ; il. – (Studia i Materiały / [Wyższa Szkoła Policji]) Bibliogr. s. 153-156.

IV. Policja polska współcześnie

A. Działalność, prewencja, profilaktyka

1. ATLAS : zjednoczona Europa wobec zamachów terrorystycznych / Waldemar Zubrzycki. – [Olsztyn] : Jografika Studio Wydawnicze, 2009. – 144 s. : il. kolor.
W zał. wykaz aktów prawnych.
2. BEZPIECZEŃSTWO i porządek publiczny : historia, teoria, praktyka : konferencja naukowa, Hadle Szklarskie, 26 września 2003 r. / [red. nauk. Elżbieta Ura ; przygot. materiałów do dr. Renata Pietrasiewicz-Heliniak ; Uniwersytet Rzeszowski, Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie]. – Rzeszów : [Wydział Prawa i Administracji Filii Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie]. Filia, 2003. – 338 s. : il.
Bibliogr. przy pracach.
3. DZIAŁALNOŚĆ Policji wobec zjawiska stadionowej mowy nienawiści / Justyna Jurczak. – Warszawa : Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, 2015. – 160 s. : il. – (Monografia / Rzecznik Praw Obywatelskich)
Bibliogr., netogr. s. 128-132.
4. DZIAŁANIA polskiej policji w stanach nadzwyczajnych : doświadczenia, stan obecny, doskonalenie / Robert Socha. – Warszawa : Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, 2013. – 182 s. – (Zeszyty Naukowe : dodatek / Akademia Obrony Narodowej)
Bibliogr., netogr. s. 172-182.
5. EDUKACJA, profilaktyka, terapia : wymiary prewencji kryminalnej / pod red. Marka Stefańskiego. – Gdańsk ; Sopot : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2009. – 238 s. : il.
6. MODERNIZACJA Policji / red. nauk. i oprac. Grzegorz Rydlewski ; Konsorcjum Naukowo-Przemysłowe Securus. – Warszawa : Dom Wydawniczy Elipsa : Uczelnia Łazarskiego, 2013. – 419 s. : il.
Bibliogr. s. 407-412.

7. OCHRONA dziecka : teoria i praktyka : praca zbiorowa / pod red. nauk. Brunona Hołysta ; Centrum Szkolenia Policji. – Legionowo : Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, 2005. – 448 s. : il.
Bibliogr. przy niektórych art.
8. ORGANIZACJA i zarządzanie w policji : teraźniejszość i przyszłość / [red. nauk.] Sławomir Gembara, Janusz Rymaniak. – Poznań : Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 2007. – 584 s. : il.
Bibliogr. przy art.
9. ORGANY administracji rządowej wobec zagrożeń terrorystycznych : policja w walce i przeciwdziałaniu terroryzmowi / Kuba Jałoszyński ; Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej. – Bielsko-Biała : Wyższa Szkoła Administracji, 2009. – 124 s.
Bibliogr. s. 121-124.
10. POLICJA a przemoc – przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci / pod red. Agaty Tyburskiej, Janusza Fiebiga, Grażyny Kędzierskiej. – Szczytно : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2004. – 190 s.
Konferencja zorg. w dniach 23-24 października 2001 w Szczytynie.
11. POLICJA dla Jana Pawła II / pod red. Zbigniewa Judyckiego. – Lublin : Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II : Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, 2011. – 200 s. : il. – (Źródła i Monografie / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II ; 370)
12. POLICJA Europy XXI wieku – w kierunku jakości : materiały pokonferencyjne / pod red. Arkadiusza Letkiewicza, Wiesława Pływaczewskiego. – Szczytно : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2003. – 500 s. : il. + CD-ROM.
Materiały z III Europejskiej Konferencji Doskonalenia Działań Policji.
13. POLICJA w XXI wieku : doświadczenia i nowe wyzwania : materiały pokonferencyjne / pod red. Wiesława Pływaczewskiego, Andrzeja Misiuka. – Szczytно : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2001. – 327 s. : il.
14. POLICJA w Polsce : działalność formacji na obszarze aglomeracji miejskich / Ferdynand Skiba. – Szczytно : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2015. – 379 s. : il.
Bibliogr., netogr. s. 345-371.
15. POLICJA w systemie profilaktyki i resocjalizacji osób niedostosowanych społecznie : ograniczanie przestępczości i demoralizacji nieletnich w opiekuńczo-wychowawczej działalności Policijnej Izby Dziecka / Andrzej Szymański ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w War-

- szawie. – Warszawa : Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka, 2013. – 305 s. : il.
Bibliogr. s. 297-305.
16. POLICJA – z jakością w XXI wiek / Tadeusz Cielecki. – Warszawa : Komenda Główna Policji, 2001. – 379 s. : il.
Bibliogr.
17. POLSKA policja na drodze do Unii Europejskiej : przewodnik dla funkcjonariuszy / red. Bogdan Góralczyk. – Warszawa : CEUW, 2000. – 262 s. : il. – (Podręczniki i Skrypty / Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego)
Bibliogr. przy rozdz.
18. PRAKTYCZNE elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu : nowoczesne technologie i praca operacyjna / red. Lech Paprzycki, Zbigniew Rau. – Warszawa ; Kraków : Wolters Kluwer Polska, 2009. – 987 s. : il.
Bibliogr. przy pracach.
19. PREWENCJA kryminalna : studium z profilaktyki kryminologicznej / Tadeusz Cielecki. – Opole : Wydaw. UO, 2004. – 368 s. – (Studia i Monografie / Uniwersytet Opolski ; nr 335)
Bibliogr. s. 347-366.
20. PREWENCJA policji : perspektywy i wyzwania / Komenda Główna Policji. – Warszawa ; Legionowo : Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, 2015. – 96 s. : il. kolor. + 1 dysk optyczny (DVD).
Materiały z konf., 18 marca 2015 r.
21. PREWENCYJNO-EDUKACYJNE działania policji w systemie bezpieczeństwa publicznego / Marek Stefański ; Akademia Pomorska. – Słupsk : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej, 2012. – 198 s. : il.
Bibliogr. s. 180-187, wykaz aktów prawnych s. 177-179.
22. ROLA dzielnicowego w Policji : współdziałanie z podmiotami policyjnymi i pozapolicyjnymi / Danuta Micek [i in.]. – Szczytно : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2007. – 65 s. – (Materiały Dydaktyczne / [Wyższa Szkoła Policji])
Bibliogr. s. 63-65.
23. SAMORZĄD a policja : kształtowanie bezpieczeństwa lokalnego : praca zbiorowa / pod red. Adama Szymaniaka. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2007. – 284 s. : il.
24. UNIA Europejska – wyzwania dla polskiej Policji / pod red. Wiesława Pływaczewskiego, Grażyny Kędzierskiej, Piotra Bogdalskiego. – Szczytно : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2003. – 489 s. : il.

25. WSPÓŁCZESNY wymiar funkcjonowania Policji / red. nauk. Bernard Wiśniewski, Zbigniew Piątek ; [oprac. zespół aut. w skł. Piotr Broda i in.] ; Akademia Obrony Narodowej. – Warszawa : Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, 2009. – 166 s. : il.
Bibliogr. s. 159-166.
26. WSPÓŁDZIAŁANIE jednostek obrony terytorialnej i policji w walce z terroryzmem / Jerzy Szafranski. – Szczytno : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2004. – 166 s. : il.
Bibliogr., akty normatywne s. 159-166.
27. WSPÓŁDZIAŁANIE sił zbrojnych RP z Policją i administracją samorządową w sytuacjach zagrożeń / red. nauk. Bogusław Pacek, Zbigniew Piątek, Sławomir Olearczyk. – Białobrzegi : Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych, 2012. – 239 s. : il.
Bibliogr. przy rozdz.
28. WSPÓŁPRACA policji i straży gminnych/miejskich / Cezary Guźniczak, Irena Malinowska ; pod red. Arkadiusza Letkiewicza. – Szczytno : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2012. – 109 s.
Bibliogr. s. 103-108, netogr. s. 109.

B. Aspekty prawne

1. KAZUSY z kryminalistyki / Bogdan Fischer. – Kraków : „Zakamycze”, 1998. – 165 s. – (Kazusy)
2. POLICJANT w państwie prawa / John Alderson ; Centrum Szkolenia Policji. – Legionowo : CSP, 1994. – 16 s. – (Prawa Człowieka a Policja)
3. PRAWA człowieka a policja : ku standardom europejskim w procesie nauczania : materiały pokonferencyjne / pod red. Jacka Węgrzyna. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2000. – 68 s.
Bibliogr.
4. PRAWO policyjne / pod red. Małgorzaty Czuryk, Mirosława Karpiuka, Jarosława Kostrubca, Krzysztofa Orzeszyny. – Warszawa : Difin, 2014. – 227 s.
Bibliogr. s. 219-223, wykaz aktów prawnych s. 224-227.
5. ROLA policji w polskim postępowaniu karnym / Krzysztof Nitkowski. – Stan prawny na 30 kwietnia 2011 r. – Poznań : Ars Boni et Aequi Przedsiębiorstwo Wydawnicze – Michał Rozwadowski, 2011. – 399 s.
Bibliogr. s. 383-393.
6. USTAWA o Policji / [red. Aneta Flisek]. – 11. wyd., stan prawny kwiecień 2016 r. – Warszawa : Wydawnictwo C. H. Beck, 2016. – 165 s. – (Twoje Prawo)

7. USTAWY polskiej policji (1791-2011) : źródła z komentarzem / Piotr Majer. – Wyd. 2. popr. i uzup. – Szczytno : Wydział Wydawnictw i Poligrafii Wyższej Szkoły Policji, 2013. – 348 s.
8. WSPÓŁPRACA policyjna w Unii Europejskiej w wymiarze transgranicznym : aspekty polityczne i prawne / Artur Gruszczyk. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2009. – 283 s.
Bibliogr. s. 239-283.

C. Policja a społeczeństwo – badania socjologiczne, środowisko, komunikacja

1. KOBIEȚA w mundurze czyli Nowa jakość w systemie bezpieczeństwa państwa / Anna Dębska. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2004. – 358 s. : il.
Bibliogr. s. 346-353.
2. KOMUNIKOWANIE się Policji ze społeczeństwem, organami administracji państwowej i samorządowej : studium socjologiczne / Jadwiga Mazur. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2012. – 362 s. : il. – (Prace Monograficzne / Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie ; nr 634)
Bibliogr. s. 340-360.
3. KRYZYS zawodu policjanta : aspekty kryminologiczne / Mirosław J. Bednarski. – Warszawa : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menedżerskiej, 2011. – 230 s. : il.
Bibliogr. s. 221-230, wykaz aktów prawnych s. 217-220.
4. POLICJA a społeczeństwo : wybrane problemy / Leszek Buller [i in.] ; pod red. Piotra Majera i Andrzeja Misiuka. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 1997. – 120 s.
Bibliogr. s. 106.
5. POLICJA a środki masowego przekazu : wybrane aspekty prawne / Mirosław J. Bednarski. – Warszawa : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menedżerskiej, 2013. – 257 s.
Bibliogr. s. 249-257.
6. POLICJA : socjologiczne studium funkcjonowania instytucji / Eugeniusz Moczuk. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2013. – 342 s. : il.
Bibliogr. s. 313-342.
7. PROFIL idealnego policjanta / Anna Zalewska. – Wyd. 2. – [Warszawa] : Wydawnictwo Oficyna24.pl, [2014]. – 127 s.

8. SPOŁECZEŃSTWO o Policji, prokuraturach i sądach w Polsce / Elżbieta Żywucka-Kozłowska, Krystyna Bronowska. – Olsztyn ; Szczecin : Volu-mina.pl Daniel Krzanowski, 2011. – 60 s. : il.
9. SPOŁECZNA odpowiedzialność Policji : teoria i praktyka / Dominik Hryszkiewicz. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2012. – 333 s. : il.
Bibliogr. s. 189-194.
10. STRES zawodowy u policjantów : źródła, konsekwencje, zapobieganie / Nina Ogińska-Bulik. – Łódź : Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, 2003. – 175 s. : il.
Bibliogr.
11. USPOŁECZNIECIE policji jako proces kształtowania poczucia bezpieczeństwa w środowisku lokalnym : kierunki rozwoju służb prewencyjnych policji w Polsce / Marek Stefański. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2007. – 288 s. – (Monografie / [Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie]
Bibliogr. s. 259-279, wykaz aktów prawnych s. 270-278.
12. ŻYCIE rodzinne w sferze zawodów wysokiego ryzyka : na przykładzie zawodu policjanta / Monika Żak. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2015. – 180 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 3259)
Bibliogr., netogr. s. 169-180.

V. Zagadnienia etyczne i religijne

1. DUSZPASTERSTWO policji : studium pastoralno-teologiczne / Edward Wiszowaty. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 2002. – 383 s. : il.
Bibliogr.
2. DUSZPASTERSTWO policyjne / red. i oprac. Zbigniew Judycki ; Komenda Główna Policji. – Legionowo : Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji, 2009. – 231 s. : il.
3. ETYKA policji : między prawem, moralnością i skutecznością / Edward Wiszowaty. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Łośgraf – Wiesław Łoś, 2011. – 305 s. – (Bezpieczeństwo, Prawo, Administracja : podręcznik akademicki)
Bibliogr. s. 229-258.
4. POLICJA, etyka, Kościół / pod red. Edwarda Wiszowatego, Grażyny Kędzierskiej, Wiesława Pływaczewskiego ; [Wyższa Szkoła Policji]. – Szczytno : Wydaw. WSP, 2002. – 279 s. : il.
Materiały z konferencji.

5. ETYKA policji : między prawem, moralnością i skutecznością / Edward Wiszowaty. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Łośgraf – Wiesław Łoś, 2011. – 305 s. – (Bezpieczeństwo, Prawo, Administracja : podręcznik akademicki)
Bibliogr. s. 229-258.
6. WYBRANE zagadnienia etyki policji / pod red. Jana Czerniakiewicza. – [Wyd. 2 popr.]. – Szczytno : Wydaw. Wyższej Szkoły Policji, 1997. – 119 s.

VI. Wspomnienia, pamiętniki, publicystyka

1. GLINA / Roman Hula. – Gdynia : Novae Res – Wydawnictwo Innowacyjne, 2013. – 220 s.
2. KRONIKA życia Kapusty Stefana sierżanta Policji Państwowej : część I, II, III : od roku 1895 do 1939 / [red. Marek i Andrzej Gizmajerowie]. – Warszawa : Fronda PI, 2010. – 206 s. : il.
3. KTO zabił Papalę? : moje prywatne śledztwo / Anna Marszałek. – Warszawa : Axel Springer Polska, 2008. – 168 s. – (Pod Lupą Newsweek Polska)
4. LUDZIE i cienie / Stefan Tokarz. – Kraków : Księgarnia Akademicka, 2006. – 162 s. : il.
5. MAGDALENKA : akcja największego ryzyka / Sławoj Kopka. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2009. – 465 s. : il.
6. MISYJNE wspomnienia / Marek Górnicki. – Szczytno : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 2013. – 267 s.
7. MOJE wspomnienia / Franciszek Banaś ; oprac. i red. nauk. Michał Kalisz, Elżbieta Rączy. – Rzeszów : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2009. – 184 s. : il. – (Seria Wydawnicza IPN Oddział w Rzeszowie)
Bibliogr. s. 169-173.
8. NIEPOKORNY : rozmowy z generałem Adamem Rapackim / Elżbieta Sittek-Wasiak. – Warszawa : Wydawnictwo Czarna Owca, 2015. – 399 s. : il. – (Literatura Faktu)
Dostępne również jako e-book.
9. POLICJA bez tajemnic / Leszek Lamparski. – Warszawa : Polska Oficyna Wydawnicza „BGW”, 1993. – 165 s. : il.
10. POLICJANT : okrutne zbrodnie, głośne śledztwa, o których mówiła cała Polska / Jerzy Jakubowski. – Wyd. 2. – Zakrzewo : Wydawnictwo Replika, 2014. – 193 s. : il.
11. SKORPION z wydziału terroru / Grażyna Biskupska ; oprac. literackie Paweł Oksanowicz. – Warszawa : Melanż, 2015. – 351 s. : il.

12. SPOWIEDŹ psa : brutalna prawda o polskiej policji / Dariusz Loranty ; rozmawia Aleksander Majewski. – Warszawa : Fronda PI, 2013. – 248 s. : il. – (Lustra)
13. ZABIĆ komendanta : kulisy śmierci gen. Marka Papały / Leszek Szymowski. – Warszawa : Capital : Wydawnictwo Penelopa, 2013. – 216 s. : il.
14. ZABIĆ Papatę / Sylwester Latkowski. – Warszawa : Rosner & Wspólnicy, 2008. – 415 s. : il.

Netografia:

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Policja_\(Polska\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Policja_(Polska))
https://pl.wikipedia.org/wiki/Policja_Pa%C5%84stwowa
https://pl.wikipedia.org/wiki/Milicja_Obywatelska
https://pl.wikipedia.org/wiki/Policja_Polska_Generalnego_Gubernatorstwa
<http://panstwowa.policja.pl/pp/organizacja-policji-pa/7,Organizacja-Policji-Panstwowej.html>
<http://www.info.policja.pl/inf/historia>
<http://policjapanstwowa.pl/publikacje2/>
<http://www.kgp.waw.pl/historia-policji/>
<http://www.kujawsko-pomorska.policja.gov.pl/kb/informacje/historia-policji/historia-policji-1945/2997,Geneza-i-powstanie-Milicji-Obywatelskiej-1944-1990.html>

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Umberto Eco
(1932–2016)

Umberto Eco – ur. 5.01.1932 r. – zm. 19.02.2016 r. – włoski semiolog (badacz systemu znaków i symboli), filozof, bibliofil i mediewista, powieściopisarz, autor felietonów i esejów, reporter i dziennikarz telewizyjny. Urodził się w rodzinie prostych ludzi. Uczył się w szkole u salezjanów. Później podjął studia na uniwersytecie w Turynie, które ukończył w 1954 roku. Pracę dyplomową napisał o św. Tomasz z Akwinu. W tym okresie był związany z Kościołem katolickim, aktywnie działał w Akcji Katolickiej. W pracy naukowej zajmował się semiologią i kulturą masową; przedmiotem jego zainteresowań stało się również średnio-

wieczce, procesy komunikacji społecznej i estetyka. W 1956 roku opublikował pierwszą książkę naukową „Problem estetyki u świętego Tomasza”. Jeszcze w czasie pisania doktoratu odszedł od wiary. Należał do Grupy '63, czyli ruchu literackiej awangardy. Oprócz uczelni zatrudnił się również w redakcji Włoskiego Radia i Telewizji, by krzewić kulturę współczesną. Wykładał (1956-1964) na uniwersytecie w Turynie; także we Florencji i Mediolanie, prowadził zajęcia na Harvardzie, w Oxfordzie. W 1971 roku objął funkcję profesora Uniwersytetu Bolońskiego. Założył wydział studiów medjoznawczych na Uniwersytecie w San Marino.

Był naukowcem, który popularność zyskał dzięki pisarstwu, szanowanym nauczycielem, obywatelem pełnym troski o sprawy publiczne, z przekonania demokratą, ale przebiegłym krytykiem władzy. W publikacjach ukazywał mechanizmy manipulacji środkami masowego przekazu, krytykował monopol mediów, podważał teżę o ich wolności. Sławę przyniosła mu powieść „Imię róży” przetłumaczona na 47 języków, wydana w nakładzie ponad 30 milionów egzemplarzy. Pisał także felietony opublikowane później w zbiorach. Powszechnie uznanie znalazło wyraz w 32. doktoratach honoris causa licznych uczelni świata (m.in. Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i Uniwersytetu Łódzkiego).

Na jego dorobek składają się m.in.: powieści – „Imię róży” (1980), „Wahadło Foucaulta” (1988), „Wyspa dnia poprzedniego” (1994), „Baudolino” (2000), „Tajemniczy płomień królowej Loany” (2004), „Cmentarz w Pradze” (2010), „Temat na pierwszą stronę” (2015); prace naukowe i eseje – „Pejzaż semiotyczny”, „Dzieło otwarte” (1962), „Teoria semiotyki” (1974), „Od drzewa do labiryntu. Studia historyczne o znaku i interpretacji” (2007), „Wymyślanie wrogów i inne teksty okolicznościowe”; felietony – „Zapiski na pudełku od zapalek”.

a. Pozycje zwarte

1. ECO-LOGIA kultury masowej : przewodnik po kulturze popularnej według estetyki Umberta Eco / Roman Konik. – Wrocław : „Arboretum” : współpr. wydaw. Wydziału Nauk Społecznych UW, 2003. – 188 s.
Bibliogr. przedmiot. s. 179-183, bibliogr. podmiot. 185-186.
2. KSZTAŁTY obecności : recepcja pisarstwa Umberta Eco w polskiej kulturze literackiej / Wojciech Soliński. – Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2001. – 197 s. – (Acta Universitatis Wratislaviensis nr 2310)
Bibliogr.
3. NIE myśl, że książki znikną / Jean-Claude Carrière, Umberto Eco ; wywiad przeprowadził Jean-Philippe de Tonnac. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2010. – 277 s. – (Z Wagą)

4. PERSPEKTYWY metadyskursu dialektyki otwartej : wokół Umberta Eco „logiki kultury” / Andrzej Muchowicz. – Bydgoszcz : Oficyna Wydawnicza Epigram, 2009. – 138 s.
Bibliogr. s. 134-138.
5. POTĘGA intelektu : Umberto Eco: recepcja i reminiscencje w Polsce : księga dedykowana Profesorowi Umberto Eco, doktorowi honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego / pod red. Artura Gałkowskiego. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015. – 569 s. : il.
Bibliogr. podmiot.-przedmiot. U. Eco s. 523-[570].
6. UMBERTO Eco : labirynt świata : biografia / Daniel Salvatore Schiffer. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2001. – 215 s.
Bibliogr.
7. UMBERTO Eco : semiotyka, literatura, kultura masowa / Peter Bondanella. – Kraków : „Znak”, 1997. – 207 s.
Bibliogr. s. 194-203.
8. WOKÓŁ Eco / pod red. Zbigniewa Żmigrodzkiego ; przy współudziale Diany Pietruch-Reizes. – Katowice : Wydaw. UŚ, 2000. – 88 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 1853)
Bibliogr.

b. Artykuły

1. BĘDĄ się działy straszne rzeczy : współczesne zagrożenia / Umberto Eco ; rozm. przepr. Martin Scholz. W: F o r u m . – 2007, nr 11, s. 40-44
2. DAR niebios / Justyna Sobolewska. W: P o l i t y k a . – 2016, nr 9, s. 92-93
3. DZIEŁO otwarte i jego granice : nieokreśloność – modelem współczesnej kultury / Joanna Wrycza. W: N o w a P o l s z c z y z n a . – 2007, nr 4, s. 48-54
4. ECO imię Europy : czy uratują nas Balzak i Szekspir / Gianni Riotta W: G a z . W y b o r c z a . – 2012, nr 23, s. 30-32
5. ECO: wszyscy mamy paranoję / Umberto Eco ; rozm. przepr. Miłada Jędrzyk. W: K s i ą ż k i . – 2011, nr 2, s. 10-13
6. FILOZOF literatury / Krzysztof Masłoń. W: D o R z e c z y . – 2016, nr 9, s. 54-56
7. FILOZOF w Bibliotece Babel : refleksje na okoliczność przyznania Profesorowi Umberto Eco honorowego doktoratu Uniwersytetu Łódzkiego / Tadeusz Sławek. W: T y g i e l K u l t u r y . – 2015, nr 7/12, s. 43-51
8. KLASYKA i przyszłość światowej literatury : punkt widzenia Umberta Eco jako twórcy, czytelnika i krytyka / Katarzyna Kowalik. W: T y g i e l K u l t u r y . – 2015, nr 7/12, s. 115-120

9. KRYMINALNY Eco / Agnieszka Kaczmarek. – Bibliogr. W: *Kultura Popularna*. – 2012, nr 2, s. 94-103
10. LAUDACJA podczas uroczystości nadania Profesorowi Umertowi Eco tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego / Artur Gałkowski. W: *Tygiel Kultury*. – 2015, nr 7/12, s. 60-66
11. ŁÓDZKA „bustina” o Umbercie Eco i osobie mu najbliższej / Artur Gałkowski. W: *Tygiel Kultury*. – 2015, nr 7/12, s. 9-24
12. MOSTY są profanacją...? / Paweł Ćwikła. W: *F a - A r t .* – 2004, nr 2, s. 72-77
13. NIEŚWIĘTA ikona / Jürgen Trabant. W: *F o r u m .* – 2012, nr 3, s. 42-43
14. OPINIA o dorobku Umberta Eco, kandydata do doktoratu honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego / Jarosław Płuciennik. W: *Tygiel Kultury*. – 2015, nr 7/12, s. 52-59
15. PO DRUGIEJ stronie piękna : tłumacz czy zdrajca / Umberto Eco ; rozm. przepr. Jean-Marc Parisis. W: *F o r u m .* – 2007, nr 51/52, s. 67-69
16. PRAWIE szczęśliwy staruszek : wstęp do ecografii / Umberto Eco ; rozm. przepr. Juan Cruz. W: *F o r u m .* – 2008, nr 18, s. 42-45
17. PRZEJRZEĆ Umberta (Eco) / Karolina Wigura. W: *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2009, nr 211, s. A16
18. SEMIOLOG, filozof, mediewista, pisarz : człowiek, który wiedział wszystko / Lucjan Strzyga. W: *Głos Wielkop.* – 2016, nr 43, s. 16
19. UMBERTO Eco – autobiograf? / Regina Lubas-Bartoszyńska. W: *Przestrzenie Teorii*. – 2009 nr 11, s. 131-153
20. UMBERTA Eco bliskie spotkania z X Muzą : wątki filmowe w esejach i felietonach twórcy „Wahadła Foucaulta” / Anna Miller-Klejsa. W: *Tygiel Kultury*. – 2015, nr 7/12, s. 142-149
21. UMBERTO Eco: hybrydowe teksty, kłaczowe narracje i ironia / Piotr Salwa. W: *Pamiętnik Literacki*. – 2004, z. 3, s. 127-138
22. UMBERTO Eco zaprasza do krainy szpiegów / Bożydar Brakoniecki. W: *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 230, s. 9
23. RECENZJA sporządzona w związku z wnioskiem o nadanie Profesorowi Umertowi Eco tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego / Piotr Salwa. W: *Tygiel Kultury*. – 2015, nr 7/12, s. 36-42
24. SPISEK przeciwko rozumowi / Mariusz Cieślík. W: *Wprost*. – 2015, nr 19, s. 92-93
25. WŁOSKIE laboratorium : internet jak złe i dobre książki / Umberto Eco ; rozm. przepr. Vicente Verdú. W: *F o r u m .* – 2010, nr 21/22, s. 40-43
26. WIEDZIAŁ wszystko / Thomas Steinfeld. W: *Forum* – 2016, nr 5, s. 38-39

27. ZAMACH na Całość / Michał Paweł Markowski. W: Tyg. Powszechny. – 2016, nr 9, s. 78-79
28. ŻYCIORYS naukowy Umberto Eco / Artur Gałkowski. W: Tygiel Kultury. – 2015, nr 7/12, s. 67-73

Imre Kertész
(1929–2016)

Imre Kertész – ur. 9.11.1929 r. – zm. 31.03.2016 r. – pisarz węgierski żydowskiego pochodzenia, laureat nagrody Nobla w dziedzinie literatury. Urodził się w Budapeszcie w rodzinie zasymilowanych Żydów. Jako piętnastoletni chłopiec został wywieziony (1944) do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Później przeniesiono go do Buchenwaldu. Z całej rodziny wojnę przeżyła tylko matka. Powrócił na Węgry (1945), a w 1948 roku zajął się dziennikarstwem. Praca w piśmie, które stało się organem partii komunistycznej zakończyła się zwolnieniem (1951). Do 1953 roku znalazł jednak zatrudnienie w służbach prasowych Ministerstwa Przemysłu. Od tej pory poświęcił się pracy pisarskiej i tłumaczeniom, pisał także teksty operetek dla węgierskiego radia. Kilkanaście lat spędził w Berlinie, gdzie został uznanym i czytany autorem, wielokrotnie nagradzany.

Doświadczenie Holocaustu przewijało się przez jego twórczość. Często ukazywał tragiczne koleje ludzkiego losu zmieniając nieco perspektywę. Opowiadał jakby tę samą historię wykorzystując doświadczenie jednostki do opisu europejskiej rzeczywistości.

Napisał m.in.: „Los utracony” (1975), „Fiasko” (1988), „Kadysz za nienarodzone dziecko” (1990), „Angielska flaga” (1991), „Dziennik galernika” (1992), „Ja, inny. Kronika przemiany” (1997), „Język na wygnaniu” (2001), „Likwidacja” (2003), „Dossier K.” (2006), „Ostatnia gospoda” (2014).

a. Pozycje zwarte

1. DOSSIER K. / Imre Kertész. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2008. – 188 s. – (Fortuna i Fatum)
2. DZIENNIK galernika / Imre Kertész. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2006. – 251 s. – (Seria z Wagą)

3. JA, INNY : kronika przemiany / Imre Kertész. – Warszawa : „W.A.B.”, 2004. – 137 s. – (Don Kichot i Sancho Pansa)
4. OSTATNIA gospoda : zapiski / Imre Kertész. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B. – Grupa Wydawnicza Foksal, 2016. – 317 s.
5. ŚWIADOMOŚĆ zwrócona przeciwko sobie : Imre Kertész wobec zagłady / Kinga Piotrowiak-Junkiert. – Warszawa : Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk ; Stowarzyszenie Pro Cultura Litteraria, 2014. – 318 s.
Bibliogr. s. 294-309.

b. Artykuły

1. AUSCHWITZ mówi przeze mnie / Krzysztof Masłoń. W: Rzeczpospolita (W3). – 2006, nr 168, s. A9
2. CZŁOWIEK z Auschwitz / Konard Oprzędek. W: Odra. – 2009, nr 2, s. 50-53
3. EUROPA napiętnowana / Jerzy Gizella. W: Czas Kultury. – 2005, nr 1, s. 126-128
4. IMRE Kertész / Elżbieta Sobolewska. W: Nowe Książki. – 2004, nr 11, s. IV okł.
5. IMRE Kertész: holokaust i postmodernizm / Maciej Miłkowski. W: Zeszyty Literackie (Warszawa). – 2016, nr 1, s. 103-107
6. IMRE Kertész: „To nie był mój los...” / Tomasz Fiałkowski W: Tyg. Powszechny. – 2002, nr 42, s. 6
7. JEZYK, milczenie, kicz / Paweł Śpiewak. W: Wprost. – 2005, nr 3, s. 102
8. KERTÉSZ i Kertész / Lektor. W: Tyg. Powszechny. – 2008, nr 34, s. 32
Zawiera rec. książki: Dossier K. / Imre Kertész. – Warszawa, 2008.
9. KERTÉSZ, konserwatysta / Juliusz Kurkiewicz. W: Zeszyty Literackie. – 2008, nr 3, s. 168-172
10. KERTÉSZ opowiada o Kádárze / Krzysztof Varga. W: Gaz. Wyborcza. – 2008, nr 164, s. 19
Zawiera rec. książki: Dossier K. / Imre Kertész. – Warszawa, 2008
11. KERTESZ rozmawia ze sobą / Magdalena Miecznicka. W: Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 166, s. 20
Zawiera rec. książki: Dossier K. / Imre Kertész. – Warszawa, 2008.
12. LOS nagrodzony / Tadeusz Olszański. W: Polityka. – 2002 nr 42, s. 72
13. LOS odzyskany / Justyna Sobolewska. W: Przekrój. – 2006, nr 32, s. 72

- Zawiera rec. książki: Dziennik galernika / Imre Kertész. – Warszawa, 2006.
14. LUDZIE bez losu / Krzysztof Masłoń. W: R z e c z p o s p o l i t a . – 2002, nr 239 s. A5
15. POPIÓŁ, mgła / Dariusz Czaja. W: T y g . P o w s z e c h n y . – 2006, nr 32, dod. s. 1-4
Zawiera rec. książki: Dziennik galernika / Imre Kertész. – Warszawa, 2006.
16. PROTOKÓŁ z życia / Marcin Cielecki. W: W D r o d z e . – 2009, [nr] 11, s. 113-116
Zawiera rec. książki: Dossier K. / Imre Kertész. – Warszawa, 2008.
17. RACHUNEK za Nobla : korespondencja z Budapesztu / Tadeusz Ol-szański. W: P o l i t y k a . – 2003, nr 5, s. 63-64
18. ROZDRAPYWANIE rany / Juliusz Kurkiewicz. W: T y g . P o w s z e c h - n y . – 2005, nr 3, s. 20
Zawiera rec. książki: Język na wygnaniu / Imre Kertész. – Warszawa, 2004.
19. TOŻSAMOŚĆ / Leszek Szaruga. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2008, nr 11, s. 38-39
Zawiera rec. książki: Dossier K. / Imre Kertész. – Warszawa, 2008.
20. TRUDNO być Żydem / Aleksander Kaczorowski. W: G a z . W y b o r - c z a . – 2006, nr 166, s. 12
M.in. zawiera rec. książki: Dziennik galernika / Imre Kertész. – Warszawa, 2006.
21. W GALERZE dziennika / Marcin Cielecki. W: W D r o d z e . – 2008, [nr] 1, s. 90-93
Zawiera rec. książki: Dziennik galernika / Imre Kertész. – Warszawa, 2006.
22. W KOSMOSIE własnych przeżyć : życie to dzieło sztuki / Imre Kertész ; rozm. przepr. Franziska Augstein. W: F o r u m . – 2010, nr 1, s. 34-37
23. WĘGIERSKI noblista / Tomasz Misiewicz. W: D z i ś . – 2005, nr 2, s. 188-189
Zawiera rec. książki: Likwidacja / Imre Kertész. – Warszawa, 2003.

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Natalia Stępień

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Centrum Kultury Pniewy

WIEDZIAŁAM, ŻE BĘDĘ INNA. *KASIEŃKA*

– NIEZWYKŁA OPOWIEŚĆ O POLSKICH EMIGRANTKACH

Scenariusz zajęć o współczesnej literaturze młodzieżowej

Cele:

- kształcenie umiejętności pracy w grupie
- rozwijanie poczucia empatii i tolerancji
- rozwijanie wiedzy na temat współczesnej emigracji
- poznanie pojęcia „mobbing” i sposobów radzenia sobie w sytuacji jego zaistnienia
- poznanie pojęć: „uprzedzenie” i „dyskryminacja”
- rozwijanie umiejętności myślenia symbolicznego
- kształcenie umiejętności dyskusji i wyrażania swoich poglądów
- poznanie cech literatury młodzieżowej

Formy pracy:

- indywidualna
- grupowa

Metody i techniki prowadzenia zajęć:

- burza mózgów
- tworzenie mapy mentalnej
- dyskusja
- metoda zajęć praktycznych
- pogadanka heurystyczna
- praca z tekstem

Przewidywany czas trwania zajęć: 90 minut

Przebieg zajęć:

Faza wstępna: Rozmowa z uczestnikami i uczestniczkami spotkania na temat emigracji. Prowadzący/a może zadawać pytania typu:

- Czym jest emigracja?
- Kim są emigranci, a kim imigranci?
- Ilu Polaków znajduje się poza granicami Polski?
- W jakich krajach mieszka najwięcej Polaków?
- Z jakiego powodu wyjeżdżają?

Po zadaniu pytań prowadzący/a zapisuje na tablicy lub flipcharcie hasło „Życie na emigracji”, wokół którego wspólnie z uczestnikami wypisuje ewentualne pozytywne i negatywne aspekty wyjazdu np. „lepsze zarobki”, „problem z językiem”, „brak akceptacji”, „rozłąka z rodziną” itd. Można podzielić tablicę na pół lub zapisywać aspekty pozytywne i negatywne innym kolorem pisaka lub kredy.

Faza główna:

Przybliżenie uczestnikom spotkania książki pt. *Kasieńka*. Jest to utwór napisany w 2012 roku przez irlandzką pisarkę książek dla młodzieży – Sarah Crossan. Opowiada o życiu Kasi i jej mamy, które wyjechały do Londynu w poszukiwaniu ojca. Książka ta spisana jest w formie 127 wierszy, stanowiąc swoisty pamiętnik głównej bohaterki. Co ciekawe, *Kasieńka* bywa omawiana w brytyjskich szkołach jako lektura.

Odczytanie pierwszej części książki pt. *Wyjazd z Gdańska* (Załącznik nr 1).

Podział uczestników spotkania na cztery grupy poprzez losowanie kartek z kolorowymi prostokątami (Załącznik nr 2).

Każda grupa otrzymuje karty pracy z fragmentami książki oraz pytaniami do przedyskutowania w grupach (Załącznik nr 3). Niektóre z pytań dotyczą bezpośrednio tekstu, inne są ogólne. Prowadzący/a przysłuchuje się pracy w grupach, stymulując wymianę zdań. W razie wątpliwości młodzież może skorzystać ze słownika wyrazów obcych lub innych dostępnych w bibliotece źródeł wiedzy.

Po zakończeniu pracy, przedstawiciele i przedstawicielki grup omawiają swoje fragmenty, odpowiadając na pytania zawarte na kartkach. Chętni mogą odczytać ulubione wiersze. Grupy wymyślają również tytuły zbiorcze dla swoich fragmentów, przypisując symbol – logo, którymi mogłaby być nazwana ich grupa. Na przykład symbolem grupy zielonej (której teksty dotyczą przyjaźni) mogą być uściśnięte dłonie, pomarańczowej (w której tekstach dominuje temat rodziny) – drzewo itp. Odpowiedzi zależą od pomysłu grupy i, o ile nie są obraźliwe, nie powinny być kwestionowane.

Zakończenie:

Wspólne uzupełnienie plusów i minusów życia na emigracji wypisanych wcześniej na tablicy.

Prowadzący/a zapisuje następnie na tablicy pytanie „O czym jest *Kasieńka*?”, oraz podawane przez uczestników odpowiedzi np. o *przyjaźni, zaufaniu, szkole, rodzinie, pracy, Anglii, Polsce*, itp.

Prowadzący/a może uzupełnić wypowiedzi uczniów i wspomnieć, że *Kasieńka*, zaliczana do literatury młodzieżowej, porusza jeszcze wiele innych problemów – opowiada m.in. o pierwszej miłości i dojrzewaniu. Warto zachęcić uczniów do przeczytania całej książki, która kończy się pozytywnie.

Na koniec warto się wspólnie zastanowić nad pytaniem, dlaczego Sarah Crossan – Irlandka mieszkająca wiele lat w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii napisała taką książkę? Na jakie problemy chciała zwrócić uwagę? Jak powinniśmy traktować osoby przybywające do Polski?

Wykaz niezbędnych sprzętu i materiałów:

tablica lub flipchart, kartki z kolorowymi prostokątami, karty pracy z fragmentami książki i pytaniami dla grup, słownik wyrazów obcych

Wskazówki metodyczne:

Kasieńka autorstwa Sarah Crossan to książka, która – mimo niezwyklej formy – wpisuje się w nurt powieści młodzieżowych. Oprócz głównej bohaterki – nastolatki, zawiera również wątki właściwe dla literatury młodzieżowej, takie jak: nowa szkoła, przyjaźń, pierwsza miłość, dojrzewanie, rodzina. Wybrałam tę książkę ze względu na jej niesamowity urok, a także nie tak częste w książkach dla młodych ludzi tematy emigracji i tolerancji.

Problem emigracji jest dziś bardzo aktualny. Wiele osób doświadcza życia bez jednego lub obojga rodziców. Inni może sami myślą o wyjeździe z Polski po zakończeniu szkoły. Warto porozmawiać z młodzieżą na temat konsekwencji takiej decyzji i niezbędnego przygotowania – znajomości angielskiego, znalezienia mieszkania, pracy itd. Wydaje mi się, że temat emigracji jest często pomijany w szkole i wizyta uczniów w bibliotece, z dala od ocen i krytyki nauczycieli i nauczycielek, może stać się dobrą okazją do szczerzej dyskusji.

Przy okazji omawiania fragmentów *Kasieńki* pojawi się wiele istotnych zagadnień – rozpad małżeństwa, mobbing, dyskryminacja, stereotypy, a nawet rasizm – prowadzący/a zajęć musi się więc wykazać pewną subtelnością, ale i stanowczością. Młodzi ludzie będą mieli okazję przedyskutować ze sobą szereg tematów światopoglądowych i wyrazić swoją opinię. Nie należy wymagać od uczestników spotkania dzielenia się własnymi, być może trudnymi dla nich, doświadczeniami.

Zajęcia wpisują się w zakres szeroko rozumianej edukacji antydyskryminacyjnej. Warto porozmawiać z uczestnikami i uczestniczkami spotkania na temat naszej postawy wobec osób z innych krajów. Historia *Kasieńki*, jej mamy i przy-

jaciół pokazuje, że osoby wyjeżdżające za granicę potrzebują wsparcia i akceptacji. Ze względu na trudność poruszanych tematów, jak i fakt, że nie są to zajęcia szkolne, nie należy nikogo „przepytawać” – wypowiadać się powinny tylko osoby chętne.

W swoim scenariuszu nie zawarłam końcowych fragmentów książki, aby nie psuć młodym ludziom przyjemności czytania, jednak, gdyby nalegali, można oczywiście zdradzić, że książka ma pozytywne zakończenie lub wspólnie odczytać kilka ostatnich fragmentów tekstu: *Dobre wieści*, *Znowu razem*, *Ramię w ramię*.

Załącznik nr 1

WYJAZD Z GDAŃSKA

Kółka walizki psują się,
Zanim zdążymy wyjść z dworca.

Mama stuka nimi o kilka schodów i
Chrup, trzask, grzechot –
Już po kółkach.
Plastikowe odłamki
Są

Wszędzie.

Mamie ciężko nieść walizkę
I wypchaną plastikową torbę.

Mamie jest ciężko,
Gdy wszyscy patrzą.

Wstydzi się tej torby.
Starej, nylonowej,
Pożyczonej od babci.

Tata zabrał wszystkie dobre walizki,
Kiedy nas zostawił,
Kiedy porzucił
Mamę i mnie.

„Są w niej czyste ubrania” –
Przypomina mi Mama,
Jakby to był
Powód do dumy.

I nie pozwala mi nieść niczego
Oprócz
mojej własnej
małej torebki.

„Pilnuj naszych paszportów, Kasieńko.
Grzeczna dziewczynka.
I pieniądze.
Te funty będą nam potrzebne.
Uważaj na pieniądze i paszporty.
Grzeczna dziewczynka z mojej Kasieńki.”

Mama gada, a ja truchtam
za nią,
Wymijając garnitury i
plecaki.

Nikt nie rozpozna Mamy
Na zatłoczonym dworcu.

A ona i tak się wstydzi
Tej plastikowej torby.

Teraz trzymaj się blisko mnie, Kasieńko.
Trzymaj się mnie” –
Mamrocze mama, gdy wychodzimy z dworca
I wsiadamy do autobusu na lotnisko,
A ja chwytam pasek jej płaszcza,
Bo jestem za duża, żeby trzymać ją za rękę,
Nawet gdyby miała jedną wolną*.

* S. Crossan, *Kasieńka*, Warszawa: Wydawnictwo Dwie Siostry 2015, s. 7-9.

Załącznik nr 2 – Podział na grupy

Kartkę można wydrukować dowolną ilość razy, w zależności od liczby osób biorących udział w spotkaniu.

Załącznik nr 3 – Karty pracy uczniów

Grupa

Pytania do tekstu:

- Kim był Kanoro? Co o nim wiemy?
- Co powiedziała na jego temat Babcia? Czym się kierowała?
- Jak rozumiesz słowa: To Kanoro jest ignorantem/ Jeśli myśli, że jest lepszy?
- Kim jest Dalilah?
- Jakie sprzeczne emocje targają Kasią w związku z jej pojawieniem się w szkole?

Pytanie do dyskusji:

- Czym jest tolerancja? Dlaczego nie powinniśmy kierować się stereotypami?

Jaki wspólny tytuł moglibyście nadać fragmentom książki?

.....

Jakim symbolem mogłaby zostać oznaczona Wasza grupa?

KANORO

Kanoro mieszka w naszym budynku.

W pokoju obok.

Mamy wspólną łazienkę.

Ale on nie jest zły:

On jest piękny.

Jest najczarniejszym człowiekiem, jakiego widziałam.

Skóra jak

Mokry tusz.

I boję się go,

Dopóki się nie uśmiechnie:

Różowe

Dziąsła,

Uśmiech, który zapala mu w oczach iskierki.

W Kenii był lekarzem.

„Od dzieci” – wyjaśnia.

Znów uśmiech,

Dziąsła,

Iskierki.

W Coventry sprząta

W szpitalu,

Jak Mama.

„Lubię pracować w szpitalach” – mówi Kanoro.

Mama się śmieje:

„Myślą, że jesteś nic niewart,

Te recepcjonistki i portierzy.

A ty jesteś od nich lepszy;

Jesteś lekarzem,

A oni tego nie wiedzą.

Angielscy ignoranci”.

Kanoro kręci głowę

I, jak gwiazdy o poranku,

Iskierki znikają.

„To Kanoro jest ignorantem,

Jeśli myśli, że jest lepszy.

We wszystkich rzeczach jest honor” – mówi.

Mama się krzywi, potem uśmiecha.

A w jej uśmiechniętych oczach widać

Atramentowy błysk*.

MAMA MAMY

[...]

Wieczorem przed wyjazdem Babci

* Wszystkie fragmenty pochodzą z książki: S. Crossan, Kasieńka, Warszawa: Wydawnictwo Dwie Siostry 2015.

Jestem u Kanoro.
Oglądamy telewizję,
Kiedy zza ściany dobiega sprzeczką.

„Musisz myśleć o dziecku, Olu.
Ty wrócisz do Polski,
Kiedy go znajdziesz.
To nie jest uczciwe wobec niej.
Pozwól mi zabrać ją do domu”.

„Jej dom jest tam, gdzie ja jestem, Mamo.
Potrafię się nią zająć. Czy
Nie widzisz, jaka jest szczęśliwa?”

„Ślepa jesteś?
Mieszkacie w norze.
Jej jedyny przyjaciel to ten czarny”.

„To dobry człowiek”.

„Nie znasz go”.

„Jest lekarzem”.

„Jesteś uparta jak osioł”.

„Lepiej być upartym osłem, Mamo,
Niż starym ignorantem”.

„Boże zmiłuj się!”

Zerkam na Kanoro,
Zawstydzona,
Chciałabym, żeby nie słyszał,
Chciałabym, żeby ściany były grubsze,
I nagle przypominam sobie, że on
Nie rozumie po polsku
I jestem taka wdzięczna.

Nie chcę wracać do naszego pokoju.
Nie chcę wybierać

Między Mamą
A Babcią.

Ale obiad jest gotowy,
Mama jak zawsze puka w ścianę

I nie słychać już więcej
Kłótni.

Bardzo się starają
Udawać, że wszystko jest w porządku.

DO PÓŹNA

[...]

Mama prosi Kanoro, żeby mnie pilnował.

Siedzimy na podłodze w jego pokoju,

Jemy mięso zawinięte w pitę
I ژیopiemy zimne mleko z wielkich szklanek.

Kanoro zna historie
O sioniach i wodzach plemion.
To mity i historyjki
Opowiadane dla zabawy,
To nie są jego własne wspomnienia,
nie dla mnie.

Mimo to mówię mu o Williamie.
Mówię mu wszystko o Williamie i o
Motylach w brzuchu,
A on kiwa głową ze zrozumieniem,
Aż robię się czerwona.

A potem mówię mu o Tacie,
Burzę cukierkową fikcję,
Którą Mama starała się przemienić w prawdę.
Mówię mu:

„W Polsce jest takie powiedzenie:
Kto ucieka, winnym się staje.

Kanoro, boję się tego, co znajdziemy,
Jeśli kiedykolwiek odnajdziemy Tatę”.

On odpowiada:
„Mówiłem Oli, mówiłem twojej mamie:

*Nie goń kogoś,
Kto od ciebie ucieka.*

Ale ona nie słucha.

Nie rozumie.

Myślę, że ona

Kocha twójego tatę”.

Kanoro kręci głową,
I częstuje mnie kolejną porcją pikantnej jagnięciny.
Więc biorę i jem,
Przeżuwam chrząstkę
I polykam.

DALILAH

Jesteś nowa w klasie,
Więc może teraz będą nienawidzić ciebie
Zamiast mnie.

Robią to tak:

Patrzą,

Szepczą,

Chichoczą.

Brzmi jak nic wielkiego,

Ale gdy to się dzieje

Codziennie,

Czujesz się, jakbyś wchodziła pod górę,
Dźwigając na plecach ogromny glaz.

Jesteś nowa w klasie,
Więc może będą nienawdzić ciebie
Zamiast mnie.

Może zwrócą uwagę na twoje buty.
Ja je zauważyłam.

Nie są takie, jakie mają wszyscy:
Są grube, ze sprzączką
I nosisz podkolanówki,
Chociaż nikt nie nosi.

Ale chcę tego tylko w połowie –
Tylko w połowie chcę, żeby cię prześladowali.

Bo najbardziej chcę mieć przyjaciółkę.

Więc gdy nauczyciel mówi:
„Lily będzie potrzebowała pary”,
Wyrzucam rękę w górę,
Ofiarowując ci siebie,

A ty patrzysz na mnie i się uśmiechasz,
I to

Sprawia
Mi
Radość.

CHUSTA

Dallah nosi fioletową chustę i jest w niej taka piękna.
Cała jest
Oczami.

Patrzę na nią z zazdrością,
Wyobrażając sobie swoją twarz w takiej oprawie,
Włosy schowane pod fałdami materiału.

Kiedy widzę na ulicy kobiety
W zasłonach sięgających do stóp,
W czadorach,
Też im zazdrozczę,
Zazdrozczę im ukrycia,
Ubrania, które zakryłyby mnie
od stóp do głów
I schowało przed całym światem.

Taka zasłona
Byłaby jak zbroja,
Zasłona, która zakryłaby mnie
od stóp do głów,
Żeby nikt nie mógł dostać się do środka.

Grupa

Pytania do tekstu:

- W jaki sposób wygląda w szkole podział na grupy? Dlaczego?
- W jaki sposób uczennice z klasy Kasi traktują inne osoby?
- Jakich rad udzielają Kasi Mama i Kanoro? Która z nich jest według Was lepsza?
- Kim były członkinie „Klubu litościwych”? Jaka była ich postawa?
- I nie wiem, co gorsze: / Litość czy prześladowanie – jak rozumiesz słowa bohaterki?

Pytanie do dyskusji:

- Czym jest mobbing? Jak sobie z nim radzić?

Jaki wspólny tytuł moglibyście nadać fragmentom książki?

.....

Jakim symbolem mogłaby zostać oznaczona Wasza grupa?

PRACA W GRUPACH

Pięcioro cudzoziemców w mojej klasie
I dziwnym
Zbiegiem okoliczności
Nauczyciele nigdy nie przydzielają nas
Do pracy w tej samej grupie.

Każda grupa musi dostać
Sprawiedliwy przydział nieudaczników.
Nie ma powodu, żeby zanadto obciążać
Jedną konkretną osobę.

Nie chodzi o uprzedzenia:
Ci mądrzejsi
Też nigdy nie łądają razem,
Ani ci mniej lotni
Czy ci hałaśliwi i niegrzeczni.

Nauczyciele nie są głupi,
Ale chyba myślą, że my jesteśmy,
Gdy udają, że to
Losowy podział na grupy.

Ci, którzy pozwalają nam wybierać,
Naiwnie myślą,
Że każdy znajdzie swoje miejsce;

Ale zawsze
jedno lub dwoje z nas,
Zostaje na ławce,
Patrząc rozpaczliwie,
Z nadzieją, że go wybiorą
Do grupy nielubianych,
Gdzie jest za mało osób,
Zanim nauczyciel się odwróci,
Zobaczy, że nikt nas nie chce,
I wskazując palcem, powie:
„T y! Dołącz do n i c h”.

A oni wywracają oczami i szurają krzesłami,
Gdy wleczone się na miejsce,
Niechciani i nieprzydatni,
jak stare buciory wyciągnięte
Z rzeki.

HAPPY SLAPPING

Na fizyce Clair pokazuje mi
Swoją komórkę, a na niej
Filmik przedstawiający
Napaść i pobicie
Chłopaka
Na przystanku.

Nie dla pieniędzy,
Nie z zemsty.
Nawet nie dla sławy –
Tylko dla zabawy:
Żeby zobaczyć kogoś
Cierpiącego.

Pobitego.

Podnoszę wzrok i śmieję się
Z zakłopotaniem.
Clair patrzy z aprobatą –
„Wyślę Ci to” –
obiecuje
I przekazuje telefon do
Kolejnego rządu,
Żeby też mogli

Napawać się
Tą zabawą [...]

BEZNADZIEJNA

Dowiedziałam się dzisiaj,
Że coś jest nie tak z moją torbą.
Dowiedziałam się dzisiaj, że
Moja torba jest w i e ś n i a c k a .

Przyjrzałam się uważnie
Tej nieszczęsnej torbie.

To zwykła torba na ramię
Na szkolne książki,
Z przegródkami
Na mniejsze rzeczy.

Dowiedziałam się dzisiaj,
że jest b e z n a d z i e j n a .

Przyglądam się torbie.
Bardzo chcę się dowiedzieć,
Co jest z nią nie tak.
Ale nic nie przychodzi mi do głowy.

PLOTKI

Claire wysłała sms-a Marie,
I teraz Marie
rozesła go
do wszystkich z ósmej klasy.
Oprócz mnie,
Bo ja
Nie mam telefonu.

Arlene pokazuje mi wiadomość:

Zgadnij, co Cassie
robiła z Willem
na basenie?!
DZIWKAAA!!!

Teraz boję się odezwać do Williama
Czy nawet na niego spojrzeć,
Żeby nie pomyśleli,
Że to prawda.

Gdy wchodzę do szatni,
Wszystkie dziewczyny z mojej klasy
Milkną i
Stoją
Z założonymi rękami,
Patrząc na mnie z wściekłością.

Clair tam jest,
Oczywiście.
W samym środku.
I tylko się uśmiecha. [...]

PRÓBUJĘ POWIEDZIEĆ MAMIE

A ona mówi tylko:
„Dziewczyny już takie są”.

Tak jakbym ja też
Taka była.

ROZMOWY

Kanoro słucha i nie mówi:
Po prostu nie zwracaj uwagi (nie mogę)
Albo: One są zazdrosne (nieprawda).

Zamiast tego kiwa głową i mówi:
„Kaźda hiena znajdzie sobie przyjaciela”.
A potem: „I co zamierzasz zrobić?”.

Podoba mi się to pytanie. On wierzy,
Że mogę
Coś zrobić.

Więc mówię mu o niezrealizowanym planie
Zemsty
Na hienie.

Kanoro patrzy na mnie smutno i mówi:
„twoją zemstą powinno być szczęście, Kasieńko.
Szczęście.”

I choć wiem, że ma rację,
To czuję się jeszcze gorzej,
Bo nie wiem,
Jak być szczęśliwą.

KLUB LITOŚCIWYCH

Nie wszystkie dziewczyny są okrutne.
Niektóre się odsuwają,
Gdy Clair zaczyna.
Niektóre się odwracają.
Nie biorą udziału.

To Klub Litościwych –
Dziewczyny, które patrzą na mnie
Z litością, gdy na WF-ie
Jestem jedyną osobą
Bez pary.

Ale one mają własną grupę,
ustaloną raz na zawsze.
Zamkniętą.
Ktoś nowy mógłby
Wszystko popsuć.

Więc –
Nie są okrutne.
Są Klubem Litościwych.
I nie wiem, co gorsze:
Litość czy prześladowanie.

Grupa

Pytania do tekstu:

- W jaki sposób współczesna emigracja różni się od dawnej?
- Dlaczego Mama zostawiła torbę na lotnisku?
- Jak czuła się Kasia po przyjeździe do Anglii? Czego oczekiwała?
- Jak Mama i Kanoro traktowani są w pracy? W jaki sposób to tłumaczą?

Pytanie do dyskusji:

- Czym jest dyskryminacja? Czy w życiu powinniśmy się kierować uprzedzeniami?

Jaki wspólny tytuł moglibyście nadać fragmentom książki?

.....

Jakim symbolem mogłaby zostać oznaczona Wasza grupa?

STANSTED

Nie płynęliśmy statkiem.
Imigranci nie przybywają tu już
Zatłoczonymi łodziami,
Nie kłębią się jak szczury na mokrych nadbrzeżach.
To nie jest rok 1920 i nie jesteśmy na Ellis Island
Nie wita nas romantyczna
Statua Wolności.

Przyleciałyśmy na Stansted.
To jeszcze nie Londyn,
Ale już blisko.

Przed kontrolą paszportową stoimy nerwowe
W kolejce i ćwiczymy w głowie angielski:

Yes-thank-you-officer.

Wiem, że nie jestem już w domu,
Bo gdy mam się odezwać, aż ściska mnie w brzuchu,
I zanim otworzę usta,
Powtarzam sobie to, co mam powiedzieć,
Jak rolę w szkolnym przedstawieniu.

Przy odbiorze bagażu
Nasza plastikowa torba
Jedzie powoli na taśmie,
A ludzie patrzą.

Ktoś wskazuje ją palcem,
Więc Mama mówi: „Zostaw ją, Kasieńko.
W tej torbie jest tylko ciepła bielizna.
Nie będzie nam tu potrzebna.
Będą nam potrzebne kalosze”.

Mama ma rację:
Powietrze w Anglii jest wilgotne,
Niebo to szary koc.
A deszcz zaraz
Przemoczy nas
Do suchej nitki.

MYŁAM SIĘ

Gdy Mama powiedziała:
„Jedziemy do Anglii”,

Nie myślałam, że będę

Sama.

Wiedziałam, że będę inna,
Obca.

Wiedziałam, że nie będę rozumiała
Wszystkiego.

Ale myślałam, że może będę egzotyczna,

Jak ruda wiewiórka wśród szarych,

Tak jak angielska dziewczynka byłaby egzotyczna w Gdańsku.

Ale nie jestem angielską dziewczynką w Gdańsku,
Jestem Polską w Coventry.

A to nie jest to samo,
Ani trochę.

NIEMOWA

Mama dostała pracę
W szpitalu.

Dopóki nie znajdziemy Taty,
Będziemy biedne.
Będziemy potrzebowały pieniędzy.

Mama będzie sprzątać, przynosić i wynosić.
Nie musi się odzywać do
Nikogo.

Długie samogłoski Mamy przerażają
Starszych pacjentów.
Woleliby słyszeć
Znajomy władczy głos,
Niż wiedzieć, że to Polska
Przynosi im śniadanie.

Pierwszego dnia
Kobieta ze strupami na twarzy
Pyta Mamę, skąd jest,
A gdy Mama odpowiada,
Strupowate stworzenie krzywi się i mówi:
„Wolałabym kogoś z Anglii” –
Po czym dodaje uprzejmie: „*P l e a s e*”.

Zazwyczaj
Mama nie musi się odzywać do
Nikogo.

Właściwie oni wolą, żeby nic nie mówiła.

Ma po prostu sprzątać, przynosić i wynosić.
„*Please*”.

KANORO

Kanoro mieszka w naszym budynku.
W pokoju obok.
Mamy wspólną łazienkę.
Ale on nie jest zły:
On jest piękny.

Jest najczarniejszym człowiekiem, jakiego widziałam.

Skóra jak
Mokry tusz.

I boję się go,
Dopóki się nie uśmiechnie:

Różowe
Dziąsła,

Uśmiech, który zapala mu w oczach iskiarki.

W Kenii był lekarzem.
„Od dzieci” – wyjaśnia.

Znów uśmiech,
Dziąsła,
Iskiarki.

W Coventry sprząta
W szpitalu,
Jak Mama.

„Lubię pracować w szpitalach” – mówi Kanoro.
Mama się śmieje:

„Myślą, że jesteś nic niewart,
Te recepcjonistki i portierzy.
A ty jesteś od nich lepszy;
Jesteś lekarzem,
A oni tego nie wiedzą.
Angielscy ignoranci”.

Kanoro kręci głową
I, jak gwiazdy o poranku,
Iskiarki znikają.
„To Kanoro jest ignorantem,
Jeśli myśli, że jest lepszy.
We wszystkich rzeczach jest honor” – mówi.

Mama się krzywi, potem uśmiecha.
A w jej uśmiechniętych oczach widać
Atramentowy błysk.

MAMA MAMY

[...]

Wieczorem przed wyjazdem Babci
Jestem u Kanoro.
Oglądamy telewizję,
Kiedy zza ściany dobiega sprzeczką.

*„Musisz myśleć o dziecku, Olu.
Ty wrócisz do Polski,
Kiedy go znajdziesz.
To nie jest uczciwe wobec niej.
Pozwól mi zabrać ją do domu”.*

*„Jej dom jest tam, gdzie ja jestem, Mamo.
Potrafię się nią zająć. Czy*

Nie widzisz, jaka jest szczęśliwa?"

*„Ślepa jesteś?
Mieszkacie w norze.
Jej jedyny przyjaciel to ten czarny”.*

„To dobry człowiek”.

„Nie znasz go”.

„Jest lekarzem”.

„Jesteś uparta jak osioł”.

*„Lepiej być upartym osłem, Mamo,
Niż starym ignorantem”.*

„Boże zmiłuj się!”

Zerkam na Kanoro,
Zawstydzona,
Chciałabym, żeby nie słyszał,
Chciałabym, żeby ściany były grubsze,
I nagle przypominam sobie, że on
Nie rozumie po polsku
I jestem taka wdzięczna.

Nie chcę wracać do naszego pokoju.
Nie chcę wybierać

Między Mamą
A Babcią.

Ale obiad jest gotowy,
Mama jak zawsze puka w ścianę

I nie słychać już więcej
Kłótni.

Bardzo się starają
Udawać, że wszystko jest w porządku.

Grupa

Pytania do tekstu:

- Jak wyglądało życie rodziców Kasi w Polsce?
- Dlaczego Mama zdecydowała się pojechać do Anglii? Na co liczyła?
- Co Babcia radzi Mamie Kasi?
- Czy zgadzacie się ze słowami Kanoro: *Nie goń kogoś / Kto od ciebie ucieka?*
- Jak myślicie, czy Mama Kasi znajdzie swojego męża i czy powinna go szukać?

Pytanie do dyskusji:

- Czym jest dla człowieka rodzina? W jaki sposób należy o nią dbać? Czy zawsze da się ją uratować?

Jaki wspólny tytuł moglibyście nadać fragmentom książki?

.....

Jakim symbolem mogłaby zostać oznaczona Wasza grupa?

PRZED ANGLIĄ

Mama rzuciła kubkiem z kawą
O ścianę.

Tata krzyknął:
„Zwariowałaś?
Czyś ty zwariowała?”.

Babcia jak zwykle
Zebrała skorupy
I starła kawę z podłogi.

Mama, tupiąc,
Poszła do kuchni
Zagniać ciasto.

Tata nastawił głośniej telewizor.

Miałam wtedy dwoje rodziców,
Ale nie mogłam być w dwóch miejscach,
Więc usiadłam z Babcią,
Z dała od nich obojga.

Mama pokazała mi liścik od Taty,
Tego dnia, gdy zniknął.
Olu, wyjechałem do Anglii.

To wszystko, co napisał.

Mnie nie zostawił listu.

I nie wspomniał o mnie w liściku do mamy.

Mama płakała przez dwa lata,
A babcia przez cały ten czas trzymała ją w ramionach.
Ja nie płakałam, chociaż Tata o mnie zapomniał,
Chociaż miałam prawo płakać.

Babcia mówiła: „Nie zostawił ciebie, Kasieńko”,
Ale to nieprawda.

Bo nie wziął mnie ze sobą.

Chciała przez to powiedzieć: *Bądź grzeczna –
Ja muszę zająć się twoją mamą.*

A potem przyszedł czek od taty,
W koperce
Z wyraźnym stemplem.
I Mama wiedziała, co robić.

Teraz śpimy razem w wilgotnym łóżku
W tym obcym miejscu.

Mama nadal płacze.
Ale nie ma tu babci, która trzymałaby ją w ramionach.
A ja mam za krótkie ręce.

PLAN MIASTA

Mama znalazła mapę
W sklepie o nazwie
The British Heart Foundation
Mówi:

„Tata jest gdzieś w tym mieście
I my go znajdziemy”.

Mówi jak dowódca
Oddziału żołnierzy –
Zapomina, że jesteśmy tylko we dwie,
I zakłada, że dam się zwerbować.

Rozkłada mapę
Na podłodze,
Żeby przygotować plan ataku.
Ostrożnie ją wygładza,
Mówi:

„Tu mieszkamy”
I wskazuje ołówkiem
Puste miejsce.

„Ale mamy szczęście,
Kasieńko, kochanie.
Tak blisko Taty.
On t u j e s t . Gdzieś tutaj”.

Mama podnosi wzrok, a ja cicho klaszczę,
Nieszczercze chwale jej plan,
Podczas gdy aż ściska mnie w środku na myśl:
Co będzie, jak go znajdziemy?

Mama macha ołówkiem nad mapą,
Która trzepoce od ruchu powietrza,
Tak jak musi trzepotać jej serce,
Kiedy myśli o Tacie.

Chciałabym, żeby moje serce też trzepotało
Na myśl o nim.

Albo o kimś innym.

Ale w moim brzuchu
Nie ma miejsca na motyle.

MAMA MAMY

W Polsce Mama i Babcia
Nie kłóciły się. Były po
Tej samej stronie.

Przeciwnej
Niż Tata.

W Anglii Mama staje się drażliwa
Za każdym razem, gdy Babcia
Wspomina o Tacie

Albo na niego narzeka.
Mamę drażni
Wiele rzeczy.

Nie pozwala Babci
Pomagać w kuchni
Przy gotowaniu,
Nie pozwala jej naprawić zasłon,
Które są podarte i wystrzępione,
Ani zabrać mnie do sklepu
Po nowe okulary do pływania.

„To m o j a Córka.
Sama mogę kupić jej wszystko, czego potrzebuje” –
Mówi Mama, chociaż to kłamstwo.
mama ciągle złości się na Babcię,
Ale Babcia nie zrobiła niź złego,
Z tego, co wiem.

Wieczorem przed wyjazdem Babci
Jestem u Kanoro.
Oglądamy telewizję,
Kiedy zza ściany dobiega sprzeczka.

*„Musisz myśleć o dziecku, Olu.
Ty wrócisz do Polski,
Kiedy go znajdziesz.
To nie jest uczciwe wobec niej.
Pozwól mi zabrać ją do domu”.*

„Jej dom jest tam, gdzie ja jestem, Mamo.
Potrafię się nią zająć. Czy
Nie widzisz, jaka jest szczęśliwa?”

*„Ślepa jesteś?
Mieszkacie w norze.
Jej jedyny przyjaciel to ten czarny”.*

„To dobry człowiek”.

„Nie znasz go”.

„Jest lekarzem”.

„Jesteś uparta jak osioł”.

„Lepiej być upartym osłem, Mamo,
Niż starym ignorantem”.

„Boże zmiłuj się!”

Zerkam na Kanoro,
Zawstydzona,
Chciałabym, żeby nie słyszał,
Chciałabym, żeby ściany były grubsze,
I nagle przypominam sobie, że on
Nie rozumie po polsku
I jestem taka wdzięczna.

Nie chcę wracać do naszego pokoju.

Nie chcę wybierać
Między Mamą
A Babcią.

Ale obiad jest gotowy,
Mama jak zawsze puka w ścianę
I nie słysząc już więcej
Kłótni.

Bardzo się starają
Udawać, że wszystko jest w porządku.

DO PÓŻNA

Panuje epidemia grypy –
Starzy ludzie zanoszą się gorączkowym kaszlem,
Więc Mama pracuje do późna; pomaga pielęgniarce
Ścielić łóżka, wycierać wymioty z podłogi,
Roznosić posiłki.

Przez kilka wspaniałych dni
Nie chodzimy szukać
I bardzo mnie to cieszy.

Mama prosi Kanoro, żeby mnie pilnował.

Siedzimy na podłodze w jego pokoju,
Jemy mięso zawinięte w pitę
I żłapiemy zimne mleko z wielkich szklanek.

Kanoro zna historie
O słońcach i wodzach plemion.
To mity i historyjki
Opowiadane dla zabawy,
To nie są jego własne wspomnienia,
nie dla mnie.

Mimo to mówię mu o Williamie.
Mówię mu wszystko o Williamie i o
Motylach w brzuchu,
A on kiwa głową ze zrozumieniem,
Aż robię się czerwona.

A potem mówię mu o Tacie,
Burzę cukierkową fikcję,
Którą Mama starała się przemienić w prawdę.
Mówię mu:

„W Polsce jest takie powiedzenie:

Kto ucieka, winnym się staje.

Kanoro, boję się tego, co znajdziemy,
Jeśli kiedykolwiek odnajdziemy Tatę”.

On odpowiada:

„Mówiłem Oli, mówiłem twojej mamie:

Nie goń kogoś,

Kto od ciebie ucieka.

Ale ona nie słucha.

Nie rozumie.

Myślę, że ona

Kocha twojego tatę”.

Kanoro kręci głową,

I częstuje mnie kolejną porcją pikantnej jagnięciny.

Więc biorę i jem,

Przeżuwam chrząstkę

I polykam.

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ALMANACH baptysteryjny powiatu szamotulskiego : kalendarium na 1050-lecie Chrztu Polski / oprac. Waldemar Górny i Michał Kruszona. – Szamotuły: Muzeum Zamek-Górków, 2016. – [60] s. : il.

Zabytkowe chrzcielnice z kościołów w powiecie szamotulskim.

ANDRZEJ Łaskarz : dyplomata, duchowny 1362-1426 / Paweł Dembiński [i in.]. – Konin: Setidava Wydawnictwo MBP, 2015. – 155 s. : fot., tab.

Biskup poznański, dyplomata króla Władysława Jagiełły, urodzony w Gośławicach – obecnie Konin.

BIBLIOGRAFIA „Miesięcznika Kościelnego Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej” (1919-1939) / Leszek Wilczyński; Instytut Studiów Kościelnych Lubrancianum. – Poznań: Instytut Studiów Kościelnych Lubrancianum, 2014. – 174 s. – (Studia i Materiały / Instytut Studiów Kościelnych Lubrancianum w Poznaniu; t. 7)

BIBLIOTEKA Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu w latach 2002-2015 / Paweł Hübner, Halina Radoła. – Gostyń: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, 2015. – 18 s. : fot.

BIELIK – perła Wielkopolskich Parków Krajobrazowych / Tadeusz Mizera, Krzysztof Chomicz. – Wyd. 2 uzup. – Poznań: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, 2015. – 40 s. : il.

Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim.

CHODZIEŻ na starych fotografiach 1896-1945 = Kolmar in alter Fotografie : praca zbiorowa / pod red. Henryka Zydorczaka. – Chodzież: Towarzystwo Miłośników Ziemi Chodzieskiej; Piła: Wydawnictwo „Media” Edmund Wolski, 2016. – 127 s. : fot.

CZECHEL, Czerminek, Kucharki, Szkudła – zarys dziejów / Stanisław Małyżko. – Gołuchów: Gmina Gołuchów: Gołuchowskie Centrum Kultury „Zamek”, 2015. – 296 s. : fot., pl., tab.

Bibliografia s. 223-239.

DIZAJN na ludowo / Justyna Górka-Streicher. – Pyzdry: Lokalna Organizacja Turystyczna „Puszcza Pyzdrska”, 2015. – 51 s. : fot.

Kultura ludowa na terenie Puszczy Pyzdrowskiej.

DOKTORZY honoris causa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. T. 2, 1951-1979 / oprac. Stanisław Sierpowski i Józef Malinowski; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2015. – 195 s. : il.

Bibliografia s. 192-196.

Słownik biograficzny.

DUCHOWIEŃSTWO Archidiecezji Poznańskiej : kapłani zmarli w latach 1946-2014 / oprac. i red. Leszek Wilczyński. – Poznań: Instytut Studiów Kościelnych Lubranscianum, 2014. – 1277 s. – (Studia i Materiały / Instytut Studiów Kościelnych Lubranscianum w Poznaniu; t. 6)

DZIEJE obszaru parafii Godziesz Wielkie do 1807 roku / Marek Małecki. – Kalisz: Marek Małecki, 2016. – 255 s. : il.

[DZIESIĘĆ] 10 LAT Ostrowskiego Towarzystwa Genealogicznego [w Ostrowie Wlkp.] / red. Stefan Kucharski, Marian F. Nowak. – Ostrow Wlkp.: Ostrowskie Towarzystwo Genealogiczne, 2015. – 31 s. : fot.

HISTORIA parafii i miejscowości Bucz [od XV w.] : fakty i legendy / Wiesława Górna. – Bucz: Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Barbary w Buczu, 2014. – 266 s. : il.

HISTORIA poczty na Ziemi Kępińskiej do 1920 roku / Edward Stankowiak. – Kępno: Powiatowa Biblioteka Publiczna, 2015. – 121 s. : fot.

IMAGINES Medii Aevi : wystawa [od 9.04-17.07.2016 r.] z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski : [katalog] / red. Adam Soćko. – Poznań: Muzeum Narodowe, 2016. – 171 s. : fot.

Dot. także historii Piastów związanych z Wielkopolską.

KONIN – od pradziejów po okres nowożytny : studium archeologiczno-architektoniczne / Janusz Tomala, Paweł Tomala. – Konin; Kalisz: Edytor – Sławomir Woźniak, 2014. – 194 s. : il.

Bibliografia s. 181-194.

KUCHNIA wielkopolska : potrawy tradycyjne / Jakimowicz-Klein Barbara. – Wrocław: Wydaw. Astrum, [2015]. – 326 s.

LASY i ludzie Nadleśnictwa Konstantynowo / Małgorzata Okulicz-Kozaryn. – Poznań: DM Sorus, 2015. – 121 s. : fot.

Także biografie leśników.

LUZDZIE Uniwersytetu w mojej pamięci / Henryk Olszewski; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2015. – 485 s.

Dot. także profesorów Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu: Antoniego Czubińskiego, Zdzisława Kaczmarczyka, Alfonsa Kłafkowskiego, Gerarda Labudy, Bogdana Lesińskiego, Witolda Maisela, Anny Michalskiej, Janusza Pawejskiego, Zbigniewa Radwańskiego, Michała Szczanieckiego, Edwarda Serwańskiego, Jerzego Wałachowicza, Zygmunta Wojciechowskiego, Zygmunta Ziemińskiego.

MORDERSTWO w ratuszu : Poznań w latach 1894-1922 z Opalenicą w tle / Magdalena Mrugalska-Banaszak. – Poznań: Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2015. – 415 s. : il.

Bibliografia s. 386-394.

MOTYW sakralny w ekslibrisie z kolekcji Książnicy Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu : katalog wystawy / oprac. Bogumiła Celer, Henryka Karolewska; red. Krzysztof Walczak. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk: Książnica Pedagogiczna im. Alfonsa Parczewskiego, 2016. – 85 s. : il.

Katalog wystawy zorganizowanej dla uczczenia 500-lecia polskiego ekslibrisu oraz 1050. rocznicy Chrztu Polski, kwiecień – czerwiec 2016 roku.

MUZEUM Pałac w Rogalinie = Museum – Palace in Rogalin / Joanna Nowak, Ewa Leszczyńska; fot. Bartłomiej Wieloszewski; tł. Justyna Grześkowiak. – Rogalin: Muzeum Pałac, [b.r.]. – [74] s.

Tekst także w jęz. angielskim.

NA PLASTRZE miodu : historia Koła Pszczelarzy w Wieleniu / Mieczysław Hudzinski. – Piła: Wydaw. „Media” Edmund Wolski, 2015. – 104 s. : il.

„OBCY mundur – dola taka..” : Polacy z zaboru pruskiego w armii niemieckiej 1914-1918 : w stulecie wybuchu I wojny światowej : wystawa w Wiel-

kopolskim Muzeum Wojskowym 21 IX 2014 – 4 I 2015 / Alina Sokołowska. – Poznań: Muzeum Narodowe, 2014. – 35 s. : fot.

OBRAŻAJĄCE i podburzające pismo : „Lech. Gazeta Gnieźnieńska” (1895-1914) / Grażyna Gzella. – Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2015. – 248 s., [10] k. tabl. : il.

Bibliografia s. 220-230.

OBRZĄDEK pogrzebowy ludności kultury przeworskiej i wielbarskiej w Wielkopolsce / Daniel Żychliński. – Zielona Góra; Gniezno: Wydaw. Fundacji Archeologicznej, 2014. – 229 s. : il. – (Prace Archeologiczne; nr 1)

OSTROWSKA księga pamięci. Cz. 2, Gminy Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Raszków, Sieroszewice, Sośnie / oprac. Jadwiga Niełacna, Krystian Niełacny. – Wyd. uzup. – Ostrów Wielkopolski: Stowarzyszenie Pomoc Społeczności Lokalnej „Prometeusz”: [Wydawnictwo Alpa], 2016. – 434 s. : il.

Pomniki, tablice i miejsca pamięci w powiecie ostrowskim upamiętniające osoby i wydarzenia.

OSTROWSKA księga pamięci. Cz. 2, Gminy Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Raszków, Sieroszewice, Sośnie / oprac. Jadwiga Niełacna, Krystian Niełacny. – Ostrów Wielkopolski: Stowarzyszenie Pomoc Społeczności Lokalnej „Prometeusz”: [Wydawnictwo Alpa], 2015. – 432 s. : il.

Pomniki, tablice i miejsca pamięci w powiecie ostrowskim upamiętniające osoby i wydarzenia.

PARKI krajobrazowe Wielkopolski : przyroda, krajobraz, człowiek / Janusz Łakomic [i in.]; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Wyd. 1 popr. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2015. – 120 s. : fot., mapy

PRZERWANA praca / Kinga Klecha-Włodarczak. – Włoszakowice: Urząd Gminy Włoszakowice, [2016]. – 38 s. : fot.

Alfons Kostrzewski – nauczyciel szkoły podstawowej w Dłużynie, zamordowany w Charkowie (1908-1940).

PRZEWODNIK turystyczny / tekst Marek Maciantowicz; Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze. – [B.m.]: Oficyna Wydawnicza Forest, [2015]. – 20 s., [10] k. tabl. złoż. : fot., mapy, rys.

M.in. walory turystyczne Nadleśnictwa Wolsztyn.

RAZEM w XXI wiek : z historią ku przyszłości / [oprac. Sylwia Frankowska i in.]. – Konin: Stowarzyszenie ONA Otwarta-Nowoczesna-Aktywna: Setidava Wydawnictwo MBP, 2015. – 67 s. : fot.

Biografie i wspomnienia koninianek (od XVI w.).

ROCZNIK Statystyczny Poznania / red. Tomasz Klimanek; Urząd Statystyczny w Poznaniu. – 2015, R. 24. – Poznań: Urząd Statystyczny, 2015. – 259 s. : tab., wyk.

Informacje statystyczne za lata 2013-2014. Tekst także w jęz. angielskim.

ROCZNIK Statystyczny Województwa Wielkopolskiego / red. Tomasz Klimanek; Urząd Statystyczny w Poznaniu. – 2015. – Poznań: Urząd Statystyczny, 2015. – 404 s. : tab.

Informacje statystyczne za rok 2014. Tekst także w jęz. angielskim.

ROK 1966 w Poznaniu : oficjalnie i zwyczajnie : [katalog wystawy 3.04-28.08.2016] / Magdalena Mrugalska-Banaszak. – Poznań: Muzeum Narodowe, 2016. – 82 s. : fot. + 1 CD

SACRUM Poloniae Millennium w archidiecezji poznańskiej : katalog wystawy / red. Stanisław Grzesiek. – Poznań: Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu, 2016. – 40 s. : fot.

Wystawa z okazji 1050. rocznicy Chrztu Polski.

SPOŁECZNOŚĆ Pleszewa : kapitał społeczny, pamięć zbiorowa i komunikowanie publiczne / pod red. Krzysztofa Podemskiego i Andrzeja Przesalskiego; [Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Centrum „Instytut Wielkopolski”]. – Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2015. – 282 s. : il. – (Wielkopolska Dawniej i Dziś. Studia, źródła i materiały; 5)

SREBRNA korona : z życia poety Johanna Heermanna / Georg Thiel; tł. z niem. Danuta Adamska; wstęp Marcin Błaszowski. – Leszno: Urząd Miasta Leszno: Parafia Ewangelicko-Augsburska, 2015. – 58 s.

Nowela na temat XVII-wiecznego ewangelickiego pastora, związanego z Leszmem, autora pieśni religijnych.

STO lat Orkiestry Dętej OSP [Ochotniczej Straży Pożarnej] Pruszków wpisane w historię muzyki / Józef Mirosław Wojcieszak; zbiór materiałów i konsultacje Alicja Mencil. – Pruszków: Orkiestra Dęta OSP, 2014. – 184 s. : fot.

SZUKAJĄC śladów Mieczysława Kudelli / Janina Małgorzata Halec. – Leszno: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Oddział w Lesznie: Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka: Wydawnictwo Cicer, 2015. – 63 s. : il.

Artysta-malarz z Leszna 1900-1988.

TADEUSZ Jankowski : lekarz, żołnierz, człowiek / Grzegorz Juśkiewicz. – Ostrów Wielkopolski : Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego, [2016]. – 115 s. : fot. – (Patroni Ostrowskich Ulic)

Bibliografia s. 111-113.

TRZEMESZNO 2015 : wystawa powarsztatowa osób niepełnosprawnych. Dom Kultury w Trzemesznie, wrzesień 2015 r. : [katalog] / oprac. Władysław Nielipiński. – Poznań: Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury, 2015. – [56] s. : fot.

III Międzynarodowe Warsztaty Fotograficzne dla Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie w Trzemesznie, pow. Gniezno.

WIĘŹNIOWIE Wronek w okresie stalinowskim : część I, Lata 1945-1948 / oprac. Grzegorz Barczykowski, Łukasz Przybyłka. – Poznań: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2016. – 1140 s. : fot., tab. – (Studia i Materiały Poznańskiego IPN; t. 30) Zakład Karny we Wronkach. Lista więźniów.

WOJEWÓDZTWO wielkopolskie : podregiony, powiaty, gminy : 2014 / red. Tomasz Klimanek; Urząd Statystyczny w Poznaniu. – Poznań: Urząd Statystyczny, 2015. – 504 s. : tab.

Informacja statystyczna w układzie terytorialnym.

WSPOMNIENIA architekta / Władysław Czarnecki; oprac. Hanna Grzeszcuk-Brendel, Grażyna Kodym-Kozaczko. – Wyd. 2 zmien. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2015. – 568 s. : fot.

Wspomnienia poznańskiego architekta i urbanisty (1895-1983).

ZARYS najstarszych dziejów osad olęderskich w Puszczy Pyzdrowskiej 1746-1793 / Zbigniew Chodyła. – Pyzdry: Lokalna Organizacja Turystyczna „Puszcza Pyzdrowska”, 2015. – 151 s. : il.

ZBIORY ikonograficzne. – Poznań: Biblioteka Uniwersytecka, 2014. – 28 s. : fot. – (Zbiory Specjalne Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu; 5)

ZBIORY masońskie. – Poznań: Biblioteka Uniwersytecka, 2014. – 24 s. : fot. – (Zbiory Specjalne Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu; 7)

ZIEMIA czerwonej róży / Rafał Wojciechowski, Leszek Zych. – Niechanowo; Gniezno: Wydawnictwo Gaudentinum, 2015. – 97 s. – (Niechanowo Pamięta...)

Dot. dziejów gminy i parafii pw. św. Jakuba Apostoła w Niechanowie.

„ZIEMIA skrywa kości” zapomniane krajobrazy pamięci – cmentarze protestanckie w Wielkopolsce po 1945 roku : katalog wystawy, Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 26-27.02.2016 r. / oprac. Jerzy Kołacki. – Poznań: Instytut Historii UAM, 2016. – 136 s. : fot.

Wystawa fotograficzna.

ZIEMIAŃSTWO kaliskie, wielkopolskie i polskie w XIX i XX wieku / red. Jarosław Durka. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2015. – 323 s. : il. – (Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk; nr 15)

Dot. ziemian w okresie zaborów, II Rzeczypospolitej oraz w czasie II wojny światowej.

ZWIĄZEK Nauczycielstwa Polskiego w Wielkopolsce : biografie. – Poznań: Zarząd Okręgu Wielkopolskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego, 2015. – 192 s. : fot.

Na okł.: 110 lat Związku Nauczycielstwa Polskiego.

ŻYCIE muzyczne mojego miasta [Konina od XI do XXI wieku] / Andrzej Majewski. – Konin: Setidava Wydawnictwo MBP, 2015. – 315 s. : fot.

Zawiera także biografie.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(marzec–maj 2016)

W miesiącach wiosennych inspirację do działalności bibliotek stanowiły: nadejście wiosny, Wielkanoc, Dzień Kobiet, Dzień Matki oraz Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich. Wiele placówek organizowało bloki imprez z okazji Tygodnia Bibliotek, połączone z akcją „Cała Polska czyta dzieciom”. Coraz częściej w księżnicach realizowana jest Noc Bibliotek. Kontynuowane są spotkania Dyskusyjnych Klubów Książek i Dyskusyjnych Klubów Filmowych.

Trwa akcja zorganizowana przez Fundację im. Zbigniewa Herberta „Czytam w podróży”. Upowszechniono zajęcia w formie szkoleń komputerowych m.in. w ramach „Tygodnia z Internetem”. Coraz częściej biblioteki zapraszają do udziału w rajdach pod hasłem „Odjazdowy Bibliotekarz”. Wiele bibliotek przeprowadza konkursy pięknego czytania i ortograficzne.

Liczne formy popularyzatorskie poświęcone były obchodom Roku Cichociemnych, Jubileuszu 1050. Rocznicy Chrztu Polski, Henryka Sienkiewicza, Feliksa Nowowiejskiego.

Marzec

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Rok 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza, Feliksa Nowowiejskiego, 1050 rocznicy chrztu Polski, Cichociemnych – wystawa okolicznościowa (Galeria na Wejściu)
- XV edycja konkursu Śladami Tomka Wilmowskiego – „Tomek wśród łowców głów”. Współorganizacja: Gimnazjum w Bojanowie
- „O pchle, co manier nie miała” – spektakl teatralny w wykonaniu Teatru TAK

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Kurs obsługi komputera i Internetu dla osób 50 + (także w kwietniu i maju)
- „Inszenizowana historia pisma i komunikacji” – warsztaty z Michałem Zawadką

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- „Bank moich marzeń” – wystawa prac konkursowych dzieci z klas 0-6 ze Szkoły Podstawowej w Czajkowie

Czempiń (pow. Kościan)

- „Kobiety dla Kobiet” – spotkanie z grupą „Baśnie Właśnie” na Dzień Kobiet
- Warsztaty plastyczne dla dorosłych – wykonywanie bransoletki (Filia w Borowie)
- „Wiosna tuż, tuż” – zajęcia literacko-plastyczne: czytanie opowiadania „O tym jak ślimak spotkał wiosnę”, „Łąka” – zabawa ruchowa, „Tulipanek w trawniku” – zajęcia plastyczne
- Spotkania dzieci z biblioteki oraz świetlicy z mieszkańcami DPS w Jarogniewiczach, przekazanie kartek i życzeń świątecznych (Filia w Borowie)
- Zajęcia plastyczne – origami z kółek i kwadratów (Filia w Borowie)

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- Międzynarodowy Dzień Lasu – zajęcia dla dzieci
- Międzynarodowy Dzień Mózgu – zajęcia dla dzieci
- Dzień Muminka – impreza dla dzieci
- Stare nie znaczą nudne: klasycy powieści historycznej – zajęcia dla gimnazjalistów
- 215. rocznica śmierci Ignacego Krasickiego, przedstawienie wiersza przy pomocy teatru kamishibai – zajęcia dla dzieci przedszkolnych (Filia Żydowo)

Doruchów (pow. Ostrzeszów)

- „Moda na nieuczenie się. Jak poradzić sobie z demotyacją” – warsztaty profilaktyczne dla uczniów klasy V szkoły podstawowej, prowadzenie: Magdalena Szer z Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa

Gniezno

- „O Mieszku co chrzest przyjął” – podsumowanie projektu edukacyjnego „Ulotne chwile zatrzymane w albumie” – wystawa fotograficzna z okazji jubileuszu 10-lecia Gnieźnieńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- „Kobiety wszechczasów” – konkurs z okazji Dnia Kobiet
- „Kot wśród książek” – konkurs fotograficzny
- „Baśniowe dziewczyny” – impreza czytelnicza dla najmłodszych czytelników
- „Przedszkolne kocurki” – impreza czytelnicza dla przedszkolaków z okazji „Światowego Dnia Kota” z udziałem Natalii Boruń-Jankowskiej, lekarza weterynarii w ramach akcji Cała Polka czyta dzieciom

Gostyń

- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – prelekcja Grzegorza Skorupskiego oraz występ Chóru „Continuo” z Pępowa
- Wystawa „Bliżej siebie”

- Wystawa prac wychowanek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego z Cerekwicy Nowej
- „Jesteśmy razem – mój przyjaciel i ja” – konkurs recytatorski (współpraca ze Szkołą Podstawową Nr 1 w Gostyniu)
- „Obrazki z Ziemi Świętej” – prezentacja Haliny Radoły dla Gostyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (BG) oraz dla dzieci (Filia w Daleszynie)

Grabów nad Prosną (pow. Ostrzeszów)

- „Kawa – świat w filiżance” – warsztaty dla młodzieży oraz spotkanie dla dorosłych z degustacją napoju

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spotkania z pisarką, Magdaleną Witkiewicz (biblioteka główna i filie)

Kalisz

- Spotkanie z Krzysztofem Walczakiem, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego połączone z promocją książki „Karol Wilhelm Hindemith (1810-1890). Drukarz i wydawca”
- „Biblioteka przestrzeni młodego człowieka” – spotkanie z laureatami konkursów czytelniczych ze Szkoły Podstawowej w Zakrzewie
- „Mistrz i Małgorzata” Michaiła Bułhakowa” – spotkanie w ramach Klubu Interesującej Książki w Areszcie Śledczym w Ostrowie Wielkopolskim Oddziale Zewnętrznym w Kaliszu (Filia nr 3)
- „Dyliżansem przez Kalisz” – wycieczka historyczna ulicami miasta dla grupy młodzieży ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego (Filia nr 5)
- „Osiecka. Szukam kogoś – kogoś na stałe” – czytanie tekstów literackich i śpiewanie piosenek do słów Agnieszki Osieckiej z okazji 19. rocznicy śmierci poetki (Filia nr 7; współorganizacja Stowarzyszenie Promocji Sztuki „Łyżka Mleka”)
- „Zielono na talerzu” – spotkanie z Dorotą Okoń, specjalistą diety i planowania żywienia z udziałem uczniów szkoły podstawowej (Filia nr 9)
- „Rodzinnemu Miastu – Pamiętamy o Marii Dąbrowskiej” – spotkanie Małgorzaty Kowalewskiej z seniorami Klubu Osiedla Dobrzec (Biblioteka Główna, Filia nr 16)
- Wystawy:
 - ~ „215. rocznica śmierci Ignacego Krasickiego” (Filia nr 1 oddział dziecięcy)
 - ~ „Kwiaty dla kobiet” – wystawa prac uczniów Szkoły Przysposabiającej do Pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 (Filia nr 1)
 - ~ „Magia ma jednak w zwyczaj u czekać w ukryciu” – wystawa o Terryem Pratchett'cie z okazji 1. rocznicy śmierci pisarza (Filia nr 3)
 - ~ „Zielono na talerzu – wiosenne kulinaria” (Filia nr 9)

- ~ „Mistrz bajki – Ignacy Krasicki” (Filia nr 9 oddział dziecięcy)
- ~ „5. rocznica śmierci Ewy Nowackiej” (Filia nr 16)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- „Czy to Pan czy Pani są w nordic walking zakochani” – marsz z okazji Dnia Kobiet i Mężczyzn (współorganizacja ze Stowarzyszeniem Słoneczny Promyk)
- Dzień Kobiet i Mężczyzn – spotkanie dla osób niepełnosprawnych i starszych
- Spotkanie wielkanocne – dla członków stowarzyszenia osób niepełnosprawnych Słoneczny Promyk

Kłecko (pow. Gniezno)

- „Chrzcielnice” – wystawa fotografii i rękodziela – z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski
- „Nie starzeje się ten, kto nie ma na to czasu” – spotkanie autorskie z Jolantą Szwalbe dla czytelników dorosłych

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - ~ „Nie pamiętam tytułu, ale okładka była czerwona”
 - ~ 1050 lat chrztu Polski
 - ~ „Nie pamiętam tytułu, ale okładka była zielona”

Koło

- Promocja bookletu edukacyjnego „Niemiecki obóz zagłady Kulmhof”
- Zajęcia z patchworku prowadzone przez Katarzynę Janiszewską (także w kwietniu i maju)
- Zajęcia z elementami biblioterapii – głośne czytanie, prace manualne (Filia dla Dzieci; także w kwietniu i maju)
- Akademia Plastyki – głośne czytanie, prace manualne (Filia dla Dzieci; także w kwietniu i maju)
- Głośne czytanie w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kole (Filia dla Dzieci)
- „Drugie życie puszek” – konkurs plastyczny (Filia dla Dzieci)
- „Pałący temat – niska emisja” – pokaz multimedialny Jacka Nowaczyka, naczelnika Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Kole (Filia dla Dzieci)

Kościan

- Miejska Biblioteka Publiczna Kościan
- Wieczór poezji Ryszarda Krawca

- „Dzieci Chłapowskich w fotografii i we wspomnieniach” – wykład dr. Emiliana Prałata w ramach cyklu: „Z historią przy kawie”
- „Do dzieła” – zajęcia plastyczne dla najmłodszych;
- „Trawka rośnie, ptaszek śpiewa, to już wiosna budzi się radosna” – spotkania dla grup przedszkolnych (także w kwietniu)
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej: „Kościan, historia miasta a kultura historyczna mieszkańców” – wykład prof. Violetty Julkowskiej
- „Dziedzictwo mojego miasta” – II edycja zajęć w terenie, związanych z edukacją regionalną – dla uczniów klas I-IV
- „Chrystus w gałęziach drzew” – wystawa rzeźb Ryszarda Krawca

Biblioteka Publiczna Gminy Kościan z siedzibą w Kietczewie

- „A wiosna przyszła pieszo. Już kwiatki za nią spieszą...” – zajęcia z uczniami „zerówki”
- „Z Żabkami do Krainy Lodu...” – spotkanie z grupą przedszkolaków z Choryni (Filia Racot)
- Ku wielkiej przygodzie... – poznamy przygody zajączka Filipa, bohatera książki Zubrzyckiej (Filia Racot)
- „Znajomi z Bullerbyn” – konkurs czytelniczy dla klasy III (Filia Racot)
- „Konfrontacje z haftem” – spotkania kółka hafciarskiego w bibliotece (Filia Stary Lubosz; także w kwietniu i maju)
- „Zajączkowe szaleństwo w bibliotece” – zajęcia literacko-plastyczne dla klas nauczania zintegrowanego (Filia Stary Lubosz)

Krobia (pow. Gostyń)

- Wystawa „Wiosna”

Krotoszyn

- Międzynarodowy Dzień Kobiet – koncert w wykonaniu uczniów klas II Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia w Krotoszynie i wernisaż wystawy Klubu „Igiełka” ze Stowarzyszenia Razem
- Wystawy:
 - ~ „Pasja” – wystawa grafiki wykonanej techniką cyfrową autorstwa Tomasza Łukaszewskiego
 - ~ Mini Galeria – wystawa prac Elżbiety Gasztki
- Tablety w bibliotece – szkolenie użytkowników (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Klub Świata Ciekawych – kulinaria – Środowiskowy Dom Samopomocy (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Wieńce i girlandy wielkanocne – wystawa prac plastycznych uczniów Gimnazjum nr 4 (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

- „1 marca – Dzień Piegów” – pogadanka oraz zabawy ruchowe, malowanie twarzy (Filia Orpiszew)
- „W świecie najpiękniejszych baśni” – konkurs ze znajomości tytułów i autorów baśni (Filia Orpiszew)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Kawa, rogalik i herbatka to nie lada gratka” – spotkania czytelnicze dla dorosłych (Filia w Pawłowicach)
- „Rodzina Wafelków” – warsztaty literacko-smakowe oraz spotkanie z Joanną Krzyżanek dla dzieci z klas II szkoły podstawowej (Filia w Pawłowicach)
- „Emilian Apla” – warsztaty literacko-smakowe oraz spotkanie z Joanną Krzyżanek dla klas II szkoły podstawowej

Krzywiń (pow. Kościan)

- „Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych” – uroczyste spotkanie oraz wystawa okolicznościowa
- „Gdzie chrzest tam nadzieja” – wystawa z okazji obchodów 1050-lecia Chrztu Polski
- Cykliczne spotkania „Klubu Kobiet z Pasją” – rękodzieło, rozmowy o książkach, medycynie niekonwencjonalnej, zumba itp.
- „Podróże literackie z Łukaszem Wierzbickim” – konkurs literacki dla uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej
- „Zuzia nie korzysta z pomocy nieznanego” – spotkanie z 6-latkami z przedszkola
- Kontynuacja projektu „Bądźmy samodzielni” – mieszkańcy DPS uczą się samodzielnego poruszania w życiu codziennym (Filia Bieżyń)
- „W Tuwimlandii” i „Wesołe wierszyki” – zajęcia biblioteczne z okazji Światowego Dnia Poezji – dla dzieci przedszkolnych (Filia Jerka)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Chwała Bohaterom” – wystawa zorganizowana w celu upamiętnienia Żołnierzy Wyklętych („Galeria Lochy”)
 - ~ „Impulsem malowane” – wystawa obrazów Elżbiety Borowiak („Galeria za Regałami & Galeria Recto Verso”, również w kwietniu)
 - ~ „Życie jak szyba” – wystawa inspirowana twórczością Stanisława Kruska – obrazy wielu uznanych artystów takich jak m.in. Renata Brzozowska, Edward Gaustow czy Jurij Makarenko („Galeria Lochy”, również w kwietniu)
- „Biblioteka dla dużego i małego” – XI edycja akcji czytelniczej

- „Przystanek Historia” – spotkanie inauguracyjne cyklu, połączone z dyskusją nad książką Karoliny Wichowskiej „»Łączka«. Poszukiwania i identyfikacja ofiar terroru komunistycznego na warszawskich Powązkach” oraz projekcją filmu „Dzieci Kwatery Ł” (organizatorzy: MBP w Lesznie, Prezydent Miasta Leszno oraz oddział IPN w Poznaniu)
- „W kręgu prozy i poezji łagrowej byłych więźniarek obozu KL Ravensbrück” – wielkopolski półfinał II Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego
- „Kuchnia malucha” – warsztaty literacko-kulinarne dla dzieci z Joanną Krzyżanek
- Promocja najnowszej książki prof. Waldemara Handke „Wielkopolski Oddział »Dzielny«” 1945-1946
- Spotkanie z Kazimierzem Szymeczko – autorem książek dla dzieci
- „Życie jak szyba” – promocja tomiku poetyckiego Stanisława Kruka
- Obywatelskie Czwartki: spotkanie pt. „Polska polityka historyczna”

Lipno (pow. Leszno)

- „Biblioteka inspiruje nie tylko od święta” – Wielkanoc w tradycji – wystawa stołu wielkanocnego
- Spotkania autorskie z Kazimierzem Szymeczko – dla dzieci

Luboń (pow. Poznań)

- „Śpiewać każdy może” – wspólne muzykowanie miłośników śpiewu (także w kwietniu i maju)
- Działania plastyczne dla dzieci „Kolorowe malowanie” pod okiem plastyka Przemysława Szydłowskiego (także w kwietniu i maju)
- Spotkanie kulturalne sekcji teatralno-literacko-bibliotecznej w ramach Lubońskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (także w kwietniu i maju)
- Spotkanie Klubu Szachowego (także w kwietniu i maju)
- „Szydełkowe Fanaberie” zapraszają do wspólnego tworzenia (także w kwietniu i maju)
- „Wokół wychowania” – comiesięczny dyżur pedagogiczny z pedagog Po-radni Psychologiczno-Pedagogicznej w Luboniu Anną Kurelską (także w kwietniu i maju)
- Wielkanocne śniadanie w Klubie Promyk
- „Jaś i drzewo fasoli” – spektakl dla dzieci od lat 3 w wykonaniu Teatru Art-Re

Łubowo (pow. Gniezno)

- „Lech, Czech i Rus” – spektakl teatralny dla klas II
- Warsztaty z książką „Chrzest Polski” – zajęcia dla klas gimnazjalnych
- Warsztaty literacko-poetyckie dla młodzieży ze Stanisławą Łowińską

Nowy Tomyśl

- Z cyklu „Pisarz nas gości w świecie swojej twórczości”: spotkanie z Agnieszką Tyszką, autorką książek dla dzieci i młodzieży (Szkoła Podstawowa w Opalenicy; Strefa Koloru MiPBP)
- Z cyklu Piątkowe Harce w Strefie Koloru: „Piątkowe Harce z jajem” – zajęcia czytelnicze dla dzieci współorganizowane z 19. Drużyną Harcerską BUKI
- Z cyklu „Opowieści bez liku w wielkanocnym koszyku”: zajęcia czytelnicze dla dzieci prowadzone przez uczniów ZSZiL z nauczycielką Lidią Dudek
- IV Święto Kobiecości:
 - ~ Strefa fotografii: wernisaż prac Przemysława Kaczmarka
 - ~ Strefa zdrowia: spotkania z Mateuszem Szczęsnym – szefem kuchni, Krzysztofem Beygą – właścicielem Smażalni Ryb „Nad Stawem” i Magdą Łukasik – pracownicą smaźalni
 - ~ Strefa zdrowia i urody: spotkania z Anną Flisiewicz – stylistką fryzur, Sylwią Szeligą – trenerką fitness, Emilią Korek – dietetyczką i Magdaleną Staśkowiak – wizażystką
- Inauguracja obchodów 70-lecia MiPBP:
 - ~ „7 dekad biblioteki” – otwarcie wystawy fotografii
 - ~ koncert „W cafe retro” w wykonaniu: Julii Rosińskiej-Kopala (śpiew), Wojtka Winiarskiego (gitara) i Jacka Skowrońskiego (piano)

Oborniki

- Warsztaty z Mądrą Sową: Przedwiośnie; Za chwilę Wielkanoc
- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke
- Biblioteczny Kącik Malucha: „Zakamarkowe historie”
- „Dziewczyny jak kwiaty” – koncert z okazji Dnia Kobiet w wykonaniu Marcina Samolczyka i Witolda Żuromskiego
- „Uganda” – wykład Michała Kruszony
- „Niepospolite kobiety w dawnej Polsce” – wykład Małgorzaty Jarocińskiej (UTW)
- „Nadwarciańska Kolej Drezynowa – 5 lat pasji” – wystawa

Osieczna (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Kazimierzem Szymeczko – dla dzieci

Ostrowite (pow. Supca)

- „Andaluzja – Południowa Hiszpania” – spotkanie z żeglarzem

Ostrzeszów

- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wystawa książek
- Spotkanie z Magdaleną Zawadzką

- „Wielkanoc szydełkiem dziergana” – wystawa prac Janiny Pierzchalskiej
- Spotkanie z cyklu „Integracja z książką”: wychowankowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ostrzeszowie czytali przedszkolakom

Pakośław (pow. Rawicz)

- „Ewa Nowacka – powieściopisarka, krytyk, eseistka” – wystawa (Filia Chojno)

Pępowo (pow. Gostyń)

- „Quo Vadis – książka a film” – spotkanie z aktorem Zbigniewem Walerysiem dla gimnazjalistów

Piaski (pow. Gostyń)

- „Quo Vadis – książka a film” – spotkanie z aktorem Zbigniewem Walerysiem dla gimnazjalistów

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spotkania dla dzieci w ramach projektu EkoPaka – tworzywa sztuczne
- Spotkania dla gimnazjalistów w ramach projektu Zielone Gry

Powidz (pow. Słupca)

- Spotkanie z Izabelą Bartkowiak, braffitterką z Poznania – w ramach Dnia Kobiet
- Spotkanie z Agatą Radosh, specjalistką ds. żywienia i prezesem Stowarzyszenia Promocji Zdrowego Stylu Życia „Sięgnij po zdrowie”. Wykład „Najwartościowsza jest żywność, która leczy i lek, który żywi” oraz warsztaty kulinarne. Organizatorzy: Biblioteka, Dom Kultury i Klub Sportowy Libero

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Spotkanie autorskie z Ewą Rosolską
- „Bocian-przybysz z Afryki” – warsztaty czytelniczo-plastyczne (Bucz)
- Turniej wiedzy „Oczekiwanie na wiosnę” (Bucz)
- „Poeci bawią dzieci” – konkurs recytatorski (Mochy)
- „Fabryka kultury” – warsztaty dla dzieci

Rawicz

- „Eko Bartek” – edukacja teatralna Teatru Urwis z Krakowa w ramach Projektu dofinansowanego przez Fundację BGK „Na dobry początek” (realizacja Dębno Polskie)
- „Zioła w kuchni – co warto uprawiać” – warsztaty zielarskie prowadzone przez Rimę Sadurską z Krakowa w ramach Projektu dofinansowanego przez Fundację BGK „Na dobry początek” (realizacja Dębno Polskie)
- Galeria Jednego Obrazu: „Liliowiec” Pani H. Murkowska (także w kwietniu)

- Słowa to nasi przyjaciele: „Nieśmiałość” – warsztaty literacko-plastyczne dla przedszkolaków

Rydzyna (pow. Leszno)

- „Tajemnica starego witraża” – spotkanie autorskie Ewy Rosolskiej dla uczniów szkoły podstawowej
- „Święta wielkanocne – tradycje i zwyczaje” – zajęcia plastyczne dla uczniów ze Szkoły Podstawowej Specjalnego Ośrodka Wychowawczego w Rydzynie

Strzałkowo (pow. Sępca)

- „Cierpienie duchowe i jak sobie z nim radzić” – zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS w Strzałkowie
- Promocja książki s. Benedykty Karoliny Bauman OP „Na końcu schodów” oraz wykład dominikanina o. Andrzeja Bielata na temat „Siostra zakonna jako wzorzec XIX-wiecznej emancypantki” i koncert harfisty Michała Zatora
- Zajęcia z informatyki dla słuchaczy Strzałkowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (także w kwietniu i maju)

Swarzędz (pow. Poznań)

- „»Afryką« do Afryki” – spotkanie z Witoldem Chomiczem, pasjonatem motocykli
- Spotkanie z Elizą Piotrowską – dla dzieci
- „Wiosna tuż tuż” – wystawa fotografii gimnazjalistów (Galeria Wielokropek)
- „Miasta Europy. Szkice z podróży” – wernisaż wystawy Eryka Siecińskiego

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Wiosna, ach to ty” – warsztaty czytelnicze dla przedszkolaków i dzieci kl. I-III: słuchanie muzyki: „Cztery pory roku” Vivaldiego, wyszukiwanie pierwszych oznak wiosny na przygotowanych rysunkach, malowanie wiosennymi kolorami własnych wyobrażeń wiosny
- „Tadek Niejadek” W. Chotomska – pogadanka o jedzeniu dla przedszkolaków w Starym Bojanowie
- „Maluszki” – zajęcia z dziećmi z grupy zabawowej: wiosenne zabawy ruchowe, spotkanie z Zajączkiem (Filia Czacz)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkania autorskie z Kazimierzem Szymeczko – dla dzieci
- Spotkanie autorskie ze Stanisławem Krukiem, promocja jego najnowszego zbioru poezji „Życie jak szyba”

Trąbczyn (pow. Sępca)

- Mobilna wystawa „Ołęderskie dziedzictwo Puszczy Pyzdrowskiej (także w kwietniu)

- „Iglą malowane” – wystawa kart okolicznościowych własnoręcznie haftowanych przez Kamilę Witkiewicz
- Akcja „Tydzień z Internetem” i realizacja spotkania „Bezpieczny e-konsument”

Trzcianka

- Spotkanie z kustoszem Muzeum – Pracowni Kazimierzy Iłakowiczówny Elżbietą Andrzejewską – „Imieniny Kazimierzy”
- Biblioteczna Akademia Pasjonatów – spotkanie z Ewą Waszkiewicz-Człapą – Fotografia
- „Chrońmy wierzby z głową” – wystawa prezentująca tradycyjne plecionkarstwo w Polsce i Norwegii oraz warsztaty plecionkarskie wyplatania koszyków

Turek

- Spotkanie z Łukaszem Owczarkiem – plutonowym 10 Batalionu Zmechanizowanych Dragonów w Świątoszowie dla uczniów klas mundurowych Zespołu Szkół Technicznych w Turku
- Warsztaty scenariuszowo-filmowe ze Zbigniewem Masternakiem dla uczniów gimnazjum
- Zajęcia biblioterapeutyczne z warsztatami plastycznymi dla uczniów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku (także w kwietniu i maju)
- Program 50+:
 - ~ „Zdrowie to skarb Seniora” – spotkanie z dr Marią Rybicką, lekarzem chorób wewnętrznych
 - ~ „Turek w starym dokumencie” – wykład Bartosza Stachowiaka, dyrektora Muzeum Miasta Turku
 - ~ Warsztaty rękodzieła – prowadzenie Zofia Kolenda (także w kwietniu i maju)
- Wystawy:
 - ~ „Historia Turku w publikacjach” – wystawa przestrzenna (także w kwietniu i maju)
 - ~ „Drzewo życzeń” – kontynuacja akcji w związku z obchodami 675-lecia miasta (także w kwietniu i maju)
 - ~ „List do Burmistrza” – kontynuacja akcji w związku z obchodami 675-lecia miasta (także w kwietniu i maju)
 - ~ Stanisław Lem w 10. rocznicę śmierci (także w kwietniu)

Wągrowiec

- „Spotkania z Literaturą” w Dziennym Domu Seniora w Wągrowcu – gry i zabawy aktywizujące (także w kwietniu i maju)
- VII Powiatowe Targi Edukacyjne – promocja Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wągrowcu

Wijewo (pow. Leszno)

- „Kiedyś byliśmy dziećmi” – wystawa fotografii

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Selfie – ja i biblioteka, ja i książka” – konkurs dla gimnazjalistów gminy Witkowo

Zagórz (pow. Sępólno)

- Zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem tabletów dla wychowanków Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Michalinowie
- Wernisaż wystawy „Olęderskie dziedzictwo Puszczy Pyzdrowskiej”, prelekcja autorów wystawy – Wiesławy i Przemysława Kowalskich; wystawa fotograficzna obrazująca historię i walory przyrodnicze Puszczy Pyzdrowskiej
- Spotkanie autorskie z Magdaleną Witkiewicz
- Spotkanie z mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej w Zagórz, projekcja filmu „Ludzie z żelaznych domów” przybliżającego historię Olędzów, mieszkańców Puszczy Pyzdrowskiej

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Porozmawiajmy o dziewczynach, o księżniczkach... – zajęcia biblioterapeutyczne
- „Książka i Internet” – spotkanie z uczniami klasy I
- „biblioPISANKA 2016” – spotkanie przedświąteczne z młodzieżą
- „W pogoni za marzeniem – wiosenne przebudzenie” – wieczór poetycko-muzyczny z Katarzyną Georgiou
- „Jak żyć smacznie i zdrowo?” – spotkanie z dietetykiem

K w i e c i e ń

Bojanowo (pow. Rawicz)

- II Wiosenny Marsz Nordic Walking. Organizatorzy: MBP w Bojanowie, GCKSTiR w Poniecu, Sołectwo w Tarchalinie
- Radosna twórczość przedszkolaków – wystawa prac przedszkolaków z grup „Biedronki” i „Stokrotki” uczęszczających na kółko plastyczne

- „Benio w opałach” – spektakl teatralny w wykonaniu Teatru TAK
- „Bojanowo wczoraj i dziś” – cykl historyczny dla klas V (również w maju)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- „Obrazki z Ziemi Świętej” – spotkanie z Haliną Radolą
- „Z bajką za pan brat” – rozstrzygnięcie konkursu wiedzy
- „Co czytelnicy zostawiają w książkach” – wystawa

Czempiń (pow. Kościan)

- „Niemcy dziś” – spotkanie z podróżnikiem Romanem Pankiewiczem – dla gimnazjalistów i mieszkańców
- „Już wiem jak powstała książka” – warsztaty edukacyjne dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych
- Spotkanie z pisarzem Łukaszem Wierzbickim, autorem książki „Afryka Kazika” – dla dzieci

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- Dzień Czekolady – impreza dla dzieci szkolnych i przedszkolnych (również Filia Żydowo)
- Dzień Ptaków i Drzew – impreza dla dzieci szkolnych i przedszkolnych
- Dzień Zdrowia – zajęcia dla gimnazjalistów
- Dzień Flagi – zajęcia dla dzieci (Filia Żydowo)

Gniezno

- „Prima Aprilis wśród książek” – zabawa polegająca na stworzeniu przez czytelników wyjątkowej książki „Jestem Królem, historia o...”
- „Z Andersenem przez świat wyobraźni” – impreza czytelnicza dla dzieci z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci
- „Gniezno w numizmatyce i falerystyce” – wernisaż wystawy Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego w Gnieźnie im. Andrzeja Schmidta i Biblioteki Publicznej Miasta Gniezna

Gostyń

- „Place zabaw” – konkurs plastyczny dla szkół podstawowych (kwiecień-maj)
- „Wiem więcej o ziemi gostyńskiej” – konkurs historyczny dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (kwiecień-maj)
- Spotkanie autorskie z Agnieszką Frączek dla przedszkolaków
- „Fotograficzne fascynacje” – wystawa prac uczniów i absolwentów Gimnazjum nr 1 w Gostyniu
- „Regionalne ścieżki pamięci – powstanie wielkopolskie 1918-1919” – wystawa we współpracy z LO
- Wystawa „Palić, nie palić – oto jest pytanie” – współpraca z SANEPID-em

- „Rodzinne granie” – rozgrywki dzieci, młodzieży i dorosłych z użyciem nowych gier planszowych i stolikowych (współpraca z Klubem Fantastyki przy GOK „Hutnik”)
- „O zasadzie jasnej prostoty w komunikacji” – spotkania z dr. Jarosławem Liberkiem, językoznawcą dla młodzieży gimnazjalnej, licealnej oraz dla czytelników dorosłych
- „Obrazki z Ziemi Świętej” – prezentacje Haliny Radoły dla uczniów Gimnazjum Nr 1, Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Gostyniu oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Gostyniu

Jutrosin (pow. Rawicz)

- „Zwierzęta – mieszkańcy zoo i wsi” – impreza dla dzieci: rozpoznawanie głosów zwierząt, rozwiązywanie zadań logicznych

Kalisz

- Spotkanie z aktorem Bronisławem Cieślakiem oraz Piotrem K. Piotrowskim, autorem książki „07 zgłasza się : opowieść o serialu” w Klubie Komoda
- „Neurobiologia moralności” – wykład prof. Jerzego Vetulaniego w Wyższym Seminarium Duchownym (współorganizacja)
- „Tworzeniu wielu ksiąg nie ma końca” – prezentacja multimedialna poświęcona dziejom kaliskich drukarni, księgarni oraz bibliotek – lekcja dla uczniów kl. VI szkoły podstawowej
- „Biblioteka przestrzeni małego człowieka” – zajęcia dla uczniów kl. I szkoły podstawowej i podopiecznymi Specjalnego Ośrodka Wychowawczego im. św. Alojzego Orione
- „Chrzest Polski... Kronikarze piszą” – spotkanie z uczniami Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i Zespołu Szkół Zawodowych im. Zełańców Sybiru
- „Spotkanie z książką” – zajęcia dla uczniów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących i Niesłyszących (Filia nr 5 oddział dziecięcy)
- „Podróżuj z Nelą” – spotkanie z uczniami ze Szkoły Podstawowej nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi (Filia nr 9 oddział dziecięcy)
- „Komiks to miks! (słowa i obrazu)” – prelekcja na temat cech i historii komiksu oraz zajęcia tworzenia komiksu z uczniami gimnazjum (Filia nr 9)
- „Poezja Przedszkolaka” – konkurs recytatorski – współorganizacja (Filia nr 7)
- Wystawy:
 - ~ „Już przybyła wiosna miła !” (Filia nr 1 oddział dziecięcy)
 - ~ „Poczwarka” – wystawa prac uczniów gimnazjum, inspirowanych powieścią Doroty Terakowskiej (Filia nr 1)

- ~ „Szmacianki-przytulanki” – wystawa prac uczennic Szkoły Przystosowanej do Pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 (Filia nr 1)
- ~ „Światowy Rok Williama Szekspira” – 400. rocznica śmierci największego angielskiego dramaturga (Filia nr 2)
- ~ „Szukałem was, teraz przyszliście do mnie ...” – 11. rocznica śmierci Jana Pawła II (Filia nr 3)
- ~ „W zaczarowanym świecie baśni” (Filia nr 5 oddział dziecięcy)
- ~ „Dinozaury i świat prehistorii” (Filia nr 9 oddział dziecięcy)
- ~ „Komiks to miks! Słowa i obrazu” (Filia nr 9)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- „Stąd nasz Ród” – marsz nordic walking z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski

Kłecko (pow. Gniezno)

- Zajęcia z cyklu „Poznanie swojej Biblioteki od A do Z” – warsztaty plastyczne dla dzieci
- „Recyklingowy zawrót głowy” – warsztaty ekologiczno-recyklingowe dla dzieci
- Postarzanie przedmiotów codziennego użytku metodą decoupage – warsztaty rękodzieła artystycznego dla dorosłych

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawa: „Nie pamiętam tytułu, ale okładka była żółta”
- „Ziołowieś w kobylińskiej bibliotece” – spotkanie użytkowników biblioteki z przedstawicielami stowarzyszenia Ziołowieś Pępowo: wykład o ziołach, warsztaty z rozpoznawania ziół, degustacja ziołowych herbat

Koło

- Spotkanie Trzeciej Zmiany – „Walka z rakiem” (także w maju)
- Spotkanie autorskie z Jakubem Małeckim
- „Morskie opowieści” – konkurs plastyczny
- Akcja żonkile – ćwiczenia oparte na fragmentach „Chciałam wzlecieć jak motyl”
- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna Kościan

- Wieczór poezji „Między wierszami” – najpiękniejsze polskie strofy w wykonaniu kościańskiej Grupy Teatralnej „AMAND”, przy gitarowym akompaniamencie Jagody Kuczyńskiej, Renaty Majorek i Michała Dolaty.

- Spotkanie autorskie z Ryszardem Biberstajnem
- „Do dzieła!” – warsztaty plastyczne dla dzieci w wieku 6-12 lat
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim, podróżnikiem, redaktorem, autorem książek „Afryka Kazika”, „Dziadek i niedźwiadek”, „Machiną przez Chiny” – dla dzieci w wieku 6-10 lat
- „Chorwacja bliska i daleka. Ile wiemy o sobie na przestrzeni wieków” – wykład dr. Emiliana Prałata z cyklu: „Z historią przy kawie”
- Eliminacje do Mistrzostw Polski „Królestwo w budowie!” (współpraca z grupą Fani Gier – Kościan)
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej: „Lasy Doliny Obrzańskiej” – wykład Andrzeja Skibińskiego
- „Nastoletni blogerzy książkowi polecają” – wystawa książek polecanych przez znanych blogerów

Biblioteka Gminy Kościan z siedzibą w Kielczewie

- Tajemnice szumiącego lasu – zajęcia biblioteczne z okazji Światowego Dnia Ziemi: prezentacja multimedialna dotycząca lasów, rozwiązywanie krzyżówki
- „Konfrontacje z haftem” – spotkania kółka hafciarskiego w bibliotece (Filia Stary Lubosz)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Historia książki” – zajęcia z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorских dla klas V szkoły podstawowej
- W ramach cyklu „Czytamy dzieciom” – wizyta w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Borzęciczkach, czytanie wierszy Jana Brzechwy i Juliana Tuwima

Kraszewice (pow. Ostrzeszów)

- „Wiersze mojego dzieciństwa” – konkurs w szkole podstawowej

Krobia (pow. Gostyń)

- Wystawa „730-lecie Krobi”

Krotoszyn

- „Filozofia grecka, czyli racjonalność starożytna” – spotkanie z dr. Jackiem Kępą zatytułowane „Wiara, nauka, sens – kultura europejska wobec spraw ostatecznych” (organizacja: TMiBZK, KBP)
- „Julia czeka na swojego Romea w bibliotece...” – możliwość wsłuchania się w tekst dramatu „Romeo i Julia”
- Wystawy:
 - ~ „Moje klimaty” – malarstwo Mieczysława Odasza

- ~ Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich
- ~ „76. rocznica zbrodni katyńskiej” – ekspozycja książek
- Zielone gry – turniej gier planszowych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci – warsztaty dla uczniów szkoły podstawowej (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Poznajemy baśnie i legendy polskie” – spotkanie w ramach projektu „Książki naszych marzeń” (program Ministerstwa Edukacji Narodowej; Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „U nas w Wielkopolsce” – zwyczaje i obrzędy (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Bajkoczytacz: „Jak mówić żeby dzieci nas słuchały” – spotkanie dla rodziców i dzieci (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Biblioteka w gościnie: „Książka moich marzeń” – spotkanie z dziećmi w SP w Gorzupi (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Klub Świata Ciekawych: „Tabletowy zawrót głowy” (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Wystawy prac dzieci i młodzieży (Oddział dla Dzieci i Młodzieży):
 - ~ Wystawa grafiki Dominiki Matyli, uczennicy I LO w Krotoszynie
 - ~ „W trosce o nasze bezpieczeństwo” – wystawa prac pokonkursowych XVIII Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego
- „Zagadki, tajemnice, śledztwo – Literatura kryminalna dla dzieci i młodzieży” – wystawa oraz zajęcia na temat literatury detektywistycznej (Filia Orpiszew)
- „Najciekawszy plakat promujący czytelnictwo” – rozstrzygnięcie konkursu plastycznego z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich (Filia Orpiszew)
- „Z książką za pan brat” – spotkanie czytelnicze w Oddziale Przedszkolnym z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich. Pogadanka na temat korzyści z czytania książek, zagadki (Filia Orpiszew)
- „Konkurs z Franklinem” na podstawie książki „Franklin mówi Kocham Cię” (Filia Chwaliszew)
- „Moja maska teatralna” – rozstrzygnięcie konkursu na najciekawszą maskę z okazji Dnia Teatru (Filia Chwaliszew)
- „Biblioteczny banknot” – konkurs plastyczny (Filia Benice)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Spotkanie z rękodziłem ludowym dla dorosłych (Izba Regionalna przy Filii w Pawłowicach)
- „Wielkie pranie” – lekcje regionalne dla przedszkolaków (Izba Regionalna przy Filii w Pawłowicach; również w maju)
- Głośne czytania dla przedszkolaków wierszy J. Tuwima i J. Brzechwy połączone z pracami plastycznymi i zabawami oraz projekcją multimedialną

- Wiosenny bukiet, zwierzątka z plasteliny – prace plastyczne (Filia w Garzynie)

Krzywiń (pow. Kościan)

- „Rotmistrz Pilecki i jego oprawcy” – spotkanie autorskie z Tadeuszem Płużańskim, dziennikarzem, historykiem, prezesem Fundacji Łączka”
- „6. rocznica katastrofy smoleńskiej” – wystawa
- „Tańczący Krzywiń” – VI Przegląd Zespołów i Formacji Tanecznych
- „Myśli Papieża o wolności” – wystawa w 2. rocznicę kanonizacji Jana Pawła II
- „O książce kilka razy naj...” – wystawa z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich (Filia Jerka)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ Wystawa z okazji Dnia Katyńskiego („Galeria za Regałami”)
 - ~ „966–2016 Jubileusz Chrztu Polski” („Galeria za Regałami”)
- „Spotkanie z Turcją” – impreza przybliżająca kulturę, historię i obyczaje danego kraju (współorganizowane przez Fundację Centrum Aktywności Twórczej i MBP w Lesznie)
- Spotkania dla uczniów szkół podstawowych z Ewą Rosolską, autorką książek z cyklu „Tajemnica starego witraża”
- Koncert zespołu Bez Ram
- „Dokąd zmierza świat” – spotkanie współorganizowane przez Świecki Ruch Misyjny „Epifania” i MBP
- X Turniej Recytatorski Poezji poświęconej Janowi Pawłowi II – współorganizowany przez Gimnazjum nr 4 w Lesznie i MBP
- Promocja najnowszej książki Bartłomieja Sipińskiego „Pamiętnik metaforyczny” inaugurująca cykl wykładów „Filozofia jest literaturą, literatura jest filozofią”, prowadzenie: Sergiusz Sterna-Wachowiak
- Wieczór poświęcony Charlesowi Bukowskiemu
- „Największy polski pisarz czy autor sentymentalnych powieści? Literacki geniusz czy rzemieślnik pióra? Które z określił przypisywanych Henrykowi Sienkiewiczowi jest bliższe prawdy?” – debata literacka z udziałem młodzieży z Leszna i powiatu, którą poprowadził Leszek Barszcz
- „Zakočaj się w bibliotece” – konferencja naukowa z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich (współorganizacja)
- „Kim jesteśmy, czego szukamy?” – wykład Bartłomieja Sipińskiego w ramach cyklu: „Filozofia jest literaturą, literatura jest filozofią”
- „W kręgu kultury PRL. SPORT” – dyskusja nad książką Karoliny Bittner i Doroty Skrzypczak w ramach cyklu: „Przystanek Historia” z udziałem autorek i dr. Ryszarda Wryka

- Spotkanie z poezją Saby Klak, muzyka – Przemysław Maćkowiak, wokal – Sara Kicińska
- Obywatelskie Czwartki: spotkanie pt. „Wartości chrześcijańskie we współczesnej Polsce i Europie”

Lipno (pow. Leszno)

- „Warsztaty ceramiczne z Biblioteką” (również w maju)
- Bezpłatne kursy komputerowe dla mieszkańców gminy zorganizowane wspólnie z firmą J&C Group

Luboń (pow. Poznań)

- Spotkanie autorskie i promocja książki Justyny Wydry „Ponieważ wróciłam”
- „Muzykanci z Bremy” – spektakl dla dzieci w wieku powyżej 3 lat
- Spotkanie Klubu Miłośników Historii (także w maju)
- Koncert Piosenki Francuskiej w wykonaniu Piotra Bakala

Łubowo (pow. Gniezno)

- Gala wręczenia nagród – występ gimnazjalistów przedstawiających scenki z historii Polski oraz wystawa prac, książek i repliki dzwonu Mieszka i Dobrawy oraz specjalnych monet

Mieleszyn (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Wioletą Piasecką – dla dzieci przedszkolnych

Mikstat (pow. Ostrzeszów)

- „Czy znasz polskie legendy?” – konkurs plastyczny dla uczniów kl. IV-VI

Nowy Tomyśl

- Nowotomyskie Piętro Wyrazów Literackich: Promocja tomiku poezji Katarzyny Kutzmann-Solarek „Wybudzenia”
- „Monumenty” – wernisaż malarstwa Natalii Rozmus (Galeria na Piętrze)
- „Skarby groty Lascaux” – wystawa tkaniny artystycznej Marii Gostylli Pachuckiej (Galeria na Piętrze)
- „Szeptucha” – spektakl Teatru Paragraf -2 z Siedlca na podstawie powieści Joanny Łańcuckiej „Stara Słaboniowa i spiekładuchy”, w opracowaniu i reżyserii Grzegorza Śmiałka
- Odkrywamy tajemnice kwiatów z florystką – zajęcia dla dzieci z nowotomyskich przedszkoli z Gabriellą Beygą z kwaciarni Azalia
- W ramach obchodów 70-lecia MiPBP:
 - ~ Hippię – biblioteka sensacji
 - ~ „Dzieci Kwiaty na tropie” – spotkanie z Arkadiuszem Niemirskim, autorem kontynuacji „Pana Samochodzika”, kultowej serii detektywistycznej z lat 60. i 70. XX w.

- Kwiecień z Żabką, bohaterką książki „Uśmiech dla żabki” Przemysława Wechterowicza – zajęcia czytelnicze dla dzieci w wieku przedszkolnym
- Zielone Gry – realizacja ekologicznego projektu dla uczniów gimnazjum
- Spotkanie z Andersenem – cykl spotkań z dziećmi na temat twórczości Hansa Christiana Andersena z okazji Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci (Filia w Borui Kościelnej)
- „Futro z drutu kolczastego” – spotkanie poetyckie z Katarzyną Mrozik-Stefańską, autorką tomiku „Futro z drutu kolczastego” (Filia w Bukowcu)
- Konkurs recytatorski dla uczniów kl. II i III (Filia w Borui Kościelnej)

Oborniki

- Malarstwo Bernadety Bubacz – wystawa
- „Dziękuję Ci, Boże, za ten piękny świat” – wieczór poetycko-muzyczny promujący najnowszy tomik poezji Barbary Zielińskiej
- Warsztaty z Mądrą Sową: Światowy Dzień Książki dla Dzieci, Światowy Dzień Ziemi
- Koncert zespołu KGW „Chludowska Mazelonka”
- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim (we współpracy z WBPiCAK)
- „Psychodermatologia – czyli, jak psychika wpływa na skórę” – wykład dr. Rafała Kuźniewskiego
- Biblioteczny Kącik Malucha: „Domy, domki i domeczki”

Osieczna (pow. Leszno)

- „Tajemnica starego witraża” – spotkanie autorskie Ewy Rosolskiej dla uczniów szkoły podstawowej

Ostrowite (pow. Sępólno)

- Warsztaty Lego – budowanie zabytkowej architektury sakralnej wybranych gmin wiejskich powiatu sępoleńskiego – dla najmłodszych mieszkańców
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego „Pani Wiosna”

Ostrzeszów

- „Nie było żadnej nadziei” – film i zajęcia biblioteczne dla uczniów szkół średnich z okazji 73. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim
- „Poeci dzieciom – dzieci poetom” – Powiatowy Konkurs Recytatorski dla uczniów szkół podstawowych

Pakosław (pow. Rawicz)

- „Pamiętajmy o ofiarach Katynia” – wystawa oddająca hołd ofiarom zbrodni katyńskiej – oficerom Wojska Polskiego
- Wystawa prac plastycznych Karoliny Cichowlas z Chojna (Filia Chojno)

Pępowo (pow. Gostyń)

- „Sierotka Marysieńka” – spektakl Teatryku Fantazja (szkoła w Skoraszewicach)
- Spotkanie ze strażakiem w bibliotece z okazji Dnia Strażaka
- „Obrazki z Ziemi Świętej” – prezentacja Haliny Radoły dla gimnazjalistów
- „Z Andersenem na wesoło” – spotkanie słowno-muzyczne z Jackiem Śląskim dla uczniów klas II

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie z trenerem personalnym Marcinem Stachowiakiem o zdrowym żywieniu i aktywności fizycznej dla młodzieży gimnazjalnej

Pogorzela (pow. Gostyń)

- „Henryk Sienkiewicz w podróży” – konkurs na plakat
- Rozgrywki gier planszowych i internetowych w ramach Zielonych Gier

Powidz (pow. Słupca)

- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem, autorem książki „Niemcy – moja mała ojczyzna. Drugi żywioł” – w ramach DKK
- Udział w akcji „Zaczytani.org” – zbiórka książek nowych i używanych dla szpitali dziecięcych, domów dziecka itp.

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- „Opowieści o wesołej treści czyli o książkach i czytaniu” (Mochy)
- „Książka od podszewki” – zajęcia techniczne dla przedszkolaków
- „Kolory wiosny” – zajęcia czytelniczo-plastyczne (Mochy)
- „Elektromisja” – teatrzyk ekologiczny dla dzieci współorganizowany z ZM OBRA
- „Ekologia rządu” – warsztaty z okazji Dnia Ziemi (Kaszczor)
- „Korowód postaci z bajek” – przemarsz dzieci klas I-II ze szkoły w Buczu do Domu Kultury w kolorowych bajkowych przebraniach połączony z przedstawieniem „Koziołek Niemałolek” i warsztatami aktorskimi (Bucz)
- „Zapraszamy do krainy bajki i baśni” – zajęcia czytelnicze dla grupy przedszkolaków (Bucz)
- „Przyjaźni się nie szuka, lecz znajduje” – zajęcia w kółku bibliotecznym (Bucz)
- „Kosmiczna przyjaciółka” – zajęcia techniczno-plastyczne dla dzieci z okazji Dnia Ziemi

Rawicz

- Słowa to nasi przyjaciele: „KSIĄŻKA” – warsztaty literacko-plastyczne dla przedszkolaków
- Klub Melomana: „Życie jest piosenką: Jacek Cygan cz. II”

- „Klimacik i Decybelek” – edukacja teatralna Teatru Duet z Krakowa w ramach projektu dofinansowanego przez Fundację BGK „Na dobry początek” (realizacja Dębno Polskie i Oddział dla Dzieci)
- Majowe święta: „Święto pracy”, „Dzień Flagi”, „Święto Konstytucji 3 Maja” – warsztaty plastyczne

Słupca

- Rozstrzygnięcie konkursów plastycznych dla przedszkolaków z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski „Chrzest Polski oczami dzieci”, „Mieszko i Dobrawa – portret malowany”
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „Niemcy moja mała ojczyzna – drugi żywioł” – wykład Romana Pankiewicza i promocja jego książki
- „Noc w bibliotece” pt. „Noc aktorów” dla gimnazjalistów z udziałem Krzysztofa Petka i aktorów scen wrocławskich
- „Koniec życia Oskara” na podstawie książki „Oskar i pani Róża” oraz „Gdzie chrzest tam nadzieja” – zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS w Strzałkowie

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Z Alaski do Ziemi Ognistej” – spotkanie z podróżnikiem Jarkiem Bajkowskim

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Kreatywni seniorzy – wiosenne inspiracje” – warsztaty decoupage (także w maju)
- „Legendarne początki państwa polskiego” – warsztaty czytelnicze dla przedszkolaków i dzieci kl. I-III
- Maluszki – zajęcia grupy zabawowej: „Plastelinowy świat: lepienie tęcz, słoneczka”, „Poznajemy części ciała – nauka wierszyka z pokazywaniem części ciała” (Filia w Czaczu)

Trąbczyn (pow. Słupca)

- Finisaż wystawy „Oleńderskie dziedzictwo Puszczy Pyzdrowskiej” z projekcją filmu dokumentalnego „Ludzie z żelaznych domów”

Trzcianka

- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem – promocja książki „Niemcy – moja mała ojczyzna – drugi żywioł”
- „Bohaterowie Trylogii wciąż poruszają” – program w wykonaniu młodzieży Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. H. Sienkiewicza w Trzciance

- „Quo vadis” – powieść historyczna i współczesna?” – spotkanie z Wiesławem Ratajczakiem, prof. UAM w Poznaniu
- Powiatowy Konkurs Recytatorski „Poezja Kazimierza Iłkowińskiego” (podział na grupy wiekowe: klasy I-III szkoły podstawowej, klasy IV-VI, szkoły gimnazjalne)
- Spotkanie autorskie z Barbarą Ciwoniuk
- „Czytam, bo...” – wystawa z okazji Światowego Dnia Książki
- „Nasze spotkania z Papieżem” – wystawa oraz czytanie fragmentów „Tryptyku rzymskiego” w interpretacji Zespołu Teatralnego Lotka z Młodzieżowego Domu Kultury.
- Dzień Ziemi – zajęcia plastyczne (Filia w Niekursku)
- Zajęcia muzyczno-taneczne przeprowadzone przez instruktorkę Katarzynę Ławrynowicz (Filia w Nowej Wsi)

Turek

- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim dla uczniów szkoły podstawowej w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Książki dla Dzieci
- Biesiada Poetycka – Turek 2016: Rozstrzygnięcie XVII edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego pod hasłem „Jeden dzień może być perłą, a wiek cały może nic nie znaczyć”
- Finał powiatowy XVIII edycji Konkursu „Wybieramy Mistrza Pięknego Czytania”
- Spotkanie autorskie z Joanną Olech dla uczniów szkoły podstawowej
- „Spotkanie z bajką” – bajkoterapia dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku połączona z wykonywaniem prac plastyczno-technicznych
- Warsztaty z robotyki We Do (także w maju)
- Teatrzyk obrazkowy Kamishibai dla dzieci z przedszkola
- Program 50+:
 - ~ „Dieta dla dojrzałych” – spotkanie w ramach cyklu „Zdrowy Senior”, wykład dietetyka Karoliny Łajdeckiej
 - ~ „W obiektywie Kalejdoskopu” – wspomnienia członka Amatorskiego Klubu Filmowego – Henryka Wieruchowskiego
- Wystawa „Turek jaki znamy” (także w maju)

Wągrowiec

- „Akcja Kaufland” – Światowy Dzień Książki – promocja książki i czytelnictwa

Wijewo (pow. Leszno)

- Promocja książki Martina Sprungali „Kronika Wschowy”

- „Zdążyć na wczorajszy Express – koleją przez Indie” – spotkanie z podróżnikiem Krzysztofem Tarką
- „Miejsca Pamięci Narodowej w Wielkopolsce” – wystawa

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Niemcy – moja mała ojczyzna – drugi żywioł” – spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem dla uczniów gimnazjum
- Turniej wiedzy – Czy rozwiążesz tę zagadkę? – konkurs dla uczniów klas III szkół podstawowych gminy Witkowo
- „Nie wiesz? – zapytaj w bibliotece” – konkurs plastyczny dla gimnazjalistów gminy Witkowo

Włoszakowice (pow. Leszno)

- 170. rocznica urodzin Henryka Sienkiewicza – wystawa książek (GBP, filie w Bukówcu Górnym i Krzycku Wielkim)

Zagórow (pow. Sępca)

- „Sprawdź siłę swego reporterskiego ciosu” – uroczyste rozstrzygnięcie konkursu literackiego zorganizowanego przez BPMiG w Zagórowie we współpracy z M-GOK w Zagórowie
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim dla uczniów szkół podstawowych połączone z promocją najnowszej książki pisarza „Drzewo”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Na morskim szlaku Kolumba i Napoleona” – wystawa fotografii Pawła W. Płócienniczaka
- „Źródła kultury europejskiej” – wykład dr. Jacka Kępy
- Spotkanie autorskie z Olgą Rudnicką (Baszków)
- „Moje życie jest piękne!” – zajęcia biblioterapeutyczne z mieszkańcami DPS
- Zielone Gry w Bibliotece (Baszków)
- Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe – spotkanie z mieszkańcami DPS

Maj

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ spotkanie z podróżnikiem Bolesławem Grabowskim – dla gimnazjalistów
 - ~ spotkanie autorskie z Władysławem Krukiem połączone z promocją tomiku „Życie jak szybą”
 - ~ spotkanie z Joanną Krzyżanek – dla uczniów klas III (organizatorzy: Rawicka Biblioteka Publiczna oraz WBPiCAK w Poznaniu)

~ „Mój kolorowy świat” – wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży ze Stowarzyszenia Rodzin oraz Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „Razem Raźniej w Bojanowie”

- „Koziołek Matołek zwiedza świat” – spektakl teatralny w wykonaniu Teatru TAK
- „Czerwony kapturek” – spektakl teatralny w wykonaniu Teatru Duet
- Marsz Żywych Książek – przemarsz dzieci z przedszkola w Bojanowie ulicami miasta zakończony teatrykiem „Kot w butach” Teatru Art-Re z Krakowa (organizatorzy: przedszkole w Bojanowie i MBP)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- „Wpływ odżywiania na zdrowie człowieka” – spotkanie z dietetyczką
- Spotkanie z Andrzejem Kaszubkiewiczem i promocja książki „Bruczków: Tajna Szkoła Polska i Dom Dziecka w byłym zaborze pruskim”
- Warsztaty plastyczne z Elżbietą Krygowską-Butlewską, ilustratorką książek dla dzieci
- Wystawa obrazów wykonanych haftem krzyżkowym
- Wystawa prac uczestników warsztatów plastycznych

Cienin Kościelny (pow. Słupca)

- Spotkanie autorskie i warsztaty z Tomaszem Kruczkim – partnerstwo biblioteki w projekcie „Uchylmy drzwi do krainy słów”
- Wycieczka do Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu, spotkanie i warsztaty z ilustratorem – Elżbietą Krygowską-Butlewską, wernisaż wystawy
- „Z książką po Wielkopolsce” – konkurs fotograficzny
- Warsztaty plastyczne: „Sami ilustrujemy książkę”, „Konstytucja Polski dla dzieci – Jaki znak Twój...”

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- Tydzień Bibliotek:
 - ~ „Stworki z rolki” – zajęcia plastyczne
 - ~ „Wizyta w smerfowym lesie” – spektakl teatralny
 - ~ Arkady Paweł Fiedler – spotkanie z podróżnikiem
- „Uśmiech Dziecka” – wystawa prac dzieci

Czempiń (pow. Kościan)

- Spotkanie dla mieszkańców gminy z pisarką kryminałów Joanną Jodełką
- „Kwiatek dla Mamy” – konkurs plastyczny dla dzieci od 4-10 lat
- Wystawa „Muminki wyspa szczęścia”
- „Społeczny savoir vivre czyli jak nie nadepnąć świata na odcisk” – spotkanie z Michałem Zawadką, pisarzem dla dzieci

- „Dzień Flagi Rzeczypospolitej” – zajęcia biblioteczne w przedszkolu (Filia w Starym Gołębiniu)

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ Bal u Kopciuszka
 - ~ Bajkowe potyczki, Bajkowe kalambury
 - ~ Tworzenie komiksu o Bazyliuszku
 - ~ Wieczór w Bibliotece pt. „Podróże w czasie”
 - ~ Przedstawienie teatru kamishibai dla młodszych klas szkolnych
 - ~ „Hakuna matata, czyli w magicznym świecie króla Lwa” – zajęcia dla dzieci młodszych
 - ~ „Jestem sobie mały miś, śmieszny miś” – zajęcia dla dzieci młodszych
 - ~ Tworzymy biżuterię metodą decoupage – zajęcia dla dorosłych z okazji Dnia Biżuterii
 - ~ „Happy Birthday Lord Vader, czyli poszukiwanie prezentu idealnego...” – gra miejska
 - ~ Biblioteka inspiruje do wychowania patriotycznego – zajęcia dla przedszkolaków (Filia Żydowo)
 - ~ Biblioteka inspiruje do zajęć manualnych – nowoczesne ukazanie tradycji – zajęcia dla dorosłych (Filia Żydowo)
 - ~ Kolorowe bransoletki z muliny – zajęcia dla dzieci (Filia Żydowo)

Doruchów (pow. Ostrzeszów)

- „Skradzione mądrości” – spektakl dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej w wykonaniu Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa (współpraca ze Szkołą Podstawową w Doruchowie)
- „Z wizytą w Smerfowym Lesie” – interaktywny spektakl dla przedszkolaków w wykonaniu Teatru „Edu-Artis” z Krakowa

Gniezno

- „Międzygimnazjalny konkurs wiedzy o Gnieźnie”
- Wielkopolski Dzień Bibliotekarza i Bibliotek – organizatorzy: WBPiCAK w Poznaniu, Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna oraz Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie
- Tydzień Bibliotek:
 - ~ „Detektywi w bibliotece” – konkurs czytelniczy
 - ~ „Mat i świat” – warsztaty dla dzieci z udziałem dziennikarki Kamili Kasprzak – w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego (dofinansowany przez Urząd Miejski w Gnieźnie)
 - ~ Spotkanie autorskie z Tanyą Valko

- ~ „Półka nie jest domem książki” – spotkanie dla dzieci połączone z inscenizacją „Retro-bajki”
- ~ „Parowe czytajki” – poranek czytelniczy dla najmłodszych w gnieźnieńskie parowozowni
- ~ „Wioska smurfów, czyli bajeczny przeddzień dziecka” – impreza dla dzieci

Gostyń

- Spotkanie z podróżnikiem i pisarzem Piotrem Strzeżyszem
- „Obrazki z Ziemi Świętej” – prezentacja Haliny Radoły dla uczniów Zespołu Szkół Specjalnych w Brzeziu
- Noc Muzeów – „Gostyńska Noc z PRL-em” – wystawy: „Dobranocki w PRL-u”, „Ekspozyty i sprzęt w PRL-u”, „Książki i gazety w PRL-u”, „Wypożyczalnia w PRL-u”, gry stolikowe z okresu PRL-u, występy uczniów i nauczyciela Państwowej Szkoły Muzycznej im. Zeidlera w Gostyniu pt. „Reminiscencje PRL-u” oraz „Rozrywka w PRL-u” – występy Sabiny Klak i Gabriela Roszaka oraz Sary Kicińskiej z zespołem „MUS-trio” z Leszna

Grabów nad Prosną (pow. Ostrzeszów)

- Wernisaż wystawy „600 lat Grabowa nad Prosną – ludzie, miejsca, wydarzenia”
- Warsztaty literackie z Michałem Zawadką:
- Bajkopisarstwo czyli retoryka młodego człowieka
- Społeczny savoir vivre czyli jak nie nadepnąć świata na odcisk
- Teatralne ABC – wesołe dziecięce warsztaty
- „Jak mały fiat podbił Afrykę” – spotkanie autorskie z Arkadym Pawłem Fiedlerem
- „Opowiedział dzieciom sobie, co usłyszał o Grabowie” – zajęcia interaktywne dla dzieci
- Spotkanie z laureatami konkursu plastycznego „Moja książka” oraz wystawa prac

Jutrosin (pow. Rawicz)

- „Na dzień dobry quiz” – spotkanie dla dzieci (Filia w Dubinie)
- „Wiersze znane i nieznanne zawsze chętnie są recytowane” – VIII edycja konkursu recytatorskiego dla przedszkolaków
- Upominek dla mamy – zajęcia dla dzieci: wykonywanie ozdobnej torebki i życzeń techniką origami przestrzennego (Filia w Dubinie)
- Spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem i promocja książki „Niemcy – Moja mała ojczyzna – drugi żywioł”

Kalisz

- „Biblioteka przestrzenią młodego człowieka” – zajęcia dla uczniów kl. IV szkoły podstawowej oraz uczennic kl. III gimnazjum
- IX Rajd Turystyczno-Krajoznawczy im. Marii Konopnickiej zorganizowany przez Zespół Szkół nr 7 (współorganizacja)
- „Klinika chorych książek” – spotkania dla uczniów ze szkoły podstawowej (Filia nr 5 oddział dziecięcy)
- „Kochajmy publiczny transport” – prelekcja Marcina Galanta poświęcona turystyce komunikacyjnej (Filia nr 7)
- Inauguracja obchodów Święta Dzielnicy „Na Majkowie w maju” oraz prelekcja Stanisława Małyszki „Majków na przestrzeni wieków” – współorganizacja (Filia nr 7)
- „Zabawa z poezją Jana Brzechwy” – zabawa biblioteczna w ramach cyklu „Polscy poeci piszą dla dzieci” dla uczniów kl. I ze Szkoły Podstawowej nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi (Filia nr 9)
- Konkursy:
 - ~ „Papierowe wariacje”, czyli podsumowanie XI Międzynarodowego Konkursu Ekologicznego „My w naszym regionie” – współorganizacja (Filia nr 1)
 - ~ „Świat dinozaurów” – podsumowanie konkursu plastycznego (Filia nr 9)
- Wystawy:
 - ~ „Savoir-vivre, czyli dobre maniery” (Filia nr 1 oddział dziecięcy)
 - ~ „Wiosna” – wystawa prac dzieci z Publicznego Przedszkola nr 9 (Filia nr 1 oddział dziecięcy)
 - ~ „Biblioteka inspiruje” – wystawa z okazji Tygodnia Bibliotek (Filia nr 3)
 - ~ „Witkiewicz i Witkacy. Ojciec i syn” – wystawa z okazji 165. rocznicy urodzin Stanisława Witkiewicza (Filia nr 3)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ Konkurs na plakat promujący bibliotekę i czytelnictwo – dla gimnazjalistów
 - ~ Biblioteka inspiruje – marsz nordic walking dla mieszkańców gminy
 - ~ Spotkanie autorskie dla dzieci z Agnieszką Gadzińską

Kłecko (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ „Doktor Dolittle” – przedstawienie teatralne dla dzieci przedszkolnych w wykonaniu aktorów z grupy Art-Re z Krakowa
 - ~ Warsztaty rękodziela artystycznego dla młodzieży – wykonywanie załkadki do książki metodą decoupage

- ~ Urodzinowe postacie z bajek – konkurs plastyczny
- ~ Podwodna noc w bibliotece – wieczorna impreza o tematyce morskiej dla dzieci i młodzieży
- ~ „Poznanawanie swojej biblioteki od A do Z” – zakończenie warsztatów plastycznych połączonych z zajęciami; rozdanie dyplomów i upominków

Kobyła Góra (pow. Ostrzeszów)

- „Nie starzeje się ten, kto umie cieszyć się życiem” – spotkanie autorskie dla dorosłych z Jolantą Szwalbe

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Tydzień Bibliotek – Biblioteka inspiruje
- IX edycja „Wiernego czytelnika” – spotkanie z czytelnikami kobylińskiej biblioteki publicznej, montaż słowno-muzyczny
- Spotkanie z Romanem Pankiewiczem, podróżnikiem oraz promocja książki „Niemcy- moja mała ojczyzna”
- „Pacynkowe zabawy” – zajęcia teatralne z udziałem przedszkolaków – spotkania w ramach „Simchat Chajim Festival” realizowanego przez Stowarzyszenie Krotochwile
- „Noc Bibliotek” – w ramach imprezy spotkanie z Jackiem Łazarskim i Ewelina Niedobitek – kobylińskimi podróżnikami, zajęcia czytelnicze, plastyczne, a także zabawa „Literackie podchody” (współpraca: Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima i Przedszkole w Kobylinie)

Koło

- Wystawa rysunków Zenona Basińskiego, mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Kole
- Spotkanie autorskie z Magdą Omilianowicz
- Spotkanie z aktorką Grażyną Zielińską
- Dzień Bibliotekarza – koncert w wykonaniu D. Bagińskiego, I. Rybnik i J. Polewskiego. Finał konkursu „Bibliożerca Roku 2015”
- Konkurs wiedzy o środowisku – współorganizacja (Filia dla Dzieci)
- „Ostatnia książka świata” – przedstawienie w Ratuszu Miejskim w wykonaniu Teatru „Maska” z Krakowa (Filia dla Dzieci)
- Spotkanie autorskie z Wojciechem Widłakiem (Filia dla Dzieci)
- Dzień Sztuki Kolskiej – „Przygody Dziesięciu Skarpetek – cztery prawe i sześć lewych” – warsztaty: zajaczki ze skarpetek, błyskotliwe zakładki, dziergam sobie, gry planszowe – gorący ziemniak; spotkanie z pisarzem Dariuszem Rekoszem (Filia dla Dzieci)
- Spotkanie z Łukaszem Wierzbickim (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty czerpania papieru „Kalander” z Gliwic (Filia dla Dzieci)

- „Rzepka” J. Tuwima – występ aktorów ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Kole podczas pasowania pierwszoklasistów na czytelników (Filia dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Bookcrossing – lektura na wyciągnięcie ręki – akcja czytelnicza
- „Wesołe abecadło” – przedstawienie teatralne w wykonaniu uczniów z Zespołu Szkół nr 4 w Kościanie pod kierunkiem Małgorzaty Manujłow
- „Witajcie w naszej bajce” – spektakl teatru Edu-Artis z Krakowa
- Gliniane inspiracje – warsztaty plastyczne dla dzieci prowadzone przez Marię Bartkowiak
- „Kazimierz Chłapowski w 100-lecie śmierci” – wykład dr. Emiliana Prałata z cyklu „Z historią przy kawie”
- „Nastoletni blogerzy książkowi polecają” – wystawa
- „Życie, co to takiego?” – warsztaty filozoficzne
- Spotkanie z Ryszardem Ćwirlejem, autorem powieści kryminalnych, których akcja toczy się w latach osiemdziesiątych XX w. w Poznaniu i innych miejscach w Wielkopolsce

Biblioteka Publiczna Gminy Kościan z siedzibą w Kietczewie

- Nie budujemy murów – pierwszaki przeciw dyskryminacji osób niepełnosprawnych – zajęcia biblioterapeutyczne z okazji Europejskiego Dnia Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych
- „Papież z dalekiej Polski” – miejsko-gminny konkurs dla klas IV-VI
- „W świecie baśni H.Ch. Andersena i braci Grimm” – gminny konkurs czytelniczy (Filia Racot)
- „Kwiaty dla rodziców w bibliotece” – zajęcia plastyczne dla dzieci z klas nauczania zintegrowanego (Filia Stary Lubosz)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Książka” – otwarcie wystawy prac uczniów klas V Szkoły Podstawowej nr 1 w Koźminie Wlkp. – w ramach cyklu „Czytam i nie tylko...”
- „Zapraszamy na imieniny Biblioteki” – zajęcia dla przedszkolaków

Kraszewice (pow. Ostrzeszów)

- „Doktor Dolittle i jego przyjaciele” – spektakl w Szkole Podstawowej w Kuźnicy Grabowskiej w ramach Tygodnia Bibliotek
- „Witajcie w naszej bajce” – spektakl w Szkole Podstawowej w Kraszewicach w ramach Tygodnia Bibliotek

Krobia (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Tadeuszem Bogackim dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- Spotkanie autorskie z Tadeuszem Bogackim dla młodzieży (Filia w Pudliszkach)

Krotoszyn

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Miklasem, dziennikarzem sportowym; promocja książki „Przewrotność losu”
- Debata „Rozwijamy skrzydła Polski lokalnej” zorganizowana przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową oraz Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego – prowadzona przez Joannę Batóg
- „Chrzcielnice” – wystawa wypożyczona z WBPiCAK w ramach Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
- „101 powodów, dla których warto przyjść do Biblioteki” – warsztaty literacko-plastyczne dla przedszkolaków (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Dzień Unii Europejskiej – spotkania z dziećmi na krotoszyńskim rynku (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Książka, z którą nie zaznasz nudy! – spotkanie integracyjne oraz przedstawienie „Dziecko i zając” w wykonaniu teatru „Pierwiastek z nas” z Głogowa (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Spotkanie z Joanną Jagiełło, autorką książek dla młodzieży (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Zielone gry w bibliotece: Gra z klimatem (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Czytanie uzdrawia – „Zgadnij w jakiej książce mieszkam”, czytanie w szpitalu (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Tydzień Bibliotek: Autorzy ciekawych książek – Ewa Nowak” – wystawa książek, pogadanka na temat życia i twórczości pisarki (Filia Orpiszew)
- „Tydzień Bibliotek: Czytajmy razem” – spotkanie czytelnicze w Oddziale Przedszkolnym, zgadywanki, zabawy ruchowe, pogadanki na temat czytania książek w domu (Filia Orpiszew)
- „25 maja – Dzień Królowny” – wystawa książek, kukiełka przedstawiająca królową, pogadanka, quizy na temat postaci królowny w literaturze dla dzieci (Filia Orpiszew)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Blubrajmy razem” – spotkanie dla dorosłych (Izba Regionalna przy Filii w Pawłowicach)
- „Okładka mojej książki” – konkurs plastyczny dla przedszkolaków i uczniów szkoły podstawowej

- „Witajcie w naszej bajce” – spektakl interaktywny dla przedszkolaków i uczniów szkoły podstawowej
- Noc w bibliotece ph. „W bibliotece hula gra” – (Biblioteka Główna oraz Filia w Pawłowicach)
- „Świat bez książek” – konkurs literacki dla gimnazjalistów
- „Zaczarowanym pociągiem w świat bajek” – inscenizacja dla dzieci z klas I-III szkoły podstawowej, przedszkolaków oraz dzieci niepełnosprawnych (Filia w Pawłowicach)
- „Z literaturą w plenerze i na rowerze” – rajd rowerowy dla dorosłych śladami Adama Mickiewicza

Krzywiń (pow. Kościan)

- „Biblioteka inspiruje” – wystawa z okazji Tygodnia Bibliotek
- „Książka w życiu człowieka” – zajęcia z biblioterapii dla uczniów klas V szkoły podstawowej (Filia Jerka)
- „Wszystkie książki mówią” – rozpoczęcie cyklu spotkań z dorosłymi czytelnikami, popularyzujące literaturę niebeletrystyczną (Filia Lubiń)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Portret Wojska Polskiego” – wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych („Galeria Recto Verso”)
 - ~ Wystawa obrazów i rzeźb Mirosława Małeckiego („Galeria za Regałami”)
 - ~ „Myślące książki” – wystawa ilustracji Iwony Chmielewskiej („Galeria Lochy” i „Galeria Recto Verso”)
- Tydzień Bibliotek – XIII edycja pt. „Biblioteka inspiruje”. W programie m.in.:
 - ~ Spotkanie z prof. Przemysławem Urbańczykiem: mediewistą, archeologiem, połączone z wystawą Mirosława Gertycha, kolekcjonera – filatelisty
 - ~ Otwarcie wystawy obrazów i rzeźb Mirosława Małeckiego
- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” z Piotrem Strzeżyszem – rowerzystą, podróżnikiem i autorem książek
- „Ja, ty i inny” – wykład Bartłomieja Sipińskiego w ramach cyklu: „Filozofia jest literaturą, literatura jest filozofią”
- Lech Konopiński w Lochach:
 - ~ „Tak się święci świat zwierzęcy” – spotkanie dla dzieci
 - ~ Spotkanie dla dorosłych z udziałem autora i kapeli „Zza winkła”
- „Próba zatarcia śladów. Nielegalne niszczenie akt Służby Bezpieczeństwa w latach 1989–1990” – wykład Sebastiana Pilarskiego w ramach cyklu „Przystanek historia”
- „Wiersze Sabiny Klak – muzycznie” w wykonaniu autorki i zespołu Mus Trio

- Spotkanie z Hiszpanią – współorganizowane przez Fundację Centrum Aktywności Twórczej oraz MBP w Lesznie
- „Słowo i jego dobro” – wykład Bartłomieja Sipińskiego w ramach cyklu: „Filozofia jest literaturą, literatura jest filozofią”

Lipno (pow. Leszno)

- „Skradzione mądrości” – przedstawienie teatralne dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej

Luboń (pow. Poznań)

- „Jan Długosz” – wykład w ramach ULTW
- „Żółta plamka” – spotkanie z prof. Andrzejem Grzybowskiem, specjalistą z zakresu okulistyki
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Tomaszem Szwedem, autorem książek o Klinice Małych Zwierząt
- Spotkanie Klubu Ludzi Niewidomych i Słabowidzących Promyk
- „Ostatnia książka świata” – spektakl dla najmłodszych w wykonaniu Teatru Maska z Rzeszowa
- Przegląd talentów organizowany przez Młodzieżową Radę Miasta
- „Wielkopolska – historia sztuki w pigułce” – cykl wykładów kulturalno-historycznych prowadzonych przez Dorotę Molińską, pracownika naukowego UAM w Poznaniu
- Konwersatorium „Jak zrozumieć wnuka” – wykład filologa Szymona Wieczorka

Łubowo (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ Spotkanie autorskie z Agnieszką Gadzińską – promocja nowej książki „Duch potrzebny od zaraz”
 - ~ XX Lednicka Wiosna Poetycka – turniej o Koronę Wierzbową – zwiedzanie MPP na Lednicy, koncert barda Macieja Wróblewskiego, wystawa prac plastycznych

Mikstat (pow. Ostrzeszów)

- Spotkanie autorskie z Janem Hyjkiem dla gimnazjalistów,
- Koncert Filharmonii Kaliskiej dla dzieci przedszkolnych,
- „Chrzest Polski” – test historyczny

Niechanowo (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ Spotkanie autorskie z Tanyą Valko
 - ~ Spotkanie autorskie z Janem Hyjkiem – dla uczniów szkoły podstawowej

- ~ „Moda na nieuczenie się” – przedstawienie teatru Maska dla klas pierwszych gimnazjum
- ~ „Wielkie hece w Bibliotece” – przedstawienie teatru Moralitet dla dzieci przedszkolnych
- ~ Spotkanie autorskie z Agnieszką Gadzińską – dla dzieci klas II i III szkoły podstawowej
- ~ „Czy znasz Baśnie H.Ch. Andersena” – rozstrzygnięcie konkursu dla przedszkolaków i dzieci z klas I–III szkoły podstawowej
- ~ „Zostań Mistrzem Ortografii” – finał Konkursu Ortograficznego o Pióro Wójta Gminy

Nowy Tomyśl

- Z cyklu Spotkanie niebanalne: „Opowieść o Puszczy Białowieskiej i jej mieszkańcach” – spotkanie z Adamem Wajrakiem, dziennikarzem, przyrodnikiem, ekologiem, obrońcą Puszczy Białowieskiej, autorem artykułów i książek o tematyce przyrodniczej oraz bestsellerowej książki „Wilki”
- Z cyklu Twórca i jego dzieło: spotkanie z Wojciechem Kałużyńskim, autorem książki „Niebieskie ptaki PRL”
- Galeria na Piętrze: „I'm watching you Obserwuję Cię” – wernisaż prac Krzysztofa Adamczaka
- XIII Powiatowe Forum Bibliotekarzy – spotkanie z Szymonem Góralczykiem, który związany z grupą „Karawana Opowieści”, od kilku lat opowiada baśnie, bajki i legendy z różnych stron świata; muzyczna dedykacja w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół nr 2 im. Stanisława Staszica w Nowym Tomyślu
- Majówka z Książką: „Witajcie w naszej bajce” – spotkania z Zofią Stanecką – autorką książek dla dzieci, Edwardem Kupcem – artystą nowotomyskim, Lidią Dudek i uczniami Zespołu Szkół Zawodowych i Licealnych nr 3 oraz występ Teatryku Edu-Artis z Krakowa
- „Jolka, Jolka pamiętasz...” – wieczór przy muzyce z lat 80., w trakcie którego rozegrano Rodzinny Turniej Czytelniczy; spotkanie z Leszkiem Kiersztanem
- Spotkanie autorskie z Zofią Stanecką – dla uczniów klas 1-3 oraz „Krasnali” z Zespołu Przedszkolno-Szkolno-Gimnazjalnego w Bukowcu (Filia w Bukowcu)
- „Poznajemy tajemnice zabawek”; „Zmier się ze światem w miniatuże” – tworzenie miniaturowych zabawek i przedmiotów prowadzone przez Anetę Mikołajczak-Funkę, miniatuzystkę i pedagoga, zajęcia dla dzieci w Strefie Koloru

- „Z minionych zdarzeń ścieram kurz” – program muzyczno-poetycki w wykonaniu członków Stowarzyszenia Twórców Kultury z Gorzowa Wlkp.: pisarzy, poetów, członków sekcji plastycznej i wokalistek
- „Z Wytomyśla w nieznane, czyli podróże po młodzieżowej literaturze” – turniej czytelniczy w celu rozbudzenia pasji czytelniczych uczniów i zamiłowania do literatury (Filia w Wytomyślu)

Oborniki

- „Rodzina Kwiatkowskich – trzy pokolenia na motorach” – wystawa
- „Frywolnie, żartobliwie o sprawach erotycznych w literaturze polskiej” – wykład Zbigniewa Adamczewskiego (UTW)
- „Chiny od góry do dołu” – spotkanie autorskie z Markiem Pindralem
- „Podróżujemy z ciotką Jadzią” – spotkanie autorskie z Elizą Piotrowską
- Biblioteczny Kącik Malucha: „A to feler, westchnął seler, czyli w Kąciku o warzywach”
- Warsztaty z Mądrą Sową: „Maj na łące”
- „Halina Poświatowska – poetka miłości” – wieczór poetycko-muzyczny

Osieczna (pow. Leszno)

- „Żołnierze Wyklęci” – wystawa oraz prelekcja Łukasza Przybyłki z oddziału poznańskiego Instytutu Pamięi Narodowej
- „O kulturze i dobrym zachowaniu” – zajęcia dla dzieci z przedszkola

Ostrowite (pow. Słupca)

- „Witajcie w Naszej Bajce” – przedstawienia teatralne z okazji Tygodnia Bibliotek

Ostrzeszów

- „Skarby pozostawione w książkach” – wystawa
- „Twoja twarz brzmi znajomo” – wystawa fotografii z portretami pracownic BPMiG Ostrzeszów
- „Bibliotekarz inny niż myślisz” – wystawa fotografii
- Spotkanie autorskie z Tomaszem Grzywaczewskim
- Spotkanie autorskie z Janem Hyjkiem – dla gimnazjalistów
- Noc w Bibliotece: koncert „Młodość nie umiera nigdy”, wręczenie certyfikatów dla najbardziej zaczytanego ostrzeszowianina,
- „Czerwony Kapturek” – spektakl teatralny dla grup przedszkolnych w wykonaniu bibliotekarek

Pakośław (pow. Rawicz)

- „Ostatnia książka świata” – przedstawienia teatralne w wykonaniu aktorów z Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa – skierowane do

uczniów klas I szkoły podstawowej (Biblioteka Główna) oraz dla dzieci z przedszkola i uczniów klas II szkoły podstawowej (Filia Chojno)

- Spotkania interaktywne z Piotrem Witoniem – dla uczniów klas II szkoły podstawowej (Biblioteka Główna) oraz dla uczniów klas IV szkoły podstawowej (Filia Chojno)
- Spotkanie z Dariuszem Rekoszem, autorem książek detektywistycznych – dla uczniów klasy I szkoły podstawowej (Filia Chojno)

Piaski (pow. Gostyń)

- „Zioła i ich zastosowanie w codziennym życiu” – prelekcja Izabeli Grzesiak ze Stowarzyszenia „Ziołowieś Pępowo” dla członków Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów”

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Warsztaty plastyczne z ilustratorką Elżbietą Krygowską-Butlewską
- Spotkania dla dzieci w ramach projektu EkoPaka – papier

Poniec (pow. Gostyń)

- „Zabawa w wyobraźnię – Jak wygląda wiatr?” – konkurs plastyczny dla dzieci
- Spotkanie autorskie z Urszulą Kozłowską
- Spotkanie z aktorem Piotrem Witoniem w roli Tygrysa ze stumilowego lasu (Filia Żytowiecko)
- Konkurs na plakat reklamujący czytelnictwo – dla dzieci i młodzieży (Filia Żytowiecko)
- Projekt edukacyjny „Książki naszych marzeń” – tworzenie prezentacji (Filia Żytowiecko)

Powidz (pow. Słupca)

- „Po drodze Afryka – Jak mały fiat podbił Afrykę” – spotkanie z Arkadym Pawłem Fiedlerem dla klas IV-VI szkoły podstawowej oraz I-III gimnazjum
- „Ostatnia książka świata” – spektakl dla klas I-III szkoły podstawowej oraz zerówki w wykonaniu Teatru Edukacji i Profilaktyki „Maska” z Krakowa
- „Z wizytą w Smerfowym Lesie” – spektakl dla przedszkola i zerówki w wykonaniu Teatru Edu-Artis z Krakowa, w ramach XIII Tygodnia Bibliotek

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Konkurs wiedzy o gminie Przemęt „Cudze chwalicie, a swoje zachwalacie...”
- „Bajkowy świat przedszkolaka” – zajęcia edukacyjno-czytelnicze (Kaszczor)
- „Strażackie opowieści” – spotkanie ze strażakiem, prezentacja wozu strażackiego – dla dzieci ze szkoły podstawowej
- „Meksykańskie opowieści” – warsztaty twórcze z Anetą Cruz-Kąciak (Bucz)
- „Literę znam, więc czytam sam” – zajęcia edukacyjno-czytelnicze (Mochy)

- „Bajki pisane na nowo” – warsztaty literackie (filie Bucz i Mochy)
- „Jak pozbyć się męża?” – spotkanie autorskie z Olgą Rudnicką
- „Wolsztyn pełną parą” – spotkanie z K. Jęczmionka promujące powiat wolsztyński (Bucz)

Rawicz

- „Trza być w butach na weselu” – spotkanie z Marianem Dziedzielem
- Słowa to nasi przyjaciele: „UCZUCIA” – warsztaty literacko-plastyczne dla przedszkolaków
- Spotkanie autorskie z Lucyną Olejniczak
- „Kolaż rawicki” – warsztaty kreatywne z wykorzystaniem makulatury prasy rawickiej dla uczniów kl. V
- „Planowanie zagospodarowania terenu S5 na ziemi rawickiej” – warsztaty dla studentów II roku Wydziału Turystyki i Rekreacji AWF w Poznaniu
- „Quo vadis – powieść a film” – prelekcja Zbigniewa Walerysia w Zakładzie Karnym
- „Poezja romska” w wykonaniu Zbigniewa Walerysia (Filia Rawicz-Sarnowa)
- „Mini detektyw – to jest to” – spotkanie z Dariuszem Rekoszem (Filia Zielona Wieś)
- „O co w tym wszystkim chodzi” – spotkanie literackie z Dariuszem Rekoszem poświęcone piłce nożnej (Oddział dla Dzieci)
- „Własna książeczka jest najlepsza” – warsztaty literacko-plastyczne dla kl. II
- „Ostatnia książka świata” – edukacja teatralna w wykonaniu Teatru Maska z Krakowa (Filia Rawicz-Sarnowa oraz Oddział dla Dzieci)
- „Powstanie Wielkopolskie na ziemi chazackiej” – wykład regionalisty Mieczysława Żurka (Filia Zielona Wieś)
- „Witajcie w naszej bajce” – edukacja teatralna „Edu-Artis” z Krakowa (filie: Zielona Wieś, Słupia Kapitulna, nr 1 Dębno Polskie oraz Oddział dla Dzieci)
- „Pachnąca Biblioteka” – promocja książki oraz warsztaty literacko-plastyczne z Joanną Krzyżanek, współorganizacja z WBPICAK Poznań (Oddział dla Dzieci)
- Spotkanie autorskie z Grażyną Bąkiewicz oraz promocja książki „Mówcie mi Bezprym” (Oddział dla Dzieci i Filia Rawicz-Sarnowa)

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- „Inscenizowana historia pisma i komunikacji” – spotkanie autorskie z Michałem Zawadką (Fila w Nowa Wieś)
- Otwarcie wystawy „Mieszkańcy rozdrażewskiej ziemi. Bohaterowie nie tylko lokalnej historii”

- Debata w Gminnej Bibliotece Publicznej „Rozwijamy skrzydła Polski lokalnej” organizowana przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową oraz Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

Słupca

- „I ja poetyckie światy kreuję...” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu literackiego dla gimnazjalistów

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „Chiny od góry do dołu” – wykład Marka Pindrala

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- „Indiańska ścieżką” – spotkanie z Katarzyną Georgiou
- Konkurs na najciekawsze przebranie za bohatera literackiego
- Korowód postaci bajkowych – przemarsz ze szkoły do biblioteki miejskiej
- „Magiczna Księga” – przedstawienie teatru Fantazja z Krakowa
- „Pocztówka Sulmierzyc pośród polskich miast” – wystawa
- Wystawy okolicznościowe: Historia bibliotek; Początki pisma; Słynni pisarze

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Swarzędzan portret ślubny” – wystawa (Galeria Wielokropek)
- „Legenda o dwóch koziołkach” – przedstawienie dla dzieci w wykonaniu teatru lalek
- „Prawdziwa epopeja chrześcijańska? Perspektywy przyszłego życia w Quo Vadis Henryka Sienkiewicza” – wykład profesora Marka Wedemanna dla licealistów
- Happening połączony z rozdawaniem książek i balonów mieszkańcom Swarzędza

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Legendarne początki państwa polskiego” – warsztaty czytelnicze dla przedszkolaków i dzieci kl. I-III
- „W krainie baśni i bajek” – impreza edukacyjno-integracyjna dla dzieci na temat dziejów Polski w legendach: korowód przebierańców i konkurs plastyczny „Dzieje Polski w legendzie”
- „Dzień Mamy z polskimi legendami” – impreza artystyczna zorganizowana przy współpracy z przedszkolem (Filia w Czaczu)
- „Rodzinny piknik z bajką” – piknik zorganizowany w ramach Tygodnia Bibliotek przy współpracy z Filią z Czacza (Filia w Nietążkowie)

Trzcianka

- Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej: „Dlaczego Białe Czerwone jest białoczerwone?” – prelekcja dr. Marka Rezlera

- Tydzień Bibliotek – „Biblioteka inspiruje”:
 - ~ Święto Polskiej Niezapominajki – parada ulicami miasta do Parku, plenerowa wystawa przyrodnicza i prelekcja
 - ~ Biblioteczna Akademia Pasjonatów: Jerzy Grabiński „Genealogia moją pasją”
 - ~ Turniej Jednego Wiersza – „O Złote Pióro Iłły”
- „Kamień smoczy. Historia pewnej mistyfikacji medycznej” – spotkanie autorskie i prelekcja Marka Sikorskiego
- Dzień Flagi – zajęcia plastyczne: wykonanie flagi (Filia w Nowej Wsi)
- Obchody Dnia Polskiej Niezapominajki – zajęcia plastyczne (Filia w Niekursku)
- Dzień Strażaka – wycieczka i zwiedzanie OSP w Niekursku (Filia w Niekursku)

Turek

- Spotkanie z Krzysztofem Pawlakiem dla gimnazjalistów zainteresowanych kształceniem w Zespole Szkół Plastycznych w Kole i ich rodziców
- „Współpraca się opłaca” – występ młodzieży z I Liceum Ogólnokształcącego dla dzieci z przedszkola
- Projekcja Filmu „Wkręceni 2” dla podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Turku
- „Literackie podróże” – rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego
- Spotkanie autorskie z Tomaszem Nowaczykiem – członkiem Kabaretu Czesuaf, autorem książki z wierszykami dla dzieci
- Cykl warsztatów improwizacji kabaretowej dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych z Kabaretem Czesuaf
- Spotkanie członków Kabaretu Czesuaf z wychowankami Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku
- Występ Kabaretu Czesuaf
- „Spotkanie z bajką” – bajkoterapia dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku połączona z wykonywaniem prac plastyczno-technicznych
- „Legenda o Turze” – rozstrzygnięcie konkursu literackiego
- Obchody Dni Turku – zajęcia plastyczne dla dzieci, wystawa plenerowa
- Spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk – autorką książek dla dzieci, tłumaczem literatury szwedzkiej, dziennikarką Radia Kraków
- Wystawa: Czesław Miłosz w 105. rocznicę urodzin
- Program 50+:
 - ~ „Pogodna jesień życia” – spotkanie w ramach cyklu „Zdrowy Senior”, wykład psychologa Izabeli Cytrowskiej

- ~ „Źródła wiedzy i informacji o Turku” – spotkanie z Małgorzatą Pawłowską, pracownikiem Działu Zbiorów Regionalnych

Wągrowiec

- Wystawa „Dzkie oblicza flory” ze zbiorów Małgorzaty Strzeleckiej
- „Wyznania i wyzwania” – benefis Jolanty Nowak-Węklarowej poświęcony 45-leciu pracy literackiej
- „Zioła przydatne człowiekowi” – wykład Krzysztofa Wojtaszka w Dziennym Domu Seniora w Wągrowcu

Wijewo (pow. Leszno)

- „Portret Kubusia Puchatka” – ogłoszenie konkursu plastycznego, pogadanka i głośne czytanie książek A.A. Milne o Kubusiu Puchatku
- Spotkanie z podróżnikiem Romanem Pankiewiczem
- „Sławni bibliotekarze” – wystawa z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek

Witkowo (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek:
 - ~ „Kochamy bajki” – konkurs plastyczny dla 5-latków
 - ~ „Realizacja marzeń – drogą do osobistego szczęścia” – spotkanie autorskie z Janem Hyjkiem dla uczniów klas VI szkoły podstawowej
 - ~ Jubileusz 70-lecia reaktywowania działalności Biblioteki Publicznej w Witkowie po II wojnie światowej
 - ~ Spotkanie autorskie dla czytelników – Tanya Valko
 - ~ „Tataż” – przedstawienie teatru Moralitet dla uczniów klas V i VI
 - ~ Spotkania autorskie z Elżbietą Bednarczyk – dla uczniów klas I i II szkół podstawowych gminy Witkowo
 - ~ Australijski wieczór poetyczno-taneczny – spotkanie autorskie dla dorosłych z Elżbietą Bednarczyk

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Znamy *W pustyni i w puszczy*” – konkurs literacki dla uczniów klas V szkoły podstawowej (Filia w Bukówcu Górnym)
- „Nasza biblioteka” – spotkanie z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek dla podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy we Włoszakowicach

Zagórów (pow. Słupca)

- Pokaz książek hybrydowych i zajęcia z tabletami w OREW w Michalinowie
- „Witajcie w naszej bajce” – interaktywny spektakl edukacyjny dla przedszkolaków przygotowany przez zespół Edu-Artis z Krakowa
- „Noc detektywów” według scenariusza naszego gościa, podróżnika, pisarza, organizatora wypraw survivalowych, Krzysztofa Petka

- Warsztaty dla pięciolatków z przedszkola w ramach programu „EkoPaka – zamykamy obieg surowców” poświęcone przetwarzaniu papieru

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Strefa bałaganu” – warsztaty plastyczno-literackie dla dzieci z Katarzyną Georgiou (Baszków)
- Wieczór kabaretowy – występ zespołu „Helka”
- „Pieśń matczynego serca” – wieczór słowno-muzyczny z Katarzyną Georgiou z okazji Dania Matki
- „Bon ton na wesoło...” – konkurs recytatorski
- „Zwierzęta w poezji dziecięcej” – konkurs recytatorski dla przedszkolaków

Zdziechowa (pow. Gniezno)

- Ogólnopolski Tydzień Bibliotek
 - ~ „Bocian i żabka” – przedstawienie teatru Art-Re dla dzieci przedszkolnych
 - ~ „O psotnym krasnalu” – przedstawienie teatru Moralitet dla dzieci ze szkoły podstawowej w Zdziechowie

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOSTORY – edukacyjne historie komiksowe / Marzena Przybysz. W: *Bibliotekarz*. – 2016, nr 3, s. 43

Komiksy rozwijające umiejętności informacyjne i medialne dzieci i młodzieży wydane przez WBPiCAK w Poznaniu w ramach projektu dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

BIBLIOTEKARZ Roku 2015 – I etap / Marzena Przybysz. W: *Bibliotekarz*. – 2016, nr 5, s. 41

Urszula Bochyńska, pracownik WBPiCAK w Poznaniu, na liście laureatów I etapu konkursu na Bibliotekarza Roku 2015, jako Wielkopolski Bibliotekarz Roku.

CO TYDZIEŃ oddaję i zabieram naręczę nowych / Kajetan Kurkiewicz. W: *Gaz. Wyborcza*. – Poznań. – 2016, nr 105, dod. Dzień Bibliotekarza, s. 4

Wypowiedź poetki Joanny Roszak, która swój tom „Tego dnia” opublikowała w Wydawnictwie WBPiCAK.

CZEGO nie zobaczysz w polskich serialach / Helena Bednarska ; rozm. przepr. Violetta Szostak. W: *Gaz. Wyborcza* – Poznań. – 2016, nr 105, dod. Dzień Bibliotekarza, s. 2

Wywiad z dyrektorem WBPiCAK w Poznaniu.

DYSKRETNOŚĆ dekoracji / Anna Kałuża. W: *Tyg. Powszechny*. – 2016, nr 20, s. 69

Recenzja tomiku Barbary Klickiej „nice” wydanego przez WBPiCAK.

JAK odszukać przodków? / RAK. W: *Monitor Wielkop.* – 2016, nr 3, s. 11
Szkolenie „Genealogia – archiwum rodzinne” zorganizowane przez WBPiCAK.

NA REMONT pianina i przegląd akordeonu / RAK. W: *Monitor Wielkop.* – 2016, nr 5, s. 3

Nagrody Marszałka Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie kultury, m.in. dla pracownika WBPiCAK, Władysława Nielipińskiego

NAGRODA im. Wisławy Szymborskiej. W: *Tyg. Powszechny*. – 2016, nr 18, s. 9

Nominacje do Nagrody im. W. Szymborskiej, w tym dla Jakuba Kornhause-ra, autora tomu poezji „Drożdżownia” wydanego przez WBPiCAK.

PISANIE wierszy to nie fach / Mariusz Grzebalski ; rozm. przepr. Krzysztof Hoffmann. W: *Gaz. Wyborcza* – Poznań. – 2016, nr 78, s. 8

Wywiad z Mariuszem Grzebalskim, poetą, pracownikiem WBPiCAK w Poznaniu.

POMNIK Chrystusa w ogródku / Krzysztof Hoffmann. W: *Gaz. Wyborcza* – Poznań. – 2016, nr 61, s. 6

Dwie nowe książki wydane przez WBPiCAK w Poznaniu: „Beep Generation” Tomasza Bąka i „Zabić” Szczepana Kopyta.

POMYSŁ na biblioteki / Grażyna Wrońska. W: *Gaz. Wyborcza* – Poznań. – 2016, nr 105, dod. Dzień Bibliotekarza, s. 6-7

Ofeta wielkopolskich bibliotek, m.in. Dyskusyjne Kluby Książki, fotografia, questy, komiksy edukacyjne BIBLIOSTOTRY, Biblioteka Pomysłów i Wydawnictwo WBPiCAK.

POSTAĆ rzeczy... / T.J. W: *IKS*. – 2016, nr 4, s. 92

Omówienie wyboru twórczości poetyckiej Andrzeja Sosonowskiego „Zmienia to postać legendarnych rzeczy” – publikacji Wydawnictwa WBPiCAK.

SERYJNI poeci : 5 kwietnia / MAK. W: G a z . W y b o r c z a – Poznań. – 2016, nr 76, dod. Co Jest Grane, s. 16

Zapowiedź spotkania pn. „Seryjni poeci” organizowanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

TEŃSKNOTY za ciągłością / Zbigniew Chojnowski. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2016, nr 4, s. 32-33

Recenzja książki Teresy Tomsy „Z szarego notatnika” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

TOMASZEWSKI nagrodzony przez marszałka / eki. W: T y g . N o w y (Ziemia Pilska). – 2016, nr 17, s. 19

M.in. Władysław Nielipiński, pracownik WBPiCAK w Poznaniu nagrodzony przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego za osiągnięcia w dziedzinie kultury za 2015 rok.

WERTOWANIE czasu / Rafał Rżany. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2016, nr 3, s. 62-63

Recenzja książki Jakuba Kornhausera „Drożdżownia” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2016, nr 4, s. 94

Nowości wydawnicze WBPiCAK.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2016, nr 4, s. 102

Imprezy WBPiCAK w kwietniu 2016.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2016, nr 5, s. 94-95

Nowości wydawnicze WBPiCAK w maju 2016.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2016, nr 6, s. 89

Informacja o imprezach WBPiCAK w ramach Nocy Bibliotek.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2016, nr 6, s. 91

Nowości wydawnicze WBPiCAK w czerwcu 2016.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . – 2016, nr 6, s. 99

X Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko” – podsumowanie konkursu i otwarcie wystawy.

WOLNO czytać, czyli biblioteki otwierają się dla nocnych marków / Marek Zaradniak. W: G ł o s W i e l k o p . – 2016, nr 126, s. 11

Noc Bibliotek z WBPiCAK i Biblioteką Raczyńskich.

Z WIDOKU i z doświadczenia / Tomasz Cieślak. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2016, nr 4, s. 16-17

Recenzja wyboru twórczości poetyckiej Karola Maliszewskiego „Jeszcze inna historia” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

ZAPEŁNIAĆ i niszczyć przestrzeń / Marcin Orliński. W: T w ó r c z o ś ć . – 2016, nr 3, s. 100-102

Recenzja tomu poetyckiego Magdaleny Bielskiej „Czarna wyspa” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Literacką Nagrodę Europy Środkowej Angelus** w 2015 roku otrzymał *Serhij Żadan*, autor „Mezopotamii” oraz tłumacze książki: *Michał Petryk* i *Adam Pomorski*.
- **Nagrodę im. Arkadego Fiedlera „Bursztynowy Motyl”** w 2016 roku otrzymał *Tadeusz Biedzki* za książkę „W piekle eboli”.
- **Nagrodę im. Jana Długosza** w 2015 roku otrzymał *Michał Głowiński* za książkę „Rozmaitości interpretacyjne. Trzydzieści szkiców”.
- **Nagrodę im. Józefa Łukaszewicza** w 2016 roku otrzymali: *Magdalena Mrugalska-Banaszak* za książkę „Morderstwo w Ratuszu. Poznań w latach 1894-1992 z Opalenicą w tle”, *Olgierd Kiec* za publikację „Historia protestantyzmu w Poznaniu od XVI do XXI wieku” oraz *Krzysztof M. Kaźmierczak* i *Piotr Talaga* za książkę „Sprawa Ziętary. Zbrodnia i kłeska państwa”.
- **Nagrodę im. Wisławy Szymborskiej** w 2016 roku otrzymali: *Jakub Kornhauser* za zbiór poematów prozą „Drożdżownia” (wydany przez WBPiCAK) i *Uros Yupan*, słoweński poeta, za tom „Niespieszna żegluga” oraz tłumacze tej publikacji: *Katarina Salamun-Biedrzycka* i *Miłosz Biedrzycki*.
- **Poznańską Nagrodę Literacką im. Adama Mickiewicza** w 2016 roku otrzymał *Erwin Kruk*, autor tomu wierszy „Nieobecność”. **Nagrodę im. Stanisława Barańczaka** (stypendium) otrzymała *Magdalena Kicińska* za książkę „Pani Stefa”.
- **Wrocławską Nagrodę Poetycką Silesius** w 2016 roku otrzymali: *Julian Kornhauser* za całokształt twórczości; *Barbara Klicka* za tom „Nice” (kategoria książka roku) i *Aldona Kopkiewicz* za tomik „Sierpień” (debiut).

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Booker Prize** 2015 otrzymał *Marlon James* za powieść „A Brief History of Seven Killings”.

C. Zmarli

- **Herman Wouk** (26.03.2016) pisarz amerykański, autor m.in. „Wichrów wojny”
- **Imre Kertész** (31.03.2016) pisarz węgierski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 2002 roku